

Uvodnik

Jurij Paljk

Za nas gre!

Jasno je samo to, da ni sedaj še nič jasno, bi lahko zapisali v sedanjem trenutku, ko v naši deželi, ki je tik pred upravnimi volitvami v deželni svet, in ista misel še kako velja tudi za politično stanje v Italiji po hudem potresu, ki se je zgodil na zadnjih državnih volitvah in državo potisnil v sedanje stanje, iz katerega za zdaj nihče še ne vidi izhoda.

Kot smo na straneh Novega glasa že zapisali, so nedavne politične volitve v Italiji prinesle na politično pozornico novo gibanje Beppeja Grilla, kar je sicer res odraz protesta volivcev proti dosedanji stari, predragi in predvsem pa preživeti politiki, a je tudi odraz novih časov, kot so nedavne politične volitve prinesle tudi poraz levi sredini, ki jo vodi Pier Luigi Bersani, ter uspeh Silvia Berlusconija, ki so ga bili nekateri že zmotno odpisali pred volitvami. Dejansko pa so italijanske politične volitve ponovno pokazale, kako zmotno razmišljajo politiki stare garniture, ko predvsem same sebe nenehno prepričujejo, da bodo z odlaganjem prepotrebnih reform na vseh ravneh italijanske volivce še vedno prepričali, naj jim zaupajo svoj glas.

Tako imamo danes v Italiji sedaj med seboj razdeljene politične sile, ki za zdaj še ne kažejo nikakršne možnosti po medsebojnem sodelovanju in po zmožnosti oblikovanja nove vlade, ki bi nadaljevala delo Montijeve tehnične vlade, kar od Italije vsa Evropska unija ne samo pričakuje, ampak zahteva.

Nič čudnega ni, da si Berlusconi želi imeti vlado široke koalicije, ko pa vemo, da se nahaja v primežu italijanskega sodstva, in prav te dni smo bili priča skrb vzbujajočemu "pohodu" parlamentarcev njegove desne sredine na milansko sodišče, kjer jih je veselo pričakal njegov osebni odvetnik Niccolò Ghedini, najvidnejši izvoljeni predstavnik Ljudstva svobode in po so na milanskem sodišču, kjer te dni poteka eno od sojenj Berlusconi, le-ta pa je v bolnišnici zaradi očesnega vnetja, glasno nasprotovali "puču sodnikov", kot sami imenujejo sojenja in sodne preiskave Berlusconi. V tem trenutku tudi ni jasno, kaj bodo dosegli predstavniki Ljudstva svobode pri predsedniku Napolitanu, kamor bodo šli, da bi zahtevali nekajmesečni odlog sojenja Berlusconi, pa čeprav italijanski predsednik vedno znova poudarja, da je sodstvo samostojno in politika ne sme pogojevati sodne veje oblasti.

Kako so stvari nejasne in zapletene, pa vidimo tudi v deželi Furlaniji Julijski krajini, kjer se bosta na bližnjih upravnih volitvah pomerila Debora Seracchiani in Renzo Tondo, a se te dni (pričujoči zapis je bil napisan v torek, 12. t. m. zjutraj) vse bolj zdi, da bosta morala temeljito premisliti, koga bosta dala na svoji volilni listi, zaradi sodnih preiskav je namreč deželni svet Furlanije Julijske krajine v pravem snežnem viharju, ki bo odnesel veliko vidnih političnih predstavnikov zaradi okoriščanja z javnim denarjem.

Zato smo veseli, da je deželni svetnik stranke Slovenska skupnost Igor Gabrovec takoj zahteval ter dobil od tožilstva potrdilo, da sam ni na seznamu preiskovanih zaradi okoriščanja z javnim denarjem, in bomo veseli vseh tistih, ki bodo storili enako.

Za nas pripadnike slovenske narodne manjšine pa itak velja, da bomo tudi na prihodnjih deželnih volitvah podprli tiste slovenske predstavnike in tiste politične prijatelje, ki bodo skrbeli za našo narodno skupnost tudi v prihodnje, in je zato treba tudi jasno opozoriti na nevarnost oddajanja glasov tistim protestnim gibanjem, ki do nas in naše narodne manjšine doslej niso izkazali ne spoštovanja in ne potrebnega poznavanja.

Smučarska princesa Tina Maze

Deželne volitve 21. in 22. aprila 2013

Stranka SSK s samostojno listo v vseh volilnih okrožjih

Ta teden predstavlja uvod v najpomembnejše letošnje politično dogajanje, ki zadeva našo deželno stvarnost in predvsem slovensko narodno skupnost. V soboto, 16., in nedeljo, 17. marca, bodo stranke in politična gibanja vložili kandidatne liste, s katerimi se bodo potegovala za vstop v deželni svet FJK. V teh dneh mrzlično potekajo še zadnji dogovori glede kandidatur in zbiranja podpisov, ki so potrebni za predstavitev kandidatnih list. Znani pa so že predsedniški kandidati, Debora Seracchiani (PD, SSK in SEL), Renzo Tondo (Pdl, Lega nord, UDC), Saverio Galluccio (Gibanje 5 zvezd) in Marino Andolina (Komunistična prenova in stranka Slovenskih in italijanskih komunistov).

Vse skupaj je krepko pogojeno zaradi preiskav, ki zadevajo sporno upravljanje z reprezentančnimi stroški nekaterih dosedanjih deželnih svetnikov, kar bi lahko zelo pogojevalo končni volilni izid. Mirno si lahko postavimo vprašanje, ali je to primeren čas za take preiskave. Ni dvoma, da, kdor je zlorabljal denar davkoplačevalcev, mora za to odgovarjati, kot tudi ni prav, da je to edini argument, ob

Igor Gabrovec in Damijan Terpin (foto DPD)

katerem se bodo volivke in volivci naše dežele odločali na volitvah 21. in 22. aprila letos. Priprave na letošnje deželne volitve zadevajo tudi

nas Slovence, ki smo kot narodna skupnost sestavni del deželnega družbenega tkiva in ključni dejavnik za upravno avtonomijo FJK. Naša dežela je leta 2007 poskrbela za poseben člen v deželnem volilnem zakonu, po katerem se listi, ki je izraz slovenske narodne skupnosti, omogoči olajšan način izvolitve. Tega pomembnega člena se je leta 2008 uspešno poslužila Slovenska skupnost, zbirna stranka Slovencev v deželi FJK, ki je s 7008 glasovi dosegla 1,24% in, na podlagi volilnega dogovora z Demokratsko stranko, izvolila Igorja Gabrovca.

Bil je to za slovensko stranko res izreden rezultat, ki ga SSK želi letos ponoviti in po možnosti še izboljšati. SSK bo letos predstavila svoje liste v vseh petih volilnih okrožjih. Na petih listah s tradicionalnim simbolom lipove vejice bo prisotnih čez trideset ženskih in moških kandidatov. Od tega teh bo SSK izvolila enega pod pogojem, da na deželni ravni doseže vsaj 1% veljavnih glasov. Koliko je to, pa je odvisno

od volilne udeležbe in prav zaradi tega je za slovensko listo pomemben vsak glas in vsaka preferenca. Ne pozabimo, da bo čez dober mesec izvoljenih deset deželnih svetnikov manj kot na prejšnjih volitvah. To pa zahteva, da se volilni glasovi ne oddajajo tja, kjer ni nobenih možnosti za izvolitev.

Liste SSK bodo do sobote končane, o njih ima dokončno besedo deželno tajništvo stranke, ki ji je to prejšnji teden poveril deželni svet SSK. Že sedaj pa so znana glavna imena: Igor Gabrovec (Trst, Gorica, Kanalska dolina), Damijan Terpin (Gorica), Peter Močnik (Trst), Miha Coren (Videm), Mara Bertocchi, Marko Milkovič, Tanja Peric, Marko Pisan, Igor Poljšak in Igor Pavel Marku' (Trst), Mateja Černic, Marilka Koršič in Avguštin Devetak (Gorica), Anna Wedam in Katja Dolhar (Kanalska dolina).

Pojasnilo

S to številko Novega glasa smo šli v tisk v torek, 12. t. m. opoldan, in zato v pričujoči številki ni zapisa o poteku konklava, ki se je začel prav v torek popoldan po skupni maši kardinalov "pro eligendo Romano Pontifice" v baziliki sv. Petra v Rimu, ki jo je vodil kardinal Angelo Sodano. Med mašo so kardinali molili za novega Petrovega naslednika, ki ga bodo izvolili iz svojih vrst.

Sprememba e-naslovov

Naši naslovi elektronske pošte s končnico ".it" (npr. uprava@noviglas.it) so dokončno ukinjeni. Novi in edini veljavni naslovi imajo končnico ".eu". Zato nam odslej pišite le na gorica@noviglas.eu, trst@noviglas.eu, uprava@noviglas.eu itd.

SSk / Priziv glede ukinitve rajonskih svetov na Goriškem

Deželno upravno sodišče: vprašanje je vse prej kot zanemarljivo

Deželni zakon št. 1 izpred dveh let je globoko zarezal v tkivo slovenske narodne skupnosti, saj je zaradi ukinitve rajonskih svetov v goriški občini dejansko znižal nivo zaščite manjšine: stranka Slovenska skupnost je namreč prepričana, da sodi na raven manjšinskih pravic tudi predstavništvo v izvoljenih telesih. Da bi se borili proti tej kršitvi, so že pred letom dni pripadniki SSK Walter Bandelj, Marilka Koršič, Božidar Tabaj, Lovrenc Persoglia in Damijan Terpin vložili priziv na deželno upravno sodišče. Postopek je stekel in v sredo, 6. marca, je predsednik sodniškega kolegija v Trstu Umberto Zubal pred pokrajinskima tajnikoma za Goriško in Tržaško, Damijanom Terpinom in Petrom Močnikom, izjavil, da je to vprašanje vse prej kot zanemarljivo. Predsednik sodišča je namreč pozitivno presodil zagovor Roberta Louvina, pravika in izvedenca na področju manjšinskih pravic ter nekdanjega predsednika Doline Aoste, ki je v svojem navajanju jasno poudaril, da bi ukinitve

rajonskih svetov prizadela slovensko narodno skupnost v posoškem mestu. Ključno vlogo v negativnem vidiku je pri tem

Roberto Louvin

odigrala goriška občina, ki je glede tega vprašanja s svojim molkom oškodovala slovensko narodno skupnost. Problem namreč ne gre obravnavati v luči golih jezikovnih pravic manjšine, vprašanje je treba prestaviti v širše jamstvo splošnih interesov slovenske narodne skupnosti, ki

zadevajo med drugim prostorsko načrtovanje. Louvin je svoja stališča preprosto osnoval na italijanski ustavi in na zaščitnem zakonu št. 38 ter na mednarodnih sporazumih: ves ta pravni aparat potrjuje, da se je Italija obvezala za tovrsten pojem zaščite, dejstvo pa, da se ga deželna uprava in goriška občina ne držita, jasno kaže na zakonsko neskladje. Upravno sodišče ima sedaj glavno besedo. Možna sta dva scenarija. Sodišče ima nekaj tednov časa, da izda svojo razsodbo (ki je lahko pozitivna ali negativna); lahko pa se tudi odloči, da primer posreduje ustavnemu sodišču, ki bo odločalo, ali je dežela z ukinitvijo rajonskih svetov, se pravi z ukinitvijo posvetovalnih enot, v katerih sedijo tudi izvoljeni predstavniki manjšine, kršila ustavo. Deželni tajnik SSK Damijan Terpin je morebitno drugo možnost ocenil za pozitiven korak, tržaški pokrajinski predsednik SSK Peter Močnik pa je poudaril, da se na razsodbo upravnega sodišča veže tudi vprašanje ukinitve pokrajinskih upravnih enot.

Slovenska narodna skupnost v Italiji je zadovoljna

Urad Republike Slovenije za zamejce bo še obstajal

V stranki Slovenske skupnosti so veseli, da bo urad za Slovence v zamejstvu in po svetu še obstajal. K temu je prispeval tudi pritisk manjšinskih organizacij, je prepričan deželni tajnik SSK Damijan Terpin. Predsednik Enotne liste Vladimir Smrtnik pa se je, da bi se v prihodnje izogibali podobnim situacijam, zavzel za sprejetje določenih smernic v odnosu do zamejcev. Terpin je poudaril, da potre-

ve urada, češ da je funkcija za zamejce pristojnega ministra zgolj "predmet za politična kupčkanja pri sestavi vlade". Država mora po njegovih besedah ohraniti "državniški odnos" do manjšin, ta pa mora biti neodvisen od tega, kdo je na oblasti.

Smrtnik je glede tega na skupni novinarski konferenci s Terpinom v Ljubljani izrazil željo, da Slovenija "dokončno in za zmeraj" sprejme določene smernice v odnosu do zamejcev, da se ne

Pri Slovenski kulturno-gospodarski zvezi (SKGZ) tudi ocenjujejo kot dobro, da se je ohranilo ministrstvo za Slovence po svetu in v zamejstvu. Kot so sporočili, so izkušnje zadnjih let pokazale, da je takšna izbira pravilna in učinkovita ter jamči določeno kontinuiteto v odnosih.

Tudi v SKGZ so za celovit razmislek ter za "miselno in operativno nadgradnjo" obstoječega zakona o odnosih Slovenije do Slovencev v zamejstvu.

Damijan Terpin in Vladimir Smrtnik (foto J. Čavdek)

SKGZ in SSO Ob rezultatih parlamentarnih volitev v Italiji

Nujno je treba rešiti problem zastopstva manjšine

Rezultat volitev v Italiji in dejstvo, da je bila slovenska predstavništva izvoljena v poslansko zbornico le zaradi dobrega rezultata levsosredinske koalicije, nakazujejo potrebo po zakonski zagotovitvi zastopstva slovenske narodne skupnosti v parlamentu, sta za STA dejala predsednika organizacij Slovencev v Italiji Rudi Pavšič in Drago Štoka. Za predsednika Slovenske kulturno-gospodarske zveze (SKGZ) Rudija Pavšiča je bil re-

slabo, vendar opozarja, da je bila izvoljena zaradi "večinske nagrade", ki si jo je leva sredina z rahlo prednostjo zagotovila v tem domu italijanskega parlamenta. Zato predsednik SKGZ poudarja potrebo, da se v čim krajšem času doseže zakonska podlaga, ki bi zagotavljala zastopstvo slovenske manjšine v parlamentu. Drugače je rezultat volitev na ozemlju Furlanije Julijske krajine (FJK) po Pavšičevem mnenju pokazal na zelo hud

organizacij (SSO) Drago Štoka pa meni, da je bil rezultat za vse veliko presenečenje, pri čemer se mu osebno zdi, da se je odprla zelo velika knjiga, na straneh katere se je zapisala beseda "konec" za prejšnji sistem in miselnost, saj so ljudje sili korupcije, obljub in nepoštenega delovanja. Gre za revolucijo, ki je v Italiji odprla novo stran, zato se morajo tradicionalne stranke globoko zamisliti. Štoka je osebno prepričan tudi, da je rezultat letošnjih voli-

tev naredil konec prejšnjemu, da je za Slovence vključevanje v italijanske vse državne stranke nekaj pozitivnega. Iz tega sledi, da je to izredna prilika, da se Slovenci v Italiji zberejo in oblikujejo skupno slovensko stranko, ki ne bo podvržena drugim strankam, ampak se bo znala postati

Drago Štoka in Rudi Pavšič (foto JMP)

zultat glede na splošne težnje pričakovani, čeprav ni bilo pričakovati tako slabega rezultata Demokratske stranke in levsosredinske koalicije. Rezultat je pokazal, da se je ustvarila pat pozicija, ki bo težko zagotavljala stabilnost, ki pa bi si jo morale stranke postaviti kot prioriteto. Pavšič glede tega ne vidi trajne rešitve in po njegovem mnenju bo verjetno prišlo do predčasnih volitev. Glede izvolitve slovenske predstavnice Demokratske stranke Tamare Blažina v poslansko zbornico Pavšič meni, da ni

poraz desne sredine in na zelo močno uveljavitev gibanja Pet zvezd komika Beppeja Grilla, glede katerega ni izključeno, da bo zmagoval na deželnozborskih volitvah, ki bodo v FJK 21. in 22. aprila. Če bodo tradicionalne stranke nadaljevale dosedanje logiko, se jim namreč obeta poraz. Uveljavitev Grillovega gibanja tudi na narodnostno mešanih območjih utege predstavljati dodatno težavo za izvolitev slovenskega predstavnika v deželni parlament, je še prepričan Pavšič. Predsednik Sveta slovenskih

viti v bran pravic in avtonomnega življenja slovenske narodne skupnosti. Štoka sicer pozdravlja izvolitev Tamare Blažina v poslansko zbornico, vendar opozarja, da je izvolitev le sad srečnega naključja, takim neznankam pa je treba narediti konec. Zato se predsednik SSO zavzema za zakon, ki bi Slovincem zajamčil zastopstvo v parlamentu: "Če bomo pametni, bomo to zmogli, drugače kot narodna skupnost nismo zreli za čase, ki prihajajo", je prepričan Štoka.

bujejo pripadniki manjšin poleg finančne predvsem politično in moralno pomoč. Če je za to zadolžen minister, je bistvena razlika, je dejal Terpin in dodal, da politiki v državah, v katerih živijo zamejci, "vidijo in občutijo, kakšen je nivo skrbi in zanimanja naše države za manjšino". V SSK "z velikim veseljem" sprejemajo v vednost, da so se predlagatelji premislili glede tega vprašanja in da je pristojni odbor sprejel sklep, naj se urad ohrani. Kljub temu "ostaja zelo grenak priokus", saj bi situacija brez pritiska manjšinskih organizacij lahko šla v čisto drugačno smer in posledice bi bile lahko zelo hude, je prepričan Terpin. Kot nesprejemljive je označil tudi navedbe predlagateljev ukinit-

bi predlogi ukinitve pristojnega urada ponavljali ob vsaki vladni krizi ter da ne bo to predmet spora med različnimi političnimi stranmi.

Prvotni predlog, naj bi se urad priključil kulturnemu ministrstvu, zanj dokazuje veliko mero nepoznavanja realnosti zamejstva. Poleg kulturnih in drugih vprašanj bodo namreč v prihodnosti za preživetje slovenske narodne skupnosti ključna vprašanja gospodarskega in regionalnega razvoja področja, na katerem živi manjšina.

Ker gre pri vprašanih manjšinskih skupnosti za široko paleto vsebin, je po prepričanju Smrtnika in Terpina izjemno pomembno imeti urad, ki koordinira vse te dejavnosti.

Tudi predsednik Sveta slovenskih organizacij (SSO) Drago Štoka meni, da je državni zbor z ohranitvijo urada in ministra napravil "pametno potezo". Po njegovem prepričanju bi bilo "nezaslišano", da bi okrog pol milijona Slovencev izven meja Slovenije ostalo brez svojega neposrednega sogovornika.

Predsednik krovne organizacije koroških Slovencev, Zveze slovenskih organizacij (ZSO) Marjan Šturm meni, da so Slovenija in njeni organi zadolženi za organiziranje varstva svojih manjšin. Po njegovem mnenju je pomembna vsebina, manj pa oblika. "Tudi z varianto vključitve urada za Slovence v zamejstvu in po svetu v kulturno ministrstvo bi lahko živeli", je zapisal.

Povejmo na glas

Serracchiani naj igra na slovensko karto

Deželne volitve se zelo hitro bližajo, in če upoštevamo dejstvo, da smo sredi velikonočnih praznikov, veliko časa gotovo ni. Za našo narodno skupnost so te volitve nemara še pomembnejše kot tiste na državni ravni, kjer smo ne nazadnje lahko zelo zadovoljni, saj bomo še naprej imeli svojega predstavnika oziroma predstavnico v eni od poslanskih zbornic. Za Tamaro Blažino smo se zavzeli vsi, in to po zaslugi razumnega predvolilnega dogovora. Na deželni ravni pa je situacija še bolj razburljiva, seveda zaradi prodora Gibanja petih zvezd, ki je tudi v naših krajih dobila spremembo politično podobo. Tukaj je upati, da ne bomo Slovenci v tem videli priložnost za dodatno drobitev v morebitnem navezovanju na novo politično formacijo. Temeljna povezava z Demokratsko stranko zato ostaja osrednja usmeritev pa naj gre za Slovensko skupnost ali vsaj za vse tiste Slovence, ki se prepoznajo v navedeni stranki. Daleč najbolj pomembno od vsega pa je, kako se bo v predvolilnem času postavila kandidatka Serracchiani. Vsiljuje se prepričanje, da lahko sicer tako mlada, vendar obetavna kandidatka uspe predvsem v primeru, če nastopi drzno in ne samo sklicujoč se na svojo mladost. In zelo vidna ter izrazita bi bila poteza, ko bi Serracchianijeva igrala na slovensko karto, se pravi na našo narodno skupnost. Njeno izpostavljanje specifičnosti naše dežele brez jasnega poudarka na slovenski manjšini ne zadostuje. In vendar je specifičnost Furlanije Julijske krajine

v tem trenutku le ta, da je bogata z jezikovnimi manjšinami, vsi drugi razlogi posebnega statusa, od občutljive vzhodne meje tja do ekonomske pomoči od vojne prizadetim krajem, so že zdavnaj izginili. Treba je torej močno poudariti prisotnost in pomen naše narodne skupnosti in verjeti v resnico, da so se časi spremenili in da je nekakšen nenaklonjen molk o naši manjšini preživela stvar, ki ne more pritegniti volivcev. Pred dobrimi desetimi leti je Illy z listinom odkrito dal priložnost tudi naši manjšini in zmagal. Lansko leto je bil Gherghetta pred volitvami za Goriško pokrajino še drznejši, saj je napovedal, da v primeru njegove izvolitve podpredsedniško mesto pripada Mari Černic. Tudi Gherghetta je zmagal, in to zelo gladko že v prvem krogu. Igranje na slovensko karto je potemtakem tvegano le na videz, v resnici je prodorno in uspešno, saj volivci na ta način dobijo priložnost za potrditve tiste smeri, ki v novi Evropi in v novem svetu predvsem misli na prihodnost in opuščanje miselnosti starih časov, ki se sama od sebe ne more prenoviti in vztraja na preživelih pozicijah, ne da bi dobro vedela, zakaj. Ob vsem tem bi bilo tudi prav, ko bi vse naše politične usmeritve sedle za isto mizo, se pogovorile o možnosti naših kandidatov in nemara našle neko okvirno strategijo. Morda to ni mogoče, toda na ta način bi se vsi skupaj izognili nelagodnemu občutku, da nas vse volitve razen državnih neprijetno in na nepravi način delijo.

Janez Povše

Zmagala je v Osterschwangu ter izenačila rekord Hermanna Maierja

Tina Maze je porušila vse rekorde, izjemne sezone pa še ni konec!

Slovenska smučarka Tina Maze, ki je letos zagotovo najboljša na svetu, je minulo nedeljo zmagala na slalomu za svetovni pokal alpskih smučark v nemškem smučarskem središču Osterschwangu in z deseto zmago v sezoni prevzela vodstvo v slalomskem seštevku pokala. Osvojila je 22. stopničke v sezoni in s tem izenačila rekord Avstrijca Hermanna Maierja, ki mu je to uspelo v sezoni 1999/2000. Druga je bila Švicarka Wendy Holdener (+0,25), tretja pa Američanka Mikaela Shiffrin (+0,75). Preostali Slovenki se nista uvrstili v finale. Ana Bucik je končala prvo vožnjo na 42. mestu, Katarina Lavtar pa na 44. "Hermann je eden izmed največjih. To, da sem iz-

stopila že na prvi progi in ostala pri 1065 točkah.

"Presenečena sem sama nad sabo, ker sem tako uspešna. V slalomu je težko držati formo, še posebej, če nastopaš v vseh disciplinah. Dobro smo trenirali v zadnjih dneh; po dveh dneh

nimalni zaostanek za poškodovano Američanko Lindsey Vonn in bi ji zgolj uvrstitev med dobitnice točk verjetno že prinesla skupno zmago. Tako je na Bavarskem konec tedna, kjer so ji zagrali Zdravljico, tokrat tudi z besedilom, naredila nov velik ko-

stopila s številko ena, pri merjenjih časa prehitela za več kot pol sekunde (0,55 in 0,61), na koncu pa kljub napaki v zadnji strmini za več kot osem

desetink (+0,81). Tudi Mikaela Shiffrin je bila pri vmesnih merjenjih precej počasnejša, obakrat za 0,52 sekunde, Američanka pa je v končnem delu ne le zmanjšala zaostanek, ampak tudi povedla z desetinko prednosti. Med najboljše se je vmešala le še Wendy Holdener, ki je bila tretja (+0,87), četrta pa Maria Pietilae Holmner (+0,91). V finalu je najprej zapretila Kanadčanka Marie-Michele Gagnon, sedma po prvi

vožnji. Vodila je vse do nastopa najboljše trojice. Najprej jo je za 75 stotink prehitela 19-letna Holdenerjeva. Mazejeva je bila še prepričljivejša in po 62 in 63 stotinkah prednosti pri posameznih merjenjih v cilj prišla četrta sekunde pred deset let mlajšo Švicarko. Na vrhu je bila le še svetovna prvakinja Shiffrinova. Ameriška najstnica pa tokrat ni zdržala in je padla na tretje mesto ter s tem olajšala delo Mazejevi v boju za

Smučarsko ekipo Tine Maze (Team to aMaze) sestavljajo glavni trener Andrea Massi, trener Paolo Magoni, serviser Andrea Vianello ter fizioterapevtka Nežka Poljanšek

Goričan Andrea Massi je tudi življenjski sopotnik slovenske šampionke

Tina Maze med treningom v Gradežu

načela njegov rekord, me je pustilo brez besed", je dejala Tina Maze za Slovensko tiskovno agencijo.

Pred tekmo je za doslej vodilno v slalomskem seštevku pokala Shiffrinovo zaostajala za 33 točk, razplet po prvi vožnji pa še ni kazal, da bi se lahko Korošica po predzadnjem slalomu sezone zavihtela na vrh skupnega seštevka. Ko ji je po prihodu Shiffrinove, vodilne po prvi vožnji, ki je nazadovala na tretje mesto, to uspelo, se je prišla za glavo, ulegla v sneg in na hrbtu z dvignjenima rokama proslavila nov uspeh. Po njem ima v skupnem seštevku štiri tekme pred koncem že neverjetnih 2254 točk; prejšnji rekord in 2000 točk Maierja je tako že krepko presežen. Drugouvrščena Nemka Maria Höfl Riesch je tokrat od-

sem prišla do tako dobre forme, da sem lahko danes pokazala vse svoje znanje. Dobro izkušnjo imam tudi od lani, ko sem tu po vodstvu na prvi vožnji v drugi naredila napako. Tekmovališče mi zelo ustreza, vendar so se danes pogoji zaradi vremena zelo spremenili in je bilo potrebno na drugi progi voziti zelo pametno, kar mi je uspelo", je dejala Mazejeva po drugi slalomski zmagi v sezoni in tretji v karieri; najboljša je bila še 18. marca 2011 v Lenzerheideju, kjer bo prihodnji teden finale sezone, in 27. januarja letos na Zlati lisici v Mariboru.

S tem ima tekmo pred koncem sedem točk prednosti pred Shiffrinovo v boju za mali globus, v Švico pa bo na finale odšla kot vodilna v vseh disciplinah razen v smuku, kjer pa ima mi-

Odvetnik Damijan Terpin, ki zastopa smučarsko skupino Tine Maze, "Team to aMaze", slovensko šampionko izjemno dobro pozna in nam je o njej na kratko povedal: "Tina Maze je izjemna in neizprosna do sebe ter zato tudi upravičeno neizprosna do drugih. To je mlada ženska, ki ne dopušta, da bi kdo razpolagal z njo, njenim življenjem, kar najlepše pove tudi v svoji pesmi, s katero je zaslavela v svetu in nosi naslov: "My way is my decision"! (Moja pot je stvar moje odločitve!). O tem, da je vrhunska športnica, ni potrebno dodajati ničesar. Letos je preprosto daleč najboljša!"

mali globus. Poleg Črnanke se je veselila tudi Holdenerjeva, ki

zorila zlasti s četrtnim mestom na paralelni tekmi v Moskvi, bila pa je še deveta (Semmering) in dvakrat deseta (Maribor in Are).

Svetovni pokal se bo končal v finalom prihodnji teden v švicarskem Lenzerheideju. "Bolj gre proti koncu, težje je; težje je smučati zaradi utrujenosti. Živčnost je tudi prisotna. Boj v slalomu je nepredvidljiv, in če ne tvegaš, se izkaže, da tak način smučanja ni dober. Vesela sem, da sem danes to naredila. Bo pa treba ostati zbran do konca. Potrdit bo treba vse znanje tudi prihodnji teden, ki bo najpomembnejši v sezoni, saj so vsi globusi na dosegu roke. Že v ponedeljek me čaka trening smuka in vse skupaj se odvija neverjetno hitro. Kot po navadi menim, da mi bo najtežje v slalomu", je sklenila Mazejeva.

Stran po STA in drugih virih je pripravil Jurij Paljk, fotografije so s spleta

Kdo je Tine Maze?

- rojena: 2. maja 1983
- prebivališče: Črna na Koroškem
- višina: 171 cm
- teža: 63 kg
- poklic: študentka na Pedagoški fakulteti v Mariboru, zaposlena na policiji
- hobiji: odbojka, nogomet, igranje klavirja
- klub: SK Črna TAB
- trener: Livio Magoni
- vodja ekipe: Andrea Massi

je prvič stopila na zmagovalne stopničke pokala. Doslej je bila le štirikrat med prvo deseterico, vedno v tej zimi, ko je nase opo-

Največji uspehi Tine Maze

- Olimpijske igre:

2. mesto, Vancouver 2010, veleslalom
2. mesto, Vancouver 2010, superveleslalom
5. mesto, Vancouver 2010, superkombinacija
12. mesto, Salt Lake City 2002, veleslalom
12. mesto, Torino 2006, veleslalom

- Svetovno prvenstvo:

1. mesto, Schladming 2013, superveleslalom
1. mesto, Garmisch-Partenkirchen 2011, veleslalom
2. mesto, Schladming 2013, superkombinacija
2. mesto, Schladming 2013, veleslalom
2. mesto, Garmisch-Partenkirchen 2011, superkombinacija
2. mesto, Val d'Isere 2009, veleslalom
5. mesto, Schladming, slalom
5. mesto, Garmisch-Partenkirchen 2011, smuk
5. mesto, Garmisch-Partenkirchen 2011, slalom
5. mesto, Val d'Isere 2009, superveleslalom
5. mesto, St. Moritz 2003, veleslalom
6. mesto, Bormio 2005, superveleslalom
7. mesto, Schladming, smuk
10. mesto, Bormio 2005, kombinacija
10. mesto, Aare 2007, ekipna tekma
11. mesto, Garmisch-Partenkirchen, superveleslalom
14. mesto, Val d'Isere, smuk
14. mesto, Aare 2007, superveleslalom
16. mesto, St. Anton 2001, slalom

- 2012/13

1. mesto, Osterschwang, slalom
1. mesto, Garmisch-Partenkirchen, smuk
1. mesto, Meribel, superkombinacija
1. mesto, Maribor, slalom
1. mesto, St. Anton, superveleslalom
1. mesto, Courchevel, veleslalom
1. mesto, St. Moritz, veleslalom

1. mesto, St. Moritz, superkombinacija

1. mesto, Aspen, veleslalom
1. mesto, Sölden, veleslalom
2. mesto, Osterschwang, veleslalom
2. mesto, Maribor, veleslalom
2. mesto, Garmisch-Partenkirchen, superveleslalom
2. mesto, Cortina d'Ampezzo, smuk
2. mesto, München, paralelna tekma
2. mesto, St. Moritz, superveleslalom
2. mesto, Semmering, veleslalom
3. mesto, Aspen, slalom

2. mesto, superveleslalom, Bad Kleinkirchheim

2. mesto, slalom, Lienz
2. mesto, slalom, Zagreb
2. mesto, veleslalom, Soldeu
2. mesto, superkombinacija, St. Moritz
2. mesto, veleslalom, Osterschwang
3. mesto, slalom, Flachau
3. mesto, superveleslalom, Cortina d'Ampezzo
3. mesto, veleslalom, Osterschwang
3. mesto, smuk, Schladming
4. mesto, smuk, Cortina d'Ampezzo

4. mesto, smuk, Cortina d'Ampezzo

4. mesto, superveleslalom, Banská
4. mesto, slalom, Kranjska Gora
5. mesto, veleslalom, Kranjska Gora
5. mesto, slalom, Courchevel
5. mesto, paralelni slalom, Moskva
5. mesto, superkombinacija, St. Moritz
6. mesto, veleslalom, Are
7. mesto, veleslalom, Aspen
7. mesto, superveleslalom, Schladming
8. mesto, slalom, Are

- 2010/2011:

- skupno 3. mesto, 2. superkombinacija, 6. mesto veleslalom, 7. slalom, 8. smuk,
1. mesto, slalom, Lenzerheide
1. mesto, superkombinacija, Trbiž
2. mesto, paralelni slalom, München
2. mesto, smuk, Aare
2. mesto, superkombinacija, Aare
3. mesto, slalom, Spindleruv Mlýn
3. mesto, slalom, Courchevel
3. mesto, veleslalom, St. Moritz
6. mesto, veleslalom, Semmering
6. mesto, veleslalom, Sölden
7. mesto, smuk, Lake Louise
8. mesto, superkombinacija, Val d'Isere
9. mesto, slalom, Levi
10. mesto, slalom, Aspen.

- 2011/2012

- skupno 2. mesto, 2. mesto superkombinacija,
3. slalom, 4. superveleslalom, 5. veleslalom,
9. smuk,

GORICA Tretja postna kateheza goriškega nadškofa msgr. Redaellija

Kot jadrnica, ki pusti, da jo vodi veter...

Tudi tretja postna kateheza goriškega nadškofa msgr. Carla Roberta Marie Redaellija, posvečena tretji osebi Svete Trojice, je 8. marca privabila veliko ljudi, ki so do zadnjega kotička napolnili mestno stolnico.

Vse do Drugega vatikanskega koncila je katoliška Cerkev prav malo razmišljala o Svetem Duhu in njegovi vlogi, je povedal nadškof. Do preokreta je prišlo komaj s Pavlom VI. in Janezom Pavlom II., ki je l. 1986 izdal encikliko Dominum et vivificantem. Toda: ali naše krščansko življenje temelji na Svetem Duhu, se je vprašal msgr. Redaelli. "Bojim se, da ne", je odgovoril in ljudem predlagal "reset", "ponovni zagon" oz. spreobrnjenje, korenito spremembo mišljenja, "ki ni sad naših voluntarističnih naporov, temveč dar Duha, ki naj ga izprosimo".

Duhovno življenje lahko razumemo na tri različne načine, ki so včasih prisotni - v različni meri - na naši duhovni poti. Prvi način je, ko pojmujeemo krščansko življenje kot moralno-asketsko prizadevanje: dobri kristjani postanemo, če se prisilimo, da bi živeli pravično, v spoštovanju zapovedi, v očiščevanju grehov in z opravljanjem dobrih del. Tako krščansko življenje je hudo napor, dober kristjan je, kdor kleči in se pokori. Drug način pojmovanja je krščansko življenje kot altruistično, velikodušno in solidar-

no prizadevanje v korist revnih in v boju proti krivicam. Tretji način pojmovanja krščanstva označuje iskanje izrazov pobožnosti, ki so vezani na čudeže, prikazovanja in razodevanja, na iskanje izrednih pojavov. Lahko bi dodali še četrto vizijo pojmovanja duhovnosti: "new age", novodobno mešanje pobožnih,

ezoteričnih, magičnih in fizičnih praks, ki se najdejo v različnih "marketih vernosti". Vsa ta pojmovanja se vrtijo okrog nas, naše zavzetosti, ki je lahko asketska, altruistična, pobožna ali magična. Svetost, ki naj bi bila cilj krščanske poti, je konec koncev pridobitev, ki jo sami osvojimo. V resnici pa ni tako. "Prav nič ni treba osvojiti, ni treba, da smo 'pridni' ali da si izmišljamo kdove katere oblike prizadevanj". Svetost ni cilj, temveč je na začetku krščanske poti; ni je treba osvojiti, temveč je treba pustiti, da prihaja na dan. To, kar nas dela svete, je na začetku našega krščanskega življenja - to je krst, po katerem smo Božji otroci. To smo že sedaj, ni treba, da to postajamo.

"In to smo po milosti". In ta milost "ni nekaj abstraktnega, ampak navzočnost Svetega Duha v nas". Darovi Duha so to, kar nas dela podobne Jezusu v vseh vidikih naše osebnosti, v izobilju duhovnih darov, ki so: "ljubezen, veselje, mir, potrpežljivost, blagost, dobrotljivost, zvestoba, krotkost, samoovladanje" (Gal 5,22). Sveti Duh ni tisti, ki nam prišepetava dobre navdihe in zamisli, ki naj bi jih mi ure-

sničevali; nismo mi tisti, ki moramo vneto delati. Mi moramo enostavno puščati prostor Duhu, da deluje v nas; začnimo ga prositi in pustimo, da nas On vodi. Krščansko življenje je prepušteni se rečnemu toku, jadrnica, ki pusti, da jo vodi veter... Duh nam daje doumeti, da tako krščansko življenje ni rezultat naših naporov in prizadevanj, temveč naše odprtosti milosti. Duhovno življenje ni različno od človeškega življenja; svetost je v polnosti uresničena človeškost, kot jo je zasnoval Bog. "Bog je postal človek, da bi mi postali ne bogovi, temveč ljudje, človeški kot On". Gledati na življenje kot na

milost, ki naj jo sprejmemo v Duhu, in ne kot na naš napor; razumeti, da je usmerjeno v to, da iz nas naredi ljudi, ki so to v polnosti, lahko obrne na glavo naše življenje: "to je ponovno rojstvo, 'reset', spreobrnjenje". Kako lahko Duh to naredi? Prek duhovnega branja Božje besede v nas ustvarja Kristusove misli in čutenje. Potrebni so čas, vnetost, resen študij, tišina, zbrano v molitvi, odprtost Duhu, ki nas počasi prepoji z besedo ter tako spremeni naše srce in torej življenje. Božja beseda je bistvene važnosti v življenju vernika. Kristusova čustva in misli lahko osvojimo, ne da bi jih mešali s svojimi fantazijami, le če se naslanjamo na objektivnost evangelija, ki ga beremo v Duhu. V zunanji in notranji tišini, v vzdušju molitve, poskusimo ne govoriti, je dejal nadškof: prosimo le Duha, naj moli za nas, da bi bile naše želje tudi njegove želje. Duh je namreč tisti, ki ohranja živo pričakovanje Kristusovega prihoda.

Pri tokratni postni katezezi so sodelovali - z branjem beril in pričevanj ter petjem - člani goriškega gibanja Prenove v Duhu. Posebno lepo je bilo slišati najrazličnejše odlomke od Geneze do Apokalipse, ki govorijo o Duhu. Potem ko so se vsi prisotni približali oltarju, kjer so se prekržali v krstniku in prižgali svečo, je g. Michele Tomasin odpel srednjeveško molitev, posvečeno Sv. Duhu. / DD

mo pustiti, da bi nas vodil Sveti Duh: biti bolj Cerkev Be-

se; biti Cerkev prihodnosti, ki uporablja bogastvo in tu di trud preteklosti, a se ne pusti zapreti vanjo; biti Cerkev občestva, ki zna ovrednotiti vse različne darove, ki so v njej prisotni.

Goriška nadškofija

Iz beležke nadškofa msgr. Redaellija

Goriški nadškof msgr. Carlo Roberto Maria Redaelli bo v petek, 15. marca, imel ob 20.30 v goriški stolnici četrto postno katehezo o veri z naslovom "Pravi Božji obraz. Pokaži nam Očeta in dovolj nam bo". Ob praznovanju mestnih zavetnikov, svetih Hilarija in Tacijana. V soboto, 16. marca, bo ob 10.30 v stolnici vodil slovesno somaševanje; ob 11.30 sledi blagoslov mesta z relikvijami mučencev. Ob 15. uri se bo na Mirenskem Gradu srečal z mladimi iz nadškofije na duhovni obnovi. Ob 18. uri bo v goriškem avditoriju furlanske kulture v ul. Roma spregovoril pri podelitvi 13. nagrade sv. Hilarija in Tacijana. V nedeljo, 17. marca, bo ob 10.30 maševal v Ribiškem naselju in se nato srečal s krajevno krščansko skupnostjo. Ob 17.30 bo v avditoriju furlanske kulture posegel na osrednjem predavanju z naslovom "Verovati dobro de...", ki ga bo na letošnjem praznovanju zavetnikov kot gost imel p. Ermes Ronchi, znani voditelj verske televizijske oddaje.

Praznovanje goriških zavetnikov

Poleg omenjenih srečanj bo ob praznovanju sv. Hilarija in Tacijana potekal - v organizaciji stolne župnije, goriške dekanije, mestne občine in Fundacije Carigo - še cel niz prireditev za različne okuse in ljudi vseh starosti. Za najmlajše je že potekal nogometni turnir, prejšnjo nedeljo je bila v starem mestnem središču srednjeveška animacija z različnimi skupinami. V petek, 15. t. m., bo v dvorani Della Torre v Gosposki ulici ob 17.30 prof. Sergio Tavano govoril o Seghizziju in Konstantinovi obletnici v Gorici (313-1913). Dne 6. aprila bo v KC Bratuž odprte fotografske razstave v organizaciji CIFI ob stoletnici prve vojne z naslovom Vernost v krajih spomina 1914-2014.

Premiera monodrame Toma Orbanica Čušinov naslednik?

Vsi najbrž poznamo Gregorja Čušina. Ne le kot znanega slovenskega igralca, ampak tudi kot obiskovalca marsikaterih dvorane župnijskih domov ali postnih srečanj po slovenskih župnijah. Razlog je seveda ta, da je gospod Čušin tudi super pisec in izvajalec monodram.

Ta prispevek pa se ne nanaša na Čušina, temveč govori o tako rekoč njegovem mlajšem "nasledniku". V sredo, 27. februarja, je namreč v dvorani tolminskega župnijskega doma svojo monodramo premierno izvedel Tomo

Zgodba, ki jo je predstavil, govori o Simonu iz Cirene, ki je v Svetem pismu omenjen v le enem samem stavku. Vsi vemo o njem le to, da so ga vojaki prisilili, ko se je vračal s polja, da je Jezusu pomagal nositi križ. V tej monodrami pa doživljamo prvoosebno zgodbo Simona ves čas poti z Jezusom na Kalvarijo, poleg tega pa je še nekaj vložkov iz Simonove preteklosti. Njegovo življenje je prežeto z razmišljanjem, nestrinjanjem in prošnjo Jezusu, da bi mu odpustil grehe.

Tomo o svojem razmišljanju, ki

Orbanica. Monodrama z naslovom *Simon iz Cirene - Na spoved pod križ* je pritegnila pozornost velikega števila Tolmincev. Tomo, ki je dejaven mladostnik v župniji, je namreč v svoji monodrami poskrbel za pravično mero humora, kritičnosti in nauka - iz Svetega pisma in življenja. Sam pravi, da se je svoje prve monodrame lotil iz treh različnih razlogov. Prvi je ta, da mu grejo določene stvari rahlo na živce. Pa naj bo to kritika ljudi, ki kritizirajo Cerkev brez vsake osnove, ali pa dejanja kristjanov, ki niso vredna njihove pripadnosti Kristusu. Ker se Tomo zaveda, da se ne bo nič spremenilo, če mu bodo takšne stvari šle samo na živce, se je odločil, da bo povedal, kaj si o njih misli in kako se mu zdi, da bi lahko stvari spremenili. Drugi razlog za pisanje je po njegovih besedah to, da je strahopetec. Svojih kritik namreč nikoli ni mogel naslavljal neposredno na želenega naslovnika, ker ga je bilo strah: strah, kako bo dotični kritiko sprejel, in strah, kako bo odregiral. Tretji razlog pa je namenjen zabavanju in razveseljevanju drugih, saj upa in si želi, da bi z lahkotnostjo lažje ljudi zblížal z zgodbo, kakor tudi, da bi se jih le-ta globlje dotaknila.

ga je vpel v mišljenje Simona pravi: "Od nobenega ne zahtevam, da moje razmišljanje vzame za sveto, ker sem sam daleč od svetništva in je zaradi tega v njem zagotovo veliko napak in črnih pik. Vas pa prosim, da začnete o teh stvareh, o katerih govorim, razmišljati, vsaj razmišljati. Še bolj vesel pa bom, če jih - če najdete v njih nekaj, kar tudi vam ne ustreza - začnete spreminjati. Začenši pri sebi". Osebnost sem prepričan, da bo Tomo svoje delo nadaljeval, ker ima talent za pisanje. Kar je pa še bolj pomembno, je to, da ljudje, ki smo poslušali monodramo, nismo odhajali prazni domov. Upam, da bo priložnosti, da se o tem tudi sami prepričate, še dovolj!

Tomaž Kavčič

Možinov film o Pedru Opeki nagrajen v Kanadi

Jože Možina, režiser dokumentarca o delovanju misijonarja Pedra Opeke z naslovom *Pedro Opeka*, dober prijatelj, je na mednarodnem filmskem festivalu v Kanadi (Canada International Film Festival) prejel nagrado za odličnost na področju filmskega ustvarjanja. Nagrado mu bodo izročili 6. aprila v Vancouvru.

V utemeljitvi nagrade je strokovna žirija zapisala, da si film zasluži posebno priznanje, ker izstopa po kakovosti in se v izboru več sto filmov s celega sveta uvršča med najboljše. Za nagrado za odličnost na področju filmskega ustvarjanja se lahko poteguje največ deset filmov v tekmovalni kategoriji. Dokumentarec predstavlja delo in osebnost karizmatičnega misijonarja, ki je s sodelavci gibanja Akamasoa pomagal več kot 23.000 brezdomcem. Film postavlja Opeko pri spopadu z revščino in preveliko potrošnjo ter pri varovanju okolja za globalni zgled pri reševanju največjih svetovnih problemov. Film, za katerega je Možina lani prejel nagrado za najboljšega režiserja dokumentarnih filmov na festivalu ITN v Hollywoodu, je nominiran tudi za najboljši tuji dokumentarni film na evropskem Filmskem festivalu v St. Tropezu. Možina pa za najboljšega režiserja. Celovečerec je bil prvič predvajan decembra 2011 na Televiziji Slovenija. Pedra Opeko so letos predlagali za Nobelovo nagrado za mir. Predlog poleg slovenskega političnega in cerkvenega vrha podpirajo številne javne osebnosti iz Slovenije in tujine.

Škof na obisku

Minulo sredo, 6. t. m., nas je prijetno presenetil s svojim nenapovedanim obiskom koprski škof dr. Jurij Bizjak, ki ga je v naše uredništvo pospremil g. Marijan Markežič. G. škof se je zadržal v naših prostorih na kratkem pogovoru, pohvalil je naše delo in nam voščil, naj vztrajamo naprej, predvsem pa je s svojim prijateljskim obiskom dejavno pokazal, da mu je pri srcu slovenska prisotnost v Gorici in našem prostoru, naš tednik tudi dobro pozna, saj je v njem pred leti aktivno sodeloval s poglobljenimi zapisi, redno pa ga tudi bere.

Maša – vir in vrhunec (3)

Božje pravice in naše dolžnosti

Maša je že nekaj časa prepuščena na milost in nemilost rokam in ustom tistega, ki mašuje. Postala je brez pravil oz. mnogi se teh pravil sploh ne držijo, temveč so sami svoji mojstri in pozbljajo na Božje pravice – *ius divinum*. Giovannino Guareschi je to lepo upodobil pred že skoraj petdesetimi leti, ko je napisal delo *Don Camillo e i giovani d'oggi*, kjer se po ustih svoje literarne stvaritve, don Camilla, obregne ob številne takratne parole, kamor spada tudi terjanje pravic za vsako ceno. Don Camillo mlademu don Chichiju lepo pojasni, kako je v Cerkvi tisti, ki ima pravice, samo Bog, ostali pa imamo do njega dolžnosti. Zagotovo vse zmede ne moremo naprtiti samo 2. vatikanskemu koncilu, čeprav je treba priznati, da so besedila, ki so izšla po zadnjem cerkvenem zboru, še kako pripomogla k tej zmedbi, ki vlada na področju katoliškega bogoslužja, začeti z bogoslužno reformo, ki je postala pravzaprav revolucija. A do tega še pridemo. Vsekakor pa drži, da če se je šlo pred tem morda v eno skrajnost s pretiranim rubricizmom, potem smo sedaj priče drugi skrajnosti, da so pravila obhajanja bogoslužja samo neke vrste okrasek, ne pa nekaj obveznega. Vendar pa obstaja na tem področju neke vrste Božje pravo. Bog ima pravico, da ga častimo in slavimo, da ga – če rečemo s tujko – adoriramo. To je sporočil najprej Mojzesu, ko mu je do potankosti naročil, kakšno naj bo svetišče, kakšna obleka in kakšno bogoslužje, kakor beremo v Svetem pismu. Tudi Jezus je povedal Samari-

janki, kako častiti Očeta, svojim apostolom pa, kako pripraviti zadnjo večerjo. Gospod ne prenaša tega, da nekdo po mili volji uzurpira pravico pri bogoslužju – Bogoslužje pripada Gospodu. Ta svoje Božje pravo izraža po svoji Cerkvi, ki način obhajanja bogoslužja prenaša iz roda v rod in ga oblikuje. Zdi se, da to Božje pravo ne obstaja, kakor tudi, da ne obstaja v Cerkvi več neka vrhovna oblast

oz. se zdi, da ta oblast obstaja zgolj na papirju, ko pa ne samo vsako cerkveno ozemlje, ampak celo vsak duhovnik na bogoslužnem področju dela po svoji podobi in sličnosti. Sveta maša in druga bogoslužna opravila so, najprej, postala prava poplava besed, ko je treba vse razložiti in vse povedati s svojimi besedami, češ da tistih, ki so napisane, ljudje ne razumejo, namesto da bi se držali načela *per ritus et preces*, ki ga v 48. členu zagovarja tudi *Konstitucija o svetem bogoslužju* (SC, B). V izročilu Cerkve namreč

vselej drži, da so zakramenti učinkoviti v prvi vrsti sami po sebi (*ex opere operato*), vendar pa se je treba držati tudi njihove oblike, sicer izvedenijo. Res je, potreben je tudi naš doprinos, ampak ta je zlasti v naši predispoziciji za prejem teh zakramentalnih milosti, ne pa, da bomo delali po svoje. Mi se moramo zlasti izprazniti samih sebe in lastnega napuha, da bi lahko prejeli milostni dar zakramentov, zlasti svete evharistije. Osrednja osebnost maše ni in ne sme biti duhovnik ali, kar je še huje, kdo drug. Druga zadeva – bogoslužje ne more postati kateheza. Izgovor, da je to postala, je vselej eden in isti – "pastoralni razlogi". Toda, tudi bogoslužje ima svojo obliko iz pastoralnih razlogov, saj, kot

soočili z Božjo skrivnostjo in presežnostjo tako, da bi bili deležni čudenja, tišine (kolikor je sploh še je po določenih cerkvah), sakralne glasbe, molitev in zahvale, česar so bili deležni še naši starši kot otroci. Si otroci morda ne želijo odrasti in biti z odraslimi? Morda pa mi tega ne želimo, potem se pa pritožujemo, da imamo v hiši velike otroke, ki se niso sposobni soočiti in spopasti z resničnim življenjem. Da bi se spopadli z vsemi deviacijami in težkimi kršitvami na bogoslužnem področju, je papež Janez Pavel II. leta 2004 izdal navodilo *Redemptionis sacramentum* (*Zakrament odrešenja*), ki pa je, kot bi ga ne bilo. In vendar je v svoji Reguli sv. Benedikt dejal, da ne sme biti nič pomembnejše od bogoslužja, od Božje službe. Bogoslužje je "Božje delo", *Opus Dei*, ki prihaja "z višav na zemljo", kakor lepo pove krščanski Vzhod. Pri nas te zavest ni. Pravimo, da bomo raje naredili mi po svoje zadevo, ker bo boljša. Tako so altariji postali mize, ki jih je treba čim bolj približati ljudem, ne pa mesto, kamor se je treba povzpeti, kakor na Golgoto. Kakor je lepo dejala Simone Weil, nebes ne

dosežemo tako, da skačemo v višino, ampak se morajo nebesa spustiti k nam. Da bi se to zgodilo, moramo spet priti do vere, da je Gospod Jezus Kristus resnično in ne samo duhovno ter simbolično navzoč med nami. To je namreč bistvenega pomena, saj je njegovo meso, ki nam je podarjeno pri sveti evharistiji, vir tistega pravega življenja, ki človeka notranje preobrazuje: "Vsa množica se ga je poskušala dotakniti, kajti iz njega je izhajala moč in ozdravljala vse" (Lk 6,19).

Andrej Vončina

Občni zbor Škofijske karitas Koper Leto vere in karitas

V soboto, 2. marca, je bil v Vipavi občni zbor Škofijske karitas Koper, katerega se je udeležilo 120 sodelavcev Karitas.

Začel se je s sveto mašo v župnijski cerkvi sv. Štefana v Vipavi, ki jo je ob somaševanju duhovnikov daroval upokojeni koprski škof Metod Pirih. V pridigi se je sodelavcem Karitas zahvalil za vse, kar so naredili za ljudi v stiski, obenem je nagovor navezal na priliko o izgubljenem sinu, tako da se vprašamo, kje ob karitativnem delu vidimo sebe:

- ali v mlajšem sinu, ki zahteva svoje pravice, svojo svobodo in ne ravna odgovorno niti s svojimi talenti niti s svojimi gmotnimi darovi;
- ali v starejšem sinu, ki se kuja, je nevoščljiv, očetu oponaša zaradi njegove preblage drže do mlajšega brata;
- ali pa vidimo sebe v podobi nebeškega Očeta, ki je doberhoten, plemenit, usmiljen, pa tudi pravičen do obeh sinov in do drugih ljudi.

Po maši so se preselili v Škofijsko gimnazijo, kjer so v statutarjem delu najprej pregledali in potrdili opravljeno delo in sprejeli program dela za naprej. Vsi podatki so zbrani v zborniku, ki obsega kar 140 strani, zato naj navedemo le nekaj števil, ki kažejo odziv Karitas na različne oblike stisk.

V Koprski škofiji je Karitas organizirana v 166 župnijah. Župnijske karitas se združujejo v tri Območje in pet Dekanijskih karitas. Obstaja 13 Centrov karitas, kjer sodelavci nudijo ljudem osnovne informacije in konkretno pomoč, ter 4 domovi, kjer se izvajajo specifični programi.

Zaposleni so le štirje sodelavci, tako da večina dela sloni na 1.125 stalnih in 1.169 občasnih prostovoljcih. Ti so v letu 2012 opravili 107.030 ur prostovoljnega dela. Če bi te ure preračunali po normativih, ki jih določa Zakon o prostovoljstvu, bi dobili znesek 1.049.004 evrov.

Zaradi vse večjih gmotnih stisk ljudi, ki so ostali brez dela ali imajo prenizke dohodke za vsakdanje potrebe, so podatki na področju materialne pomoči naslednji:

- pomoč v hrani je prejelo 3.580 družin in 1.456 posameznikov
- pripravljenih je bilo 18.681 paketov
- oblačila, obutev, pohištvo in druge osebne predmete je prejelo 4.485 družin in posameznikov
- skupna teža zbrane in razdeljene hrane znaša 428.295 kg/l, pri tem glavino predstavlja hrana iz intervencijskih zalog v korist najbolj ogroženih oseb v EU. Če količino hrane preračunamo na povprečne maloprodajne cene v trgovini, ta znaša 548.218 evrov.
- **Finančna pomoč** pri plačilu

računov družinam in posameznikom je znašala 84.467 evrov.

- **Pomoč s šolskimi potrebščinami in bone za nakup potrebščin** je prejelo 1.188 družin za 2.212 šolarjev. Dodano vrednost pri pomoči otrokom predstavlja še Posvojitev na razdaljo.

- **Laično svetovanje:** Ob konkretni pomoči družinam in posameznikom je vedno prisoten pogovor z načrtom pomoči in spremljanjem; poleg tega je bilo zabeleženih še 3.341 laičnih svetovanj.

- **Pomoč ostarelim, bolnim, osamljenim** se je v glavnem dogajala v župnijskih karitas in je po zbranih podatkih dosegla 11.027 starejših in bolnih. Poleg medgeneracijskih skupin se je različnih srečanj udeležilo 3.145 starejših, bolnih in invalidov.

Pri specifičnih programih kaže poudariti:

- Letovanja, taborne in počitniške dejavnosti otrok, družin, mladih in starejših;
- Preventivni program Popoldan na Cesti je namenjen otrokom in mladim. Deluje na štirih lokacijah in vanj je bilo vključenih 111 otrok;
- Pomoč brezdomcem se je izvajala v Dnevnem centru karitas v Bertokih, kjer je pomoč prejemale 85 različnih oseb;
- Vrtnica - socialna rehabilitacija oseb s težavami zaradi zasvojenosti z alkoholom se je izvajala v Bertokih in dveh stanovanjskih skupnostih. Vanjo je bilo vključenih 62 oseb;
- Materinski dom v Solkanu in na Cesti je nudil zavetje 24 ženskam in 18 otrokom;
- V Varni hiši je dobilo zavetje 8 žensk in 7 otrok;
- Na področju Medgeneracijskih dejavnosti delujejo štirje medgeneracijski centri in več samopomočnih skupin s 553 uporabniki. Srečanje Škofijske karitas Koper je končal dr. Primož Krečič s predavanjem *Leto vere in karitas*. Ob prilikah o Nikodemu, Samarijanki in Kraljevem uradniku so udeleženci razmišljali o različnih ljudeh, ki nekoč in danes različno živijo svojo vero. Zato je karitativno delo lahko tudi milost, ki pomaga ljudem na poti iskanja Boga.

Ob koncu avtorica tega zapisa, **Jožica Ličen**, namestnica ravnateljice Škofijske karitas Koper, pravi: "Zgodbe, ki jih sodelavci Karitas pišemo vsak dan, niso objavljene v tem zborniku; naša dobra dela in darovi vseh dobrotnikov so zapisana neke drugje. Prav je, da Bogu in drug drugemu rečemo hvala, da smo smeli dati in delati to, kar smo. Prepričana pa sem, da bi bil ta zbornik nedvomno verodostojna priloga Slovenskemu pastoralnemu načrtu z naslovom 'Pridite in pogledajte', kajti je kaj videti.

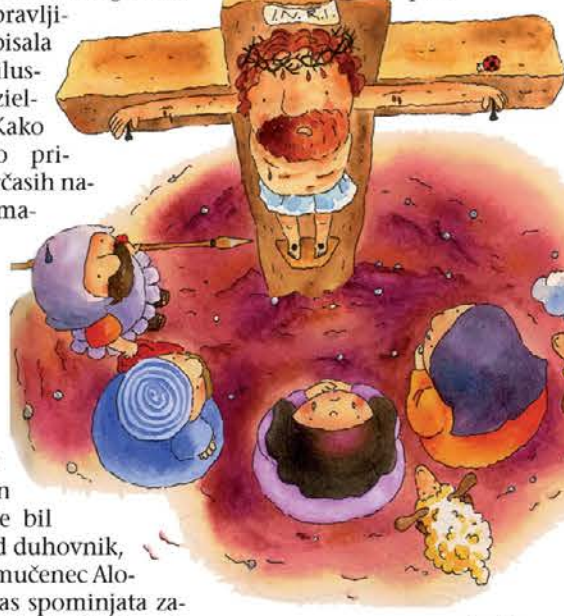
Sedma številka otroške revije Pastirček

Zven pomladi in velikonočnih zvonov

Marec nam letos prinaša post, pomlad in še Veliko noč. Vsa ta obilica pomembnih dogodkov je spravila malce v zadrego Pastirčka, ki se je sicer takoj znašel: vsakemu je namenil nekaj prostora. Njegov urednik Marijan Markežič želi malim in velikim bralcem "vztrajno postno pripravo na Velko noč, lep začetek pomladi in veliko pirhov". Kako naj se v postu odreka sladkarijam, televiziji ..., jasno in nazorno prikazuje privlačen strip v barvah. O postu po svoje razmišlja tudi Pacek; vsakič, ko bo naredil napako, bo en cent namenil revežem. Oni bodo manj revni, on pa bo kljub napakam vesel! Paola Bertolini Grudina v sliki in besedi vodi bralca naravnost na vrt Getsemani, kjer je Juda s poljubom izdal svojega Učenika. Zgodbe iz Svetega pisma, ki jih predstavlja Walter Grudina, tenkočutno pa ilustrira Paola Bertolini Grudina, prikazujejo žalosten prizor na Kalvariji, kjer je Jezus v hudih mukah umrl na križu, da bi nas rešil večne smrti. O pirhih, ki jih barvamo in nosimo k vstajenjski sv. maši za velikonočni blagoslov, prisrčno pove pesmica V. T. Arharja. Dojenčica kar ne more dočakati pomladi; drvi po hiši in komaj čaka, da bosta z babico odšli v gozd, kjer so iz zemlje že pokukali snežnobeli zvončki.

Zgodbica o simpatični deklici je kot vselej izpod peresa Barbare Rustja; neučakano punčko je narisala Svetlana Breclj. O ženi, ki so jo vsi imeli za čarovnico, ker je stanovala v samotni koči sredi gozda, a je le dobro poznala zelišča in z njimi zdravila bolezni ter pomagala gozdnim živalim ob nezgodah, pripoveduje pravljica, ki jo je napisala Mariza Perat, ilustrirala pa Graziella Zavadlav. Kako dragoceni so prijatelji, ki jim včasih namenimo pre malo pozornosti, opozarja Neža Rot ob ilustraciji Danile Komjanc. Na tragičen dogodek, ki se je zgodil na novoletni dan 1. 1942, ko je bil umorjen mlad duhovnik, sedaj blaženec Alojzij Grozde, nas spominjata zapis Berte Golob in ilustracija Marjana Mančka. Strip Antonelle Del Bianco o potovanjih radovednega Fofa popelje bralca v čas okrog Božiča, ko imajo božički veliko dela z razdeljevanjem daril. Prikupna ilustracija Grazielle Zavadlav lepo

dopolnjuje basen Janeza Trdine o "lastni hvali, ki ne traja dolgo"; zemeljska čast in slava sta kot zvezdni utrinek, ki zažari, a takoj ugasne. Danila Komjanc v rubriki *Besede v podobah*, namenjeni najmlajšim Pastirčkovim prijateljem, pred-

stavlja razna glasbila, ki jih bodo otroci pobarvali in jim dodali še flavto. Za maternih božič naših nonoti, četrtošolka OŠ A. Černigoj s Proseka pa je obudila spomin na poletne počitnice.

simboli, hieroglifi, črke, iz katerih kujemo besede, razkriva pesmica Berte Golob *Iz znakov besede*. Marjan Manček je prispeval ilustracije. V teh zadnjih zimskih dneh je stric Maks – na spodbudo Marijana Markežiča – popeljal svoja nečaka in druge sopotnike naravnost v Benecijo, v Tarčmun, čudovito vasico, rojstni kraj Ivana Trinka, duhovnika, profesorja, pisatelja, glasbenika... predvsem pa narodnega buditelja in neustrašnega borca za jezikovne in narodne pravice Beneških Slovencev. Letos v januarju smo namreč praznovali 150-letnico njegovega rojstva. Pogumnejši izletniki so se tudi povzpeli na vrh Matajurja in se naučili razgleda po Julijskih in Karnijskih Alpah, Furlaniji in celo morju. Na marčnih straneh Pastirčka bodo bralci našli še marsikaj: lisičko zvito repko, ki jo bodo otroci lahko izdelali po navodilih Tatjane Ban, dve družabni igri, recept za slano pecivo s sirom in osem središčnih strani Pastirčkove pošte, na katerih je 39 (!) risbic najrazličnejših vsebin, ki so jih narisali Pastirčkovi prijatelji, in nekaj lepih zapisov o božičnih počitnicah, ki so jih napisali petošolci OŠ F. Bevk z Opčin in učenci 4. A r. dvojezične šole iz Špetra. Dva četrtošolca OŠ F. Milčinski s Katinare sta opisala, kako so praznovali Božič naši nonoti, četrtošolka OŠ A. Černigoj s Proseka pa je obudila spomin na poletne počitnice.

IK

Vabilo na romanje v Lurd

Danes nimamo časa, da bi se večkrat v tišini pogovarjali z Bogom. Komaj si sam doma in z dobrim namenom hočeš v miru moliti rožni venec, že zazvoni telefon in prekinješ molitev; ko hočeš nadaljevati, nekdo pozvoni na vrata in molitev je zopet prekinjena. Ko zvečer ležeš v posteljo, z vso dobro voljo začneš moliti, a od utrujenosti predčasno zaspiš.

UNITALSI ti tudi letos nudi priložnost, da preživiš teden pred lursko votlino v molitvi, tišini in meditaciji. Romanje v Lurd z vlakom bo potekalo od 10. do 16. junija 2013, z letalom pa od 11. do 15. junija 2013. Po vseh naših cerkvah visijo letaki, ki te vabijo v Lurd. Informacije in vpisovanje nudijo na sedežu UNITALSI v Gorici (tel. 0481 535554), v župnijskem uradu v Štandrežu (tel. 0481 21849) ter pri posameznikih (Joana Nanut: 0481 21419 ob uri kosila in Morandini Viviana: 328 7610820). V Sloveniji se romarji lahko vpišejo pri župniku Šlibarju Miru (031 61 3378). Posebno vabljeni vsi, ki v Lurdu še niste bili. Z romanja se boste vrnili bogatejši v duhu in trdnejši v veri. Marija vsakega objame in ga nato spremlja za celo življenje. / Emanuela Tomsč

Kratke

Duhovna obnova v Števerjanu / Vera kot zaupanje in izročitev

V števerjanski cerkvi bo v ponedeljek, 18. marca, ob 19. uri duhovna obnova, ki jo bo vodil g. dr. Primož Krečič, spremljal pa ga bo z orgelskimi meditacijami g. Mirko Butkovič. Ob odlomkih iz tretjega in četrtega poglavja Janezovega evangelija bodo udeleženci odkrivali tri različne 'tipe' vere. Judovski učitelj Nikodem predstavlja tradicionalno vero. Zanimal se je za Jezusa in njegov nauk, vendar ni zmogel tvegati skoka v novost njegovega daru na križu. Samarijanka predstavlja vero kristjanov, ki so se oddaljili od življenja Cerkve. Ta žena, ki je oddaljena in moralno obremenjena, se sreča z Jezusom ob vsakdanji stvarnosti, preko katere jo Jezus popelje do vere vanj. Kraljevi uradnik, pogan, prosi Jezusa za ozdravitev hudo bolnega otroka. Ob Jezusu se spreobrne in povsem zaupa njegovi moči. Jezus tudi danes srečuje ljudi v njihovem življenjskem stanju in jih vodi k zreli veri.

Občina Gorica spet krši določila zaščitnega zakona 38/01

Romolijeva uprava je spet naredila potezo, ki jasno kaže, kakšen je njen odnos do Slovencev v goriški občini. Imenovanje novih članov krajske komisije je bilo v teh dneh, vendar med novimi imeni ni nobenega Slovenca, ki bi skrbel za spoštovanje določil zaščitnega zakona 38/01, v členu 21. Odločitev je še toliko bolj sporna, saj se je v zadnjih letih vse več občin prilagodilo in dopolnilo sestavo te komisije. To je storila tudi občina Trst.

Občinski svetnik SSk Walter Bandelj je na to večkrat opozoril pristojne občinske funkcionarje in tudi samega odbornika Pettarina. Kljub vpludnostnim obljubam in zagotovilom je sedaj razvidno, da je vse Bandljevo prizadevanje naletelo na gluha ušesa.

Stranka SSk tako početje obsoja in zavrača. Skupaj z občinskim svetnikom Bandljem bo o tem opozorila paritetni odbor in zaprosila, naj se o tem hudem dejanju čim prej izreče. Neimenovanje slovenskih predstavnikov bi bilo lahko tudi predmet pritožbe na Deželno upravno sodišče.

CTA - Deželno središče za animirano gledališče / Lep konec Zimskih zgodb

V soboto, 9. marca, se je z dvema popoldanskima premiernima ponovitvama predstave Berta e' scappata (Berta je zbežala) končal niz Storie d'inverno (Zimske zgodbe), ki ga je priredilo Deželno središče za animirano gledališče (CTA) iz Gorice v sodelovanju z goriškim občinskim gledališčem G. Verdi. V dvorani omenjenega gledališča je bil tokrat namesto tradicionalnega branja zgodbe s pomočjo figur gledališki prizor, ki ga je, po pripovedi Fernanda Marchiorija Berta, priredila in dramaturško obdelala Antonella Caruzzi. Z Robertom Piaggiom je Caruzzijeva umetniška vodja CTA. Marchiorijeva zgodba, katere vezna nit je otroška igra "campanon" – mi smo ji pravili peja –, pri kateri je treba začrtati osem kvadratov in igralci morajo

posamično skakati vanje, ne da bi stopili na črte. Pripoved o Berti je izšla ravno te dni v novi zbirki za otroke I diavoletti pri založbi Titivillus Mostre Editoria. Ilustriral jo je Franco Hüller. Izvedbo uprizoritve s scensko postavitevjo Stefana Podrecca so zaupali igralci Sereni Di Blasio, ki je kar nekajkrat že razveselila otroke s svojimi prepričljivimi "monodramskimi" pravljicnimi nastopi. Na premieri v goriškem Verdiju sta bila prisotna tudi avtor in založnik. Srčika zgodbe je prijateljstvo in z njim povezana čustva, vključno s solidarnostjo. Dogajanje je postavljeno v naše mesto, ko je meja ob njem še predstavljala togo ločitev med Vzhodno in Zahodno Evropo. Udomačena opica se izmuzne otrokom in v svoji razposajenosti in nagajivosti skoči čez mejo: njeno iskanje povzroča različne nepričakovane situacije, zaradi katerih mladi protagonisti začnejo razmišljati ne samo o zemljepisnih mejah, ampak tudi o drugih, ki si jih sami postavljamo in bi jih morali za vselej preseči. / IK

Izšel je bilten Kulturnega doma

Pred nedavnim je v obliki fotografske publikacije izšel Informativni bilten Kulturnega doma v Gorici – Sezona 2011/12. Slike spremljajo tudi besedila. Posebna pozornost je tokrat namenjena praznovanju 30-letnice delovanja Kulturnega doma (november 2011). Ocenio minule sezone in pogled v prihodnost je v uvodniku z naslovom Nova sezona polna neznank podal ravnatelj Kulturnega doma, Igor Komel, ki je med drugim povedal: "Pred nami je nova sezona, polna neznank in vrste vprašanj. Gospodarska kriza je namreč vsak dan hujša in sega vse globlje v posamezne sektorje našega vsakdana in Kulturni dom v Gorici ni izjema! Toda kultura mora biti izjema, saj v tem nezavidljivem trenutku krize predstavlja "duševno hrano"... Sledita prispevka predsednika SKGZ za Goriško, Livija Semoliča, Darku Bratini v spomin in novinarja Andreja Bellaviteja Siamo tutti Goriziani – Vsi smo Goričani.

Fotografski pregled minule sezone še posebej poudarja festival Across the border (16 koncertov), komični gledališki festival Komigo 2011 (6 predstav), bogato razstavno dejavnost (14 razstav) in Srečanja z avtorji. Bilten dodatno povzema vse druge sklope pestrega delovanja, ki poteka v raznih prostorih Kulturnega doma in jih pripravljajo druge organizacije. V sezoni 2011/2012 je bilo v prostorih Kulturnega doma v Gorici preko 200 kulturnih in drugih prireditev. Za izid biltena je poskrbel Upravni odbor Kulturnega doma v sodelovanju s Kulturno zadrugo Maja in številnimi sodelavci, med katerimi gre omeniti Vilija Prinčiča, Mašo Braini, Borisa Budala, Zoltana Jana, Jana Komela in Vanjo Hobana. Fotografsko gradivo so prispevali Kulturni dom, Primorski dnevnik, fotograf Boris Prinčič in Studio Bumbaca iz Gorice. Bilten so natisnili v tiskarni Budin v 2000 izvodih.

SD Sončnica Predavanje: Marko Juhant in Simona Levč

Varuh otrokovih dolžnosti

V petek, 8. marca 2013, je bilo v domu Franca Močnika v Gorici zanimivo predavanje Marka Juhanta in Simone Levč. Juhant je doma iz Kranja, po poklicu specialni pedagog za motnje vedenja osebnosti z bogatimi izkušnjami kot vzgojitelj ter ravnatelj in avtor knjige *Varuh otrokovih dolžnosti*, ki jo je napisal skupaj s Simonom Levč. Predavateljica pa je logopedinja in svetovalna delavka na osnovni šoli v Slovenj Gradcu. Že zanimiv naslov je napovedoval, da se vsaj enkrat ne bo govorilo o pravicah, ampak predvsem o dolžnostih. Starši se zavedajo, da je vzgoja otrok najodgovornejše delo, za katerega se večkrat čutijo nepravilne, otroke želijo vzgojiti v odgovorne, delavne in srečne ljudi, vendar so pri tem preveč zaščitniški, skušajo jih obvarovati vsakega napora. Dejansko pa tako povzročijo, da postanejo mladostniki nezadovoljni in brezciljni.

Predavateljica sta izpostavila dejstvo, da na šole prihaja vse več razvajenih otrok, ki so deležni take vzgoje že od mladih nog. Levčeva je navedla primer prvošolčka, ki mu mamica pomaga narediti vse: sleči plašč, sezu ti čevlje in natakniti copate ter celo potisniti v razred. "To je zelo zgrešeno", je izjavila, "saj starši na tak način onemogočijo otroku, da bi postal samostojen. Starši iz zdravega otroka naredijo invalida. Hkrati pa je dodala, da starši otrok z motn-

jami v razvoju naredijo vse, da je njihov otrok le kanček bolj neodvisen". Poleg tega sta ome-

nila, da otroci prehitro izkusijo stvari, ki se tičejo odraslih. "Pri petnajstih letih so že izkusili vse, začnejo se dolgočasiti in se ničesar več ne veselijo". Taki najstniki niso borbeni in se ukvarjajo le s tem, česar se nimajo. Juhant je tudi opisal drugačen pristop otrok do daril: v času njegove mladosti so se veselili že, če so prejeli od starejšega brata kolo in so se z njim lahko igrali cele tedne, danes pa se otrokom oči zasvetijo od veselja le za hip, preden že sežejo po katalogih in iščejo igrače, ki jim manjkajo. Nato sta se oba posvetila metodam vzgoje in tudi odločno rekla, da obstajajo recepti v vzgoji. Navedla sta primer, ko pride otrok z negativno oceno iz šole, in obratno, kako naj vodimo v taki situaciji pogovor z otrokom.

Poskušajmo ostati mirni in mu zastavljati vprašanja, ki se začnejo s črko K. Kaj boš zdaj?

Kako boš oceno popravil? Kdaj in kje se boš učil?... Med predavanjem sta poudarila še pomen starševske brezpogojne ljubezni do otroka - da ga sprejemamo takšnega, kakršen je, in mu večkrat tudi povemo, da ga imamo radi. Naštela sta tudi nekatere otrokove dolžnosti, kot recimo, da je aktiven pri vseh opravilih, povezanih z družinskim življenjem, dokler živi v

družini, da upošteva avtoriteto staršev, da se nauči svoje prob-

leme reševati samostojno. Zanimiva je bila še slika, ki je prikazovala otroka v čolnu in s pomočjo katere je Juhant razložil, da, če se starši in drugi dajo na otrokovo stran, se čoln prevrne. Na tak način je tudi preprosto razložil, kako je dolžnost staršev, da se postavijo v šolskem procesu na stran učiteljev in šole, da v sodelovanju rešujejo težave.

Za konec sta našela tudi nekatere dolžnosti staršev, da vzgajajo otroke s pravili in navodili, neodvisno od tega, ali je to otrokom všeč; da vzgajajo z besedo in zglednim ravnanjem, skladno s svojimi vrednotami, predvsem pa da se z otrokom ukvarjajo redno in ob vsaki vzgojni priložnosti ali zahtevi. Poslušalci so lahko kupili njuno knjigo, ki je zelo bogata s konkretnimi vsakdanjimi pravili. Duhovita je zadnja stran knjige, kjer navaja ceno in zraven dodaja: Na življenje pripravljen otrok – neprecenljivo.

Tadej Pahor

SD Sončnica / Predavanja

V letošnjem nizu predavanj, ki jih v Domu Franc Močnik v Gorici (ul. San Giovanni 9) organizira Skupnost družin Sončnica, bosta še dve srečanju. V petek, 15. marca, bo psihologinja, psihoterapevka in imago terapevka Lidija Kociper govorila o temi: "Konflikt, priložnost za duhovno rast v zakonu". Preprič oziroma konflikt lahko pomaga zakoncem, da razčistita težave in najdeta rešitve za naprej, skratka: da drug ob drugem duhovno rastejo.

V petek, 22. marca, pa bo svobodni

raziskovalec, pisatelj, publicist in naravovarstvenik Anton Komat predaval o temi: "Hormonski motilci, največje tveganje človeške vrste". Avtor številnih knjig v njih opozarja na številne okoljske probleme, kot so umetno sprožene bolezni in hrana. Toplo vabljeni!

Zasedanje mestne sekcije Slovenske skupnosti SSk je edina slovenska stranka v Italiji!

V ponedeljek, 4. marca 2013, se je v Gorici na rednem mesečnem sestanku zbrala mestna sekcija Slovenske skupnosti. V poglobljeni debati so udeleženci analizirali rezultate zadnjih državnih volitev. Ob velikem uspehu Grillovega Gibanja 5 zvezdic

je jasno, da so ob tej priložnosti tudi naši ljudje v velikem številu na ta način izrazili svoj glas protesta proti dosedanji politiki v Italiji in proti njenim predstavnikom. Ker bodo v kratkem volitve v naši deželi, je treba poudariti, da je za Slovence v Italiji glas za Slovensko skupnost tudi

glas protesta proti dosedanji politiki te države do naše manjšine. Slovenska skupnost je na italijanski politični sceni že več desetletij v neke vrste opoziciji. V skrbi za pravice naše narodne skupnosti se Slovenska skupnost dogovarja z italijanskimi strankami; včasih kaj doseže, v večini primerov pa so njene zahteve neuslišane. Slovenska skupnost vodi zahteve naše narodne skupnosti v vseh teh letih konkretno in brez odstopanj. Zato je nujno, da je naš

svetovalec spet izvoljen v deželni svet. Da to dosežemo, moramo dobiti najmanj 1% glasov na deželnih volitvah. Smo Slovenci zmožni doseči vsaj 1% glasov na prihodnjih volitvah? V nadaljevanju sestanka je bila sprejeta lista imen za goriško volilno okrožje, ki ga je predlagalo deželno tajništvo. Nadalje je sekcija analizirala prihodnje delovanje nove konzulte za vprašanja slovenske narodne skupnosti na goriški občini in druge upravne zadeve.

Bernard Spazzapan

Učenci OŠ J. Abram v Pevmi

Zanimiv ogled goriških občinskih uradov

Višjih razredih osnovne šole Josipa Abrama v Pevmi so med med urami

zemljepisa večkrat obravnavali goriško občino, kako delujejo občinske službe, kdo je župan, katere naloge opravlja odbornik, kje in kdaj se sestaja občinski svet, ipd. Goriška občina je ponudila priložnost, da si učenci to ogledajo v živo. Ga. Alessandra Faggiani, tajnica županovega urada, je skrbno organizirala zelo pestro dopoldne. Med obiskom občinskih uradov je učence in učitelje spremljala slovenska občinska svetnica iz vrst SSk Marilka Koršič in nam posvetila kar celo jutro. Za njeno prisotnost, prijaznost in spremstvo se je vsi iskreno zahvaljevali.

V sejni sobi občinskega sveta je male obiskovalce uradno in pri srčno pozdravila odbornica Sil-

vana Romano ter jim na kratko predstavila nekaj glavnih usmeritev občine in jih seznanila z na-

logami občinske uprave in vloge občinskega sveta. Nato je predala besedo otrokom, ki so kot "ta pravi" zasedli mesta svetnikov in postavili zelo umestna vprašanja v zvezi s šolsko strukturo, s pokvarjenimi gugalnicami v pevmškem parku, s posaditvijo novih dreves, z deli na gradu... ipd. Imeti pred seboj pravi mikrofon, ga vključiti, je bilo prav posebno

kot na primer Bele dvorane, v kateri župan sprejema ugledne goste in opravlja civilne poroke. Strop je okrašen s freskami, na stenah pa so obešeni nekateri portreti nekdanjih županov. Po veličastnem stopnišču so se napotili še v občinski park, kjer jim je odgovorni nazorno razkazal in poimenoval najpomembnejša drevesa, ki bogatijo to ma-

lo oazo miru, ki je v središču mesta. Otroke je opozoril, naj vedno skrbijo za čistočo in urejenost okolja. Po krajši malici so si ogledali še prostore občinske policije, njihovo opremo in aparate, ki jih uporabljajo pri svojem delu. Najbolj zanimiv del je bila obrazložitev, kako deluje radar na cesti in merilec koncentracije alkohola v izdihanem zraku. Matični urad so le bežno obiskali, saj jih je pred občino že čakal šolabus. Vsem so se prav lepo zahvalili in se veseli polni novih spoznanj vrnili v šolske klopi.

SG

In memoriam

Prof. Lucijan Drole

V zgodnjih jutranjih urah v torek, 5. marca 2013, je v goriški bolnišnici za zmeraj nehalo utripati plemenito srce prof. Lucijana Droleta. Prof. Drole je dolgo vrsto let - do šolskega l. 1982/83 - poučeval slovenščino, zgodovino, zemljepis in latinščino na slovenski nižji srednji šoli Ivan Trinko v Gorici. Ničkoliko mladih dijakov je pospremil v bogato zakladnico slovenske besedne umetnosti, pomagal jim je spoznavati zgodovinske dogodke in zemljepisne zanimivosti ter jih uvajal v antični svet z odstiranjem temeljnih jezikovnih prvin latinskega jezika. Dijaki, ki smo obiskovali nižjo srednjo šolo konec šestdesetih let, smo občudovali njegovo uglajeno, skrbno in natančno podajanje učne snovi, predvsem pa njegovo veliko ljubezen do materinega jezika, ki ga je izkazoval z izbranim, izpolnjenim besediščem. Še nekaj drugega nas je pri njem pritegovalo: njegova sloka, elegantna postava. Tudi z vselej finim, okusnim oblačenjem je izkazoval spoštovanje do poklica šolnika, ki seveda ni zaobjemal le učne snovi, ampak tudi kulturo srca in širino duha. Želel je, da bi odgovorno in zrelo sprejemali šolsko delo, čeprav smo bili le vihravi najstniki. Zgled nam je dajal tudi s tem, da se je v družbi svoje drage že-

ne Lori Rijavec, zavzete učiteljice, redno udeleževal predavanj, predstav, predstavitev knjig, odprtja razstav in ostalih prireditvev, ki jih je kot danes tudi tedaj ponujalo pestro slovensko kulturno življenje na Goriškem. Vedno smo ga srečevali na pre-

davanjih Slovenskega katoliškega akademškega društva. S svojo ženo se je pogosto, posebno v lepih pomladnih dneh, rad sprehajal po severnem delu mesta, kjer je vsa leta stanoval. Veselila so ga tudi potovanja; večkrat je potoval po evropskih deželah tudi v družbi svojih prijateljev, ki so prihajali k njemu na obisk iz Amerike. Sploh se ga kolegi in znanci spominjajo kot vedrega in prijetnega sogovornika. Dokler ga ni bolezen prik-

lenila na domačo posteljo, se je vedno udeleževal slovenskih sv. maš. Potem pa je v trpljenju zorel za prehod v večno domovino, kakor je lepo povedal župni upravitelj Slovenskega pastoralnega središča Marijan Markežič pri pogrebni sv. maši, ki je bila v cerkvi sv. Ivana v Gorici v petek, 8. marca dopoldan. Poleg g. Markežiča sta bila ob oltarju še msgr. Cvetko Žbogar in g. Ciril Sorč, sorodnik prof. Droleta. G. Markežič je poudaril, da je smrt neizbežna in ob žalosti, ki jo občutimo ob odhodu dragega prof. Droleta, moramo biti hvaležni Bogu, da smo ga poznali, saj je med drugim pospremil na pot učenosti mnogih generacij. Dejal je, naj prosimo, da bi pri Bogu dosegel polnost božje nagrade za vse dobro, ki ga je storil tu na zemlji. V zelo toplih, obenem stvarnih besedah je g. Markežič naglasil, kako neizprosna je resnica, da smo vsak dan bližje smrti: ničesar ni namreč bolj gotovega v našem življenju, kakor je smrt, ne vemo sicer ne ure ne dneva, in to je dobro za nas. Ob citiranju Župančičevih verzov je podčrtal, da je prof. Drole šel pripravljen na pot, saj se je prečiščeval skozi trpljenje bolezni in nekaj dni pred smrtjo prejel bolniško maziljenje. Zdelo se je, da je pri tem obredu sodeloval: odprl je oči, kimal z glavom in rahlo stisnil g. Markežiču roko in morda hotel izreči "hvala". Pomembno je, je dejal Markežič, da je on tam, kjer mu je Bog pripravil prostor. "V teh težkih trenutkih naše človeške

besede niso dovolj močne, da bi nas potolažile. Le Jezus, ki nam pripravlja pot in prostor pri sebi, nas lahko potolaži. Edina človekova tolažba je misel na večno življenje, kajti smrt je le prehod. Na človeško življenje moramo gledati, po besedah sv. Avgustina, kot na preprogo, ki je na hrbtni strani polna nerazumljivih vozlov, na drugi pa polna lepih vzorcev. Ko bomo gledali naše življenje "od zgoraj", iz večne perspektive, bomo tudi mi spoznali smiselni vzorec naše vijugaste življenjske poti. Živa vera v Kristusa mora pomagati človeku, da sprejme tudi smrt. Saj velja tudi za nas, kar je zapel bl. Martin Slomšek: *V nebesih sem doma, tam je moj pravi dom*". G. Markežič je svoje občutene misli končal z besedami "Dragi Lucijan, počivajte v Božjem miru!". Pogrebno sv. mašo, ki so se je udeležili poleg sorodnikov tudi nekateri nekdani kolegi prof. Droleta in dijaki, je na orglah spremljal David Bandelj. Preden so krsto odpeljali na upeljevališče, so jo prisotni še enkrat lahko pokropili in se tako še zadnjič poslovili od prof. Droleta, ki bo pokopan na Šentviški Gori, v ljubem domačem kraju, kjer se je rodil v jeseni l. 1920. Gospe Lori in vsem ostalim svojcem izrekamo v imenu Novega glasa občuteno sožalje, prof. Droletu pa naj Bog bogato poplača za vse, kar je dragocene storil v svojem dolgem življenju.

IK

Galerija Ars na Travniku / Knjižna predstavitev

Pregled sodobne slovenske književnosti prof. Marije Bidovec

Profilo della letteratura slovena dal 1989 a oggi - Schede sugli scrittori je naslov knjige prof. Marije Bidovec, ki je izšla pri knjižni založbi Lithos v novi zbirki Laboratorio

Est/Ovest in so jo ob prisotnosti avtorice, ki poučuje slovenščino na univerzi v Vidmu in v Rimu, predstavili v galeriji Ars na Travniku v Gorici v četrtek, 7. t. m. Po besedah predstavitelja žepno

oblikovane knjižice, komparativista in pesnika Davida Bandlja je to dober začetni priročnik za

lah poučevati slovenščino in na Goriškem v Sloveniji poučevati italijanski jezik. Spregovoril je o njenem pregledu sodobne slovenske književnosti. Bandelj je še pokazal predvsem na kronično potrebo po tovrstnih učbenikih, kakršnega je za svoje študente pripravila prof. Marija Bidovec, avtorica sama pa je povedala, kako je do knjige, v katero

Foto JMP

italijanske študente in vse tiste, ki bi radi dobili vsaj osnovne podatke o sodobni slovenski književnosti, saj je v italijanskem jeziku izjemno malo knjig, ki bi o njej govorile ali jo pa predstavljale. V galeriji Ars na Travniku je lepo število prisotnih, zvečine so to bili izobraženci italijanske narodnosti, pozdravil predsednik društva Ars Jurij Paljk v slovenskem in italijanskem jeziku. Poudaril je predvsem dejstvo, da je predstavitev sad sodelovanja s prijateljem Slovencev in direktorjem Državne knjižnice v Gorici Marcom Menatom. Prav Menato je na večeru poudaril izjemen pomen takih sodelovanj, napovedal je tudi predstavitev omenjene publikacije v Rimu, kot je tudi dejal, da bi bilo dobro, če bi se Slovenci in Italijani v Gorici bolje poznali. Zazelel si je, da bi knjižica odpirala nova znanja in nova zanimanja za slovensko literaturo med italijanskimi bralci. Z avtorico, prof. Marijo Bidovec, je delo predstavil David Bandelj, ki je podčrtal predvsem dejstvo, da se zelo malo ve o nas Slovenci, kot se je tudi vprašal, ali ne bi kazalo tudi v italijanskim šo-

je uvrstila 80 slovenskih književnikov, pet tudi iz zamejstva (Pahor, Rebula, Košuta, Kravos, Sosič), sploh prišlo. Povedala je, da se je založnik sam odločil za letnico 1989, ki pomeni predvsem padec berlinskega zidu, a tako Bandelj, Paljk kot avtorica sama so na izrecno Menatovo vprašanje, ali ima ta datum simbolni pomen tudi za slovensko književnost, odgovorili s pojasnilom, da, če že moramo iskati kako prelomnico, je ta gotovo v 57. številki Nove revije ter seveda v letu ustanovitve-nastanka samostojne, demokratične Slovenije. Prof. Marija Bidovec je tudi naglasila, da si sama ne domišlja, da bi bila njena knjiga izjemno znanstveno delo, saj so drugi poklicani, da opravljajo svojo dolžnost na področju literarne kritike, kot je tudi povedala, da je v svoj izbor slovenskih književnikov uvrstila manj zamejskih pesnikov in pisateljev, ker da so zaradi prevodov v italijanski jezik že dovolj poznani. Jasno, to je pokazala živa debata, da noben izbor ni popoln in je vedno osebna, prav to pa priča o živi slovenski sodobni književnosti.

ZUT

Obvestila

Prispevke za Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel v spomin na ravnatelja prof. Silvana Kersevana lahko nakazete na bančni tekoči račun: Banca di Cividale (Via Kugy, 2, Gorica) IBAN IT 30 C 05484 12402 003 570 036 225; SWIFT CREDIT s pripisom: za SK-LAD SILVANA KERSEVANA. Informacije na tajništvo SCGV Emil Komel, tel. št. 0481 532163 ali 0481 547569.

V sklopu projekta "po rekah in povodah Slovenije" SKRD Jadro iz Ronk v sodelovanju s CTS prireja enodnevni izlet s kosilom v Škofjo Loko, Čmrgob in Kranj v nedeljo, 17. marca 2013. Za informacije in prijave lahko pokličete na tel. 0481-82273 (Roberta ali Sara)

Vabilo na romanje v Medjugorje: od 3. do 6. maja letos. Poleg vzpona na Križevac in Hrib prikazovanj se bodo romarji letos udeležili čiščenja Sv. križa in Najsvetejšega in tudi svetih maš. Udeleženci romanja potujejo z veljavno osebno izkaznico tako iz Italije kot iz Slovenije. Vpis za Gorico: Darko 00393703201305 ali 0481 32121; za Tržaško Jože Markuža, župnik v Zgoniku 040 229166; za Slovenijo 00386 5 3022503.

Poletno potovanje z Novim glasom v letu 2013: Gruzija, 8 dni na Kavkazu od 20. do 28. junija 2013 (vpisovanje najkasneje do konca meseca marca). Spored in vpisovanje na sedežih Novega glasa v Gorici in Trstu.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško obvešča člane in prijatelje, da je za izlet v Pariz od 18. do 24. maja prostih še nekaj mest, prijave so možne do polovice marca. Vpisovanje ob sredah od 10. do 11. ure na društvenem sedežu v Gorici na korzu Verdi 51/int. Na račun 300 evrov. Udeleženci morajo imeti ob vpisu veljavni dokument za tujino.

Iščem delo kot pomočnica v gospodinjstvu (likanje, čiščenje, kuhanje) ali negovalka starejših oseb. Tel. 003865-3001328.

Nudim varstvo otrok na svojem domu, lokacija Miren. Starost: 0 mesecev - 5 let. Več informacij: 00386 40 700111.

Potrebujete pomoč pri čiščenju ali likanju? Sem mlajša gospa z

izkušnjami. Kličite zvečer na tel. 00386 70777505.

Gospa išče delo za likanje in čiščenje na območju Gorice tel. 00386 31449311.

Darovi

Namesto cvetja na grob dragega Lucijana za šolo Emil Komel Vida 50 evrov.

Sožalje

Ob sožalju vnukom Hermana Srebrniča je pomotoma izpadlo ime vnuka Daniela, skavta-novince, s katerim člani in voditelji SZSO-Gorica sočustvujemo ob smrti starega očeta.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 15.3.2013 do 21.3.2013)

Radialna postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, **razen ob sobotah**, od 21.30 do 22.30. Ob nedeljah od 14.30 do 15.30. Spored:

Petek, 15. marca (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditvev - Glasba iz studija 2.

Nedelja, 17. marca (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 18. marca (v studiu Andrej Baucon): Narodno-zabavna in zabavna glasba - Zborovski kotiček - Iz krščanskega sveta - Zanimivosti iz naših krajev - Obvestila.

Torek, 19. marca (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 20. marca (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Tolminski punt pred 300 leti II. del - Izbor melodij.

Četrtek, 21. marca (v studiu Andrej Baucon): Lahka glasba - Zanimivosti doma in po svetu - Obvestila.

ZAHVALA

Ob slovesu dragega moža

LUCIJANA

se iskreno zahvaljujem za bližino in pogrebni obred župniku g. Marijanu Markežiču, msgr. Cvetku Žbogarju, g. Cirilu Sorču in vsem, ki so se mojega moža kakorkoli spomnili, še posebno pa gospem, ki so njemu in meni dolga leta bile v pomoč in tolažbo.

LORI DROLE

Gorica, 14. marca 2013

ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE - GORICA
ZVEZA PEVSKIH ZBOROV PRIMORSKE
ZVEZA SLOVENSKE KULTURNIH DRUŠTEV V ITALIJI
ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV - TRST
JAVNI SKLAD RS ZA KULTURNE DEJAVNOSTI

PRIMORSKA POJE 2013

petek, 15. marca, ob 20.30
Štandrež, cerkev sv. Andreja ap.

nastopajo:

ŽeVS TAMARISKA - Izola
Oktet ALJAŽ - Pobeji
MoPZ JANEZ SVETOKRIŠKI - Vipavski Križ
MeCePZ SV. JERNEJ - Opčine
Komorni zbor MUSICA VIVA - Tolmin
MePZ F.B. SEDEJ - Števerjan
MePZ OBALA - Koper

soprireditelj Prosvetno društvo Štandrež

nedelja, 17. marca, ob 17. uri
Gorica, Kulturni center Lojze Bratuž

nastopajo:

MePZ VARDAR - Orehek
MePZ SVETA LUCIJA - Portorož
MePZ BRNISTRA - Sveti Anton
MePZ BAZOVICA - Rijeka
ŽeVS DANICA - Vrh Sv. Mihaela
VoS VINIKA - Medana

soprireditelj Moški pevski zbor Mirko Filej iz Gorice

ZAHVALA

Náš ljubljeni mož, tata in stari oče

HERMAN SREBRNIČ

je odšel v objem svojega Stvarnika in Božje Matere.

Vsem, ki ste ga pospremili na zadnji poti in se ga spomnili z lepimi mislimi, s spomini, cvetjem, z dobrodelnostjo ter s sožaljem, izrekamo iskreno zahvalo.

Posebno pa se zahvaljujemo števerjanskim pevkam, pevcem, obema organistkama, ki so mu v slovo občuteno peli v mrliški vežici, v cerkvi in na pokopališču.

Prisrčna zahvala naj gre še našim dragim duhovnikom, ki so zanj somaševali in jih je pokojni Herman vse življenje spoštoval, z njimi sodeloval in molil zanje.

Njegovi dragi

Zakaj ni nikakršnega odmeva od nikogar? Križi in težave v zvezi z (ne)podelitvijo še lanske Kocjančičeve nagrade

Križi in težave, ki že nekaj let bolj pestijo kot spremljajo podelitev Kocjančičeve nagrade, po mnenju Lada Jelena - zdi se mi predsednika koprškega Kulturnega kluba - v Pismih PN z dne 7. marca

letošnje. Ali pa obratno. Slavili bi pa letos oba na skupni slovesnosti, tako bo režijskih stroškov manj, ki jih bodo organizatorji lahko... zabili v boljšo zakusko, ali prihranili za prihodnje leto. Oba sta predobra umetnika

tehtnih objavah, izvirnosti in bravuri sodita v sam vrh, tako zelo šparali, jima odrezali le pol hlebeca vsakemu, meni pa velikodušno dali celo štruco? Pa še to ju je doletelo, da jima niso potem dali niti tiste

zatreki postavil po robu. Ali jo vsaj zavzeto podprl, tudi ta možnost obstaja, javno pač zavzel stališče, ne pa ostal v... varni distanci - varni pred čim? - neopredeljen in brezbržen do svojih cehovskih drugov. Češ vsak zase naj boga moli in bog - če se mu zdi - za vse.

Jaz, ki sem načelno ZA podelitev nagrade obema kandidatom (po principu: rajši velikodušno enkrat preveč kot ozkosrčno enkrat premalo), javno vprašam... Marjana Tomšiča, Dušana Jakomina, Jasno Čebro, Danila Japlja, Lojzko Zevnik od Librisa pa hčerko Ingrid Celestina, Vanjo Pegana od založbe Knjižni krog. In še in še tja do prof. Alferije Bržan, Vere Vezovnik, Vide Posinkovič, Irene

Urbič, Ines Pešorda, novinarjev Škrnja, Gombača, Vidica tja do Milana Rakovca in prof. Jožeta Hočevarja, tistega od nadvse privlačne Minute, dve za boljši jezik v PN. Lahko se oglesi kdorkoli, tudi neimenovani, dovolj je, da jih zanimata kultura in literatura, da brez njih ne bi mogli živeti. Zadostuje besedica ZA ali Proti, po e-mailu ali na dopisnici Ladu Jelenu ali meni v vednost. Saj one mlače, oportunistične pa spolzke kot ribe, ki verjetno ne bodo niti odgovorili, bo že itak Jezus Kristus, ki je bil na stranih vročih in hladnih, izpljunil iz svojih ust in si jih nato izplaknil.

Jolka Milič

Milan Gregorič

Bert Pribac

2013, presegajo razumne okvirje. In to je res kot pribito. Vse, kar je Jelen zgledno jasno naštel in podprl z argumenti, zasluži, pravzaprav terja, da se vsi tisti, ki se s kulturo zlasti v Istri ukvarjajo, globoko zamislijo nad rečenim, nepristransko prediskutirajo snov, si ogledajo vse možne vidike, dodobra razčistijo pojme in se odločijo med drugim tudi v prid obeh predlaganih kandidatov za leto 2012, in sicer za pesnika Berta Pribaca in publicista Milana Gregoriča, seveda z malo, a bistveno korekturo, ki jo kajpak - seveda nepoklicana - predlagam jaz: Pribacu bi podelili nagrado za leto 2012 in Gregoriču

aequo, ki si jo podelita dva ali pa več za žirijo enakovrednih dobitnikov, pa naj zveni po latinsko še tako eksotično in visokodoneče. Preveč pomembna sta oba, da po podelitvi... pol hlebeca ali štruca Bertu, pol štruca ali hlepec Milanu, ne bi zapela vest kakšnemu bolj tankočutnemu ali solidarnemu še živečemu prejemniku iz prejšnjih let, recimo - navedla bom nekaj imen po spominu, v jim dodajte manjkajoče: Edelmanu Jurinčiču, Nadi Morato, Albertu Pucerju, Dušanu Jakominu, Saši Pavček..., ki bi se morda nekoliko v zadregi v svoji skromnosti vprašali: Zakaj so organizatorji pri niju, ki po

polovičke, brali smo v Pismih nekaj kratkih, precej ozkoglednih in pristranskih - naj rečem občinskih ali odborniških? - odmevov-zaprek, le nekdo se je zavzel za Gregoriča. S strani "stroke", kot radi pravimo, pa... grobni molk na račun obeh kandidatov. Kot da se je ta kulturni problem in postopek, obravnavan na nenavadno (ne) kulturni način, sploh ne tiče. Molk tudi pri še živečih nagradjenih. Kolikor mi je znano, rada bi se motila, se ni oglasil niti eden od njih, niti eden ni dvignil glasu in vsaj plaho protestiral, niti eden si ni niti upal vprašati: Zakaj? In se nato dokaj samovoljno in neutemeljeno

ta. Razstava je požela veliko zanimanja tudi v Gorici, kjer je bila postavljena v začetku letošnjega leta. Tolminski kmečki upor se je začel leta 1713. Kmetje na Goriškem in deloma na Kranjskem so se upirali novim državnim davkom. Kmetje na Tolminskem so bili že dalj časa v sporu s tolminskim glavarjem grofom Jakobom Antonom Coronijem; davke je samovoljno in z uporabo nasilja pobiral Jakob Bandel. Ta je marca 1713 zaprl skupino Tolmincev in tako pospešil nastanek kmečke zveze ter pohod kmetov iz tolminskega in kanalskega gospostva nad Gorico marca leta 1713.

Tolminskim upornikom so se pridružili tudi kmetje iz okolice Gorice. Največji spopad med oblastjo in kmeti je bil junija 1713 pri Solkanu, kjer je uspelo oblasti upor nasilno zatreti. Sledile so kazni: denarne, Tolmincem so odvzeli pravico voliti župane, 72 upornikom so izrekli zaporne kazni in odvzeli premoženje, 11 upornikov so obsodili na smrt - usmrčeni so bili aprila leta 1714 na Travniku v Gorici.

Ob 300-letnici Tolminskega punta Pripravljajo se raznolike prireditve

V Tolminskem muzeju so že lani začeli vrsto predavanj o življenju in delu v času Tolminskega punta. Nadaljujejo jih tudi v letošnjem letu, odprli bodo tudi posebno slikarsko razstavo. Osrednjo prireditev v počastitev visoke obletnice pomembnega dogodka pripravlja Občina Tolmin 24. marca.

Prireditve, naslovljeno *Nabrusimo kose*, bo neposredno prenašala slovenska televizija. Kot je za STA povedal režiser prireditve Marjan Bevk, bodo nastopili združeni pevski zbori Tolminske, Iztok Mlakar, Bogdana Herman, Tmniski madrigalisti in Janez Škof, prireditve bosta povezovala Alida Bevk in Rok Vihar, scenarij prireditve pa je prispeval Zdravko Duša.

V Tolminskem muzeju so letošnje praznovanje pričeli s predavanjem o oblačilni kulturi v času Tolminskega punta, sledilo bo predavanje o hrani pred 300 leti, 21. marca pa bodo odprli priložnostno razstavo o življenju na Tolminskem v času, ko so se kmetje uprli graščaku. "Ob

tej razstavi pripravljamo tudi delavnice, na katere smo povabili šole v naši okolici in nekatere se na to povabilo že odzivajo", je za STA povedala direktorica Tolminskega muzeja Damjana Fortunat Černilogar.

Tudi letošnje poletno muzejsko noč bodo namenili Tol-

minskemu puntu, oktobra pa bodo gostili še mednarodni simpozij, ki ga z njihovo pomočjo pripravljajo v Zvezi zgodovinskih društev Slovenije. V počastitev visoke obletnice je Banka Slovenije že izdala priložnostni kovance. Pošta

Slovenije pa bo 22. marca predstavila posebno spominsko znamko. "V začetku septembra je predviden še koncert simfoničnega orkestra RTV Slovenija, s tem pa bomo nekoliko zaokrožili letošnje prireditve", je še povedala Fortunat Černilogarjeva. V Tolminskem muzeju sta bi-

Kratke

Testni dostop do elektronskih knjig slovenskih založb na spletnem servisu BIBLOS

Goriška knjižnica Franceta Bevka je ena od desetih slovenskih knjižnic, katere člani bodo imeli možnost testirati prvi pravi slovenski spletni servis za izposojajo elektronskih knjig slovenskih založb. Na spletnem portalu BIBLOS bo v času testnega obdobja od 10. marca do 30. junija 2013 preko oddaljenega dostopa na voljo skoraj tisoč elektronskih knjig (leposlovja, priročnikov, otroških knjig...), ki jih bo mogoče prebrati na praktično vseh napravah (bralniki z e-črnilom, tablice, pametni telefoni...), na voljo pa bodo tudi elektronski bralniki Biblos v goriški knjižnici F. Bevka, prilagojeni prav za uporabo servisa BIBLOS. Knjižnica vabi, da se bralci pridružijo prvim, ki bodo preizkusili sodoben, privlačen in do uporabnika prijazen način branja - "vstopite v BIBLOS in povejte svoje mnenje ter na ta način sooblikujte slovenski e-knjižni portal, ki bo od poletja naprej kot e-knjigarna in kot e-knjižnica na voljo vsem. Oglejte si še spletno mesto: www.biblos.si. Za več informacij lahko pokličete na 33 09 110 (Irena Škvarč)".

Izšla je prva številka revije Mladika v letu 2013

Konec februarja je v Trstu izšla prva številka tržaške revije Mladika. Na platnici bralce pozdravlja portret pisatelja Borisa Pahorja, prejemnika 34. Tischlerjeve nagrade v Celovcu. Uvodno misel v revijo je zapisal Tomaž Simčič, ki razmišlja o temi Kje se je izgubilo krščansko-socialno gibanje? Pisec ugotavlja težave z dejanskim uresničevanjem socialnega nauka Cerkve, predvsem zaradi pomanjkanja javnih delavcev oziroma politikov, ki bi ga bili sposobni prevesti v stvaren političen program in sprejeti potrebne ukrepe. Literarne zapise za to številko so prispevali Manka Kremenšek Križman z novelo Spenjač, ki je bila priporočena na 40. literarnem natečaju revije Mladika, Irena Žerjal z novim delom romana v nadaljevanju Peta Avenija in smrtne zagate ter Vladimir Kos s pesmimi O nekem tistem dejstvu in Čas ne stane. V spominih na življenje v Nemčiji Petra Merkuja se objavlja novo nadaljevanje, tokrat o obisku hidrocentrale La Muela v vzhodni Španiji. V rubriki Zgodbe XX. stoletja je objavljen peti del Izgubljenega otrošstva Lucie Podgornik: avtorica se spominja svojega bivanja v zavodu med drugo svetovno vojno in obiska nekaterih pripadnikov gibanja Decima MAS. Ob 500-letnici posvetitve repentabske cerkve 27. novembra 1512 Branka Sulčič objavlja prvi del zapisa o tem tržaškem romarskem središču s posebnim poudarkom na tedanjem škofu Petru Bonomu, ki je cerkev posvetil. Ob letošnjem letu vere, ki ga je razglasil papež Benedikt XVI., je nekaj utrinkov zapisal openski pomožni župnik g. Jože Bajzek. Erika Jazbar je avtorica obsežnega intervjuja z gospodom Lovrom Petričičem, 85-letnim beneškim slovenskim duhovnikom, ki je deloval kot dušni pastir na Koroškem. Ob

robu lanske polemike med Borisom Pahorjem in Dimitrijem Ruplom Martin Breclj objavlja razmišljanje o temi Obmejna književnost in avantgardizem. Magda Jevnikar piše o prvi monografiji v slovenščini, ki je posvečena delu in liku slikarja Zorana Mušiča. V bližnji preteklosti sega članek Boruta Rutarja o pisni zapuščini članov TIGR-a med letoma 1945-1990 in njihovim naporom za objavo po letu 1991. Na zadnjih straneh revije so bogata Antena in novice Knjižnice Dušana Černeta. Tokratno mladinsko prilogo Rast, ki jo urejata Jernej Šček in Neža Kravos, so oblikovali Jernej Šček z uvodnikom Hitimo, drvim, bežimo - hiperaktivnost ali volja do življenja?, Samantha Gruden, ki je intervjuvala mladega slikarja Matijo Grgiča, Neža Kravos s člankom o pasivni hiši, Helena Pertot, ki je predstavila film Giuseppeja Tornatoreja The best offer, Ema Kravos s člankom o vegetarijanski hrani, Matej Kosmač, ki je poročal o občnem zboru SKK-MOSP, in Nika Čok s pemijo Jaz in ti, ki jo je ilustrirala Mojca Žiberna. Julija Berdon ponuja v prilogi nekaj pomladnih receptov, začinjnih s cvetjem, Valentina Oblak pa piše o potrebi, da se kultura približa mladim.

Nova premiera v SNG Nova Gorica

Na malem odru slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica bo domači ansambel SNG v četrtek, 14., in v petek, 15. marca 2013, ob 20. uri, premierno uprizoril prvič v slovenščini (prevod Marko Sosič) intimno družbenokritično igro mladega italijanskega avtorja Tommasa Santija Ljudožerski ples (Danza cannibale) v režiji Matjaža Latina. Vsebinsko predstavlja zakonca Rito in Bruna, ki imata majhno strojarnico, v kateri zaradi pokvarjene kadi umre najeti delavec. O njem ne vesta niti, kako mu je ime, zato se odločita, da se bosta trupla preprosto znebila. Mož ga bo golega odnesel v park in potem bo vse tako, kot da se ni nič zgodilo. Vzporedno z dogajanjem v strojarnici spremljamo delovni dan mestnih redarjev Luciana in Maurizia, ki se samookliketa za "prostovoljca miru", dejansko pa sta obsedena s skrajno netolerantnimi, ksenofobnimi, rasističnimi, fašističnimi nazori. Ko po radijskem odzivniku izvesta, da je v parku nag moški, norec ali zadrograneec, se odpravita v akcijo in tako se obe zgodbi povežeta ter srhljivo, a tudi črno humorno poglobita.

Kratke

V petek podelitev Flajbanovih nagrad

V petek, 15. marca, bo Slovensko dobrodelno društvo na svojem sedežu v ul. Mazzini 46 v Trstu izročilo tradicionalne študijske nagrade in podpore, namenjene univerzitetnim študentkam in študentom slovenske narodnosti iz Furlanije Julijske krajine. Slovesnost se bo pričela ob 18. uri. Na sporedu bodo 26. podelitev nagrad "Mihael Flajban", 2. podelitev nagrade "Irena Srebotnjak", ki je namenjena študentom ali študentkam likovne ali glasbene umetnosti, in podelitve enkratnih podpor. Flajbanova nagrada za prvi letnik znaša 1.500 evrov (ob rednem študiju pa dobitnik prejema nato še vsako leto enako vsoto), nagrada "Irena Srebotnjak" 1.500 evrov, enkratne podpore pa znašajo po 500 evrov. Flajbanove nagrade SDD podeljuje zaslužnim in potrebnim študentom v spomin na svojega soustanovitelja in podpornika Mihaela Flajbana. Tokrat bo društvo porazdelilo tržaškim in goriškim študentkam in študentom skupno 6.500 evrov. Vpisani so na univerzah v Trstu, Vidmu, Ljubljani, Kopru in Novi Gorici.

Spomin na baritonista Marijana Kosa

Marsikateri nekdani dijaki, ki so v prvih povojnih letih obiskovali slovensko nižjo gimnazijo pri Sv. Jakobu in druge nižje strokovne šole na Tržaškem, se verjetno še spominjajo tedanjega profesorja petja Marijana Kosa. Bil je lepe in visoke postave. Ves njegov nastop in izraz na obrazu sta izžarevala veselje do življenja.

Baritonist Marijan Kos (rodil se je leta 1909 v Vidmu ob Savi) je bil glasbeno nadarjen in izobražen, saj je malo pred koncem vojne v Ljubljani na Akademiji za glasbo diplomiral iz solopetja. Že med študijem je bil član tamkajšnjega opernega zbora in je kot baritonist nastopal v manjših solističnih vlogah. V Trst je prišel kot begunec in tu poučeval petje na prej omenjenih šolah od leta 1947 do leta 1962. Obenem je nastopal kot baritonist na Radiu Trst A in na številnih prireditvah, ki jih je organizirala Slovenska prosveta. Ker ni imel italijanskega državljanstva, ni bil več nastavljen na šolah. Zato je vse do smrti 17. marca pred 40 leti živel od skromnih priložnostnih honorarjev.

V spominskem članku je Zorko Harej napisal, da "z Marijanom polagamo v grob velikega pevca, umetnika po božji volji, velikega Slovenca in dobrega človeka, ki mu je nesrečno naključje preprečilo, da bi njegova umetniška osebnost polno dozorela". Saša Martelanc pa je Marijana Kosa označil z besedami: "Bil je prazničen človek, poln življenjskega veselja in častilec vsega lepega". Oba zapisa sta objavljena v Koledarju Goriške Mohorjeve družbe za leto 1974. / (mab)

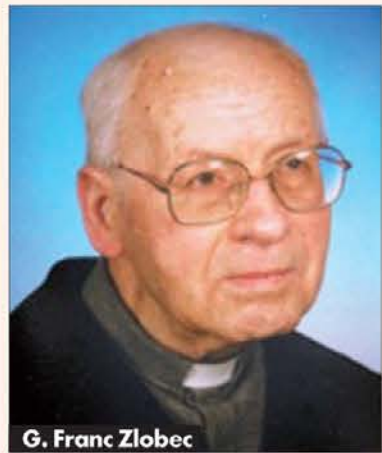
Stoletnica rojstva Franceta Zlobca

Letos se spominjamo stoletnice rojstva skromnega, a duhovno velikega slovenskega duhovnika Franceta Zlobca. Bil je pristen katoliški duhovnik, a je kljub temu pri nekaterih predstojnikih naletel na nerazumevanje.

Gospod Zlobec se je rodil 23. marca 1913 v vasi Ponikve v župniji Avber na Krasu. Kot veliko drugih mladih fantov iz tistega

časa se je tudi on najprej šolal v Alojzijevišču v Gorici, nato pa v goriškem Malem semenišču. Tudi bogoslovne študije je opravil v Gorici.

V duhovnika ga je posvetil tržaški škof Santin 4. junija 1939. Najprej je bila gospodu Zlobcu dodeljena nekajmesečna kaplanska služba v Postojni, že novembra 1939 pa župnija Osp s podružnicami Plavje, Sv. Barbara - Korošci in

G. Franc Zlobec

Mačkoviļje. Komunistični oblastniki so ga leta 1949 obsodili na večmesečno zaporno kazen, med katero je moral opravljati tudi prisilno delo. Od 1. oktobra 1950 do oktobra 1966 je bil kaplan pri Sv. Jakobu v Trstu ter do leta 1962 tudi katehet.

Podobno kot njegov vzornik Virgil Šček je duhovnik Zlobec odločno zagovarjal pravice slovenskih vernikov v skladu z naukom katoliške Cerkve, pri tem pa je imel težave, kot rečeno, pri tržaškem škofu Santinu. Zato se je umaknil v zasebno življenje k Sv. Ivanu v Trstu, kjer je v kapeli na svojem domu vneto pospeševal molitev živega rožnega venca in Marijino čaščenje v okviru Marijine šole, ki jo je ustanovil že prej pri Sv. Jakobu. V tem času je izdajal tudi list Marijina šola.

Dokler mu je zdravje dopuščalo, je v slovenski svetoivanski verski skupnosti pomagal predvsem kot spovednik. Vse življenje je bil prepričan katoliški duhovnik, a ga nekateri cerkveni predstavniki, kot rečeno, niso pravilno razumeli. Vedno in povsod se je ravnal po svetopisemskem navodilu: Pojdite torej in naredite vse narode za moje učence (Mt 28,20). Odločno je zagovarjal neodtujljive pravice slovenskih vernikov, ki so jim jih včasih krtili tudi nekateri iz duhovniških vrst. Tako je leta 1952 dosegel, da je papež Pij XII. uradno dovolil slovensko božično polnočnico pri Sv. Jakobu ob 21. uri. Takrat so se namreč vse polnočnice začele šele opolnoči in so se torej slovenski verniki pri Sv. Jakobu morali do tedaj udeleževati polnočnice v italijanščini.

Gospod Zlobec je bil žrtev vseh treh totalitarizmov preteklega stoletja: fašizma, nacizma in komunizma. Vsem trem je kljuboval in ostal zvest svojemu narodu in katoliški Cerkvi. Drugi vatikanski koncil je marsikatero njegovo gledanje na pravice narodnih manjšin tudi uradno potrdil.

Kdor je gospoda Zlobca osebno poznal, ohranja nanj in na njegove nauke spoštljiv spomin. Duhovnik France Zlobec je umrl 23. januarja 2006 v 93. letu življenja. / (mab)

Južni Tirolci in njihovi boji za manjšinske pravice

Biografija pogumnega Južnega Tirolca Klotza

Z Južnimi Tirolci imamo precej skupnega, saj smo se vse od konca prve svetovne vojne oboji znašli kot manjšina v novi državi, ki je pravzaprav sploh nismo želeli. Črno obdobje fašizma smo preživeli precej slično: prepovedali so nam rabo jezika, zaprli šole, menjali osebna imena, toponomastiko, narodne buditelje poslali v konfinacijo; oboji smo imeli dokaj obsežno ozemlje, na katerem smo

strnjeno prebivali in na katerem smo bili v veliki večini nad italijanskim delom. Južni Tirolci so se nato navdušili za nemškega voditelja Hitlerja (podobno kot sicer skoraj ves nemški narod), ker so videli v njem možnost, da se rešijo italijanskega jarma. Kako se je stvar razpletla, pa vsi dobro vemo.

Po drugi svetovni vojni sta se naši usodi precej razlikovali. Primorska je bila večji del priključena matični domovini, medtem ko je ostala Južna Tirolska še vedno v celoti pod Italijo. Sedaj jim mi verjetno malo zavidamo zaradi njihovega gospodarskega blagostanja, zaradi njihove organiziranosti in politične enotnosti ter ne nazadnje zaradi izredne zaščite, ki so jo deležni kot manjšina in ki verjetno nima primere med ostalimi svetovnimi jezikovnimi skupnostmi.

Pa vendar ni bilo vedno tako: Južni Tirolci so se morali pošteno truditi, preden so leta 1969 prišli do tako imenovanega "paketa" oziroma do globalnega zaščitnega zakona. Za dosego cilja so se poslužili več poti: internacionalizacije problema (večkrat je bilo njihovo vprašanje na dnevnem redu Organizacije Združenih narodov, Avstrija je stalno vzpod-

bujala Italijo, da stvar uredi), po običajni politični poti in končno tudi z ilegalo ter nasilnimi dejanji. Ravno ta vidik nam zelo lepo opisuje knjiga Eve Klotz: *Georg Klotz, Una vita per l'unità del Tirolo*, ki je pravzaprav biografija njenega očeta Georga Klotza.

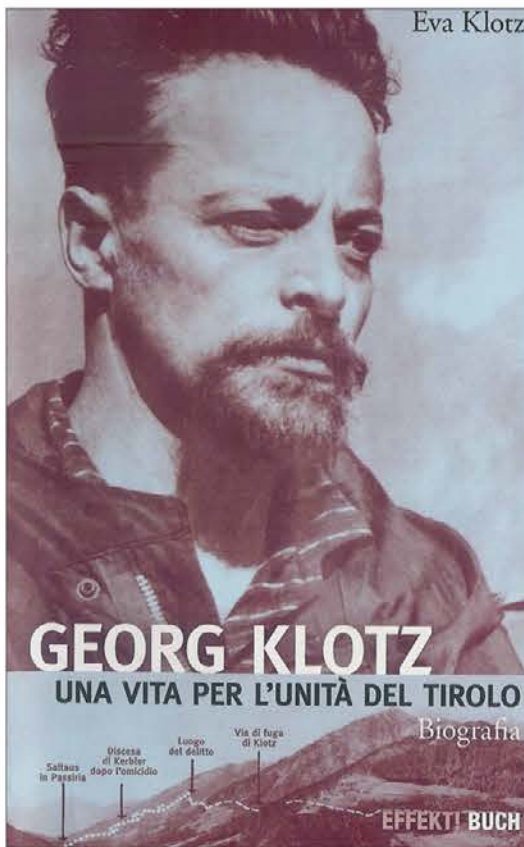
Georg Klotz se je rodil leta 1919 v majhni vasi na koncu doline Passeier, ki se vije od Merana proti severu, proti visokim goram, ki so po prvi svetovni

liji, pa naj bi se morali odreči svojemu jeziku, načinu življenja, kulturi, navadam, grozila bi jim celo odselitev v južno Italijo. Obe državi sta podpirali tako imenovane opcije, to je odločitve Južnih Tirolcev za izselitev v Nemčijo. Tudi Klotz se je odločil za to in so ga takoj vključili v nemško vojsko Wehrmacht, ki se je že pripravljala na novo vojno. Kot diverzant je preživel v vojni preko šest let na raznih

bojiščih, predvsem na Norveškem, Finskem in nato po Italiji. Dvakrat je bil tudi težje ranjen, pridobil pa si je dragocene izkušnje s strelnim orožjem in s pripravo eksplodivnih teles.

Kot si lahko predstavljate, je bil po vojni zelo razočaran, ker je Južna Tirolska še naprej pripadala Italiji. Sporazum med Italijo in Nemčijo o opantih je sicer ostal v glavnem neuresničen, ker ga je preprečila druga svetovna vojna. Klotz pa je bil trdno odločen, da ne bo več pasivno sprejemal italijanske nadvlade in kratenja narodnih pravic svoje skupnosti. V prvih povojnih letih je ponovno reorganiziral skupine Schützenov, ki so bile na splošno v Avstriji in še posebej na Tirolskem zelo razširjene, Italija pa jih je na svojem ozemlju ukinila in prepovedala takoj po prvi svetovni vojni. Ta prepoved je veljala tudi po drugi vojni. Vseeno pa je Klotzu uspelo sestaviti prve čete Schützenov najprej v svoji dolini, zatem pa po celi Južni Tirolski. Italija je po začetni prepovedi popustila in dovolila, da Južni Tirolci obnovijo to svojo staro navado.

Na splošno je bila raven zaščite nemškogovoreče skupnosti še vedno daleč za tisto, ki jo poznamo danes. Z znano tehniko odlašanja (ki jo mi žal zelo dobro poznamo) so italijanske oblasti vedno zamikale ureditev tega vprašanja in Klotz se

Eva Klotz

vojni ločile Južno Tirolsko od osrednje Tirolske. Po končani italijanski osnovni šoli, v jeziku, ki ga tamkajšnji otroci sploh niso razumeli, se je mladi Klotz izučil za kovača. Ravno ko bi moral služiti vojaški rok, sta se voditelja Italije in Nemčije (ki si je medtem priključila Avstrijo) sporazumela, da bosta "rešila" južnotirolsko vprašanje tako, da bosta dala možnost vsem Južnim Tirolcem, da se izselijo v Nemčijo, kjer naj bi dobili primerno deželo, kjer naj bi se strnjeno naselili in ohranili svoj jezik; tisti, ki bi ostali v Ita-

umetniško plastiko Luise Tomasetig in znesek 2000 evrov. Tončičev sklad si bo prizadeval, da nagrajencu in nominirancem omogoči objavo, izvedbo, razstavo njihovih del in udeležbo na ustvarjalnih rezidencah. Predloženo gradivo bo mogoče prevzeti nazaj na zbirnih mestih med 25. junijem in 15.

Razpis natečaja Sergij Tončič v Trstu

Zlato zrno 2013

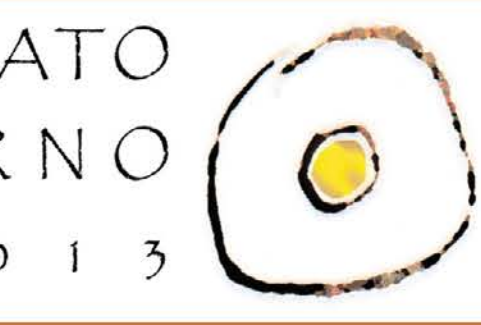
Sklad "Sergij Tončič" v Trstu razpisuje nagrado Zlato zrno 2013 za umetniške dosežke mladih slovenskih ustvarjalcev iz Dežele Furlanije Julijske krajine. Nagrada, ki bo podeljena petič, je odslej dvoletna.

Za nagrado se lahko potegujejo slovenski ustvarjalci do 35. leta starosti na dan konca razpisa in ki so iz Dežele Furlanije Julijske krajine, njihovo sedanje bivališče in ustvarjalno okolje pa nista zamejeni. Prijavo se lahko sami ali jih predlagajo kulturni zavodi in ustanove. Predlogi naj temeljijo na umetniških dosežkih na področjih

leposlovja, odrskih umetnosti, likovne, video in filmske ustvarjalnosti, glasbe ter inovativnih in multimedialnih izraznih zvrsti v letih 2011 in 2012. Vloge z navedbo osebnih podatkov (rojstvo, curriculum, naslov, kontaktni podatki), z utemeljitvijo in predstavitev-

nim gradivom (objave, CD, kritike, ocene, katalogi) posredujte na spodaj navedene naslove. Upoštevati bomo vse, ki bodo prispele do 30. aprila 2013. Žirija, ki jo sestavljajo uveljavljene umetniške in strokovne osebnosti na posameznih ustvarjalnih področjih, bo do konca maja izbrala in razglasila nominirance Zlatega zrna, največ štiri. Za nagrado, ki je nedeljiva, se lahko potegujejo tudi vsi dosedajni nominiranci in nagrajenci, ki niso še dopolnili 35 let.

Svečano razglasitev nagrajencev in podelitev nagrad bo Tončičev sklad priredil ob času kresa v Narodnem domu v Trstu. Nominiranci prejmejo priznanje z nagrado 500 evrov, prejemniki Zlatega zrna pa

septembrom. Po tem datumu ga bo Sklad umestil v svoj arhiv oz. zanj ne bo odgovarjal. Sklad ima pravico gradivo uporabljati / objavljati za promocijo nagrade in nagrajencev. Razpis, podatki, pojasnila na spletni strani Sklada www.sklad-toncic.org. Predloge in gradivo, dostavljene

je temu odločno uprl. Povezal se je z raznimi avstrijskimi domoljubnimi organizacijami in si pridobil orožje, istočasno si je zagotovil tudi neuradno politično podporo nekaterih vplivnih avstrijskih politikov. Začelo se je obdobje atentatov na razne objekte (predvsem je šlo za električne antene), ki je trajalo nekako od leta 1960 do 1964. Cilj akcij je bila povzročitev materialne škode in atentatorji so vedno skrbno pazili, da ne bi povzročili človeških žrtev. Italijanska vojska je poslala na Južno Tirolsko na tisoče vojakov stražit razne objekte, odredila je policijsko uro, mnogo ljudi - tudi nedolžnih - je dalj časa priprla. Poleg te vojaške reakcije je skušala po politični poti pritiskati na Avstrijo, da ne bi nudila zatočišča atentatorjem. To ji je tudi uspelo, saj je Avstrija vedno manj podpirala južnotirolske aktiviste. Istočasno so se italijanske tajne službe vrinile v Klotzovo organizacijo in ravno preko ovaduhov so izvedli akcijo, s katero so skušali prijeti Klotza med njegovim zadnjim prihodom v domovino leta 1964. To poglavje je v knjigi izredno privlačno in napeto. Do podrobnosti opisuje, kako je Klotz s tovarišem Amplatom tajno prišel v dolino Passeier, da bi izpeljal atentat, in kako ga je policija pričakovala in zasledovala. Do atentata ni prišlo, vseeno pa je Klotzu uspelo zbežati celi vojski zasledovalcev (sodelovalo je kakih tri tisoč vojakov, ki so razpolagali tudi s helikopterji in oklepni mi vozili); ranjen in bos se je preko 40 ur skrival in premikal po gorah in naposled je vendarle došel v Avstrijo, kjer pa ni našel zatočišča, ker so ga Avstrijci takoj prijeli in aretirali. Med akcijo je padel njegov prijatelj Luis Amplatz.

V knjigi spoznamo, da je bilo med Južnimi Tirolci mnogo ovaduhov, ki so se prodali za pregovornih 30 srebrnikov, češar morda ne bi pričakovali, saj si predstavljamo vse Nemce kot načelne in zveste. V resnici pa ni bilo tako. Spoznali smo tudi, da se uradno vodstvo južnih Tirolcev (stranka SVP) ni strinjalo s Klotzem in njegovo strategijo, vedno ga je zaviralo, čeprav je navsezadnje tudi SVP - kot sicer vsi Južni Tirolci - imela veliko koristi od končne rezultata, od tako imenovanega paketa, ki so ga dosegli tudi s pomočjo nasilja.

Mitja Terčon

no osebno ali po pošti, zbirajo: Slovenski visokošolski Sklad "Sergij Tončič" - Dijaški dom v Trstu - ul. Ginnastica 72; Narodna in študijska knjižnica v Trstu - ul. Sv. Franciška 20; Knjižnica D. Feigla - KB center 1906 - korzo Verdi 51 - Gorica; Slovenski kulturni center v Špetru - ul. Alpe Adria 65 b - S.

Pietro al Natisone. Dosedajni nominiranci in nagrajenci Zlatega zrna:

2008 Riccardo Baldassarri, Martin Turk, Nikla Petruška Panizon, Patrick Quaggiato; 2009 David Bandelj, Igor Zobin, Ivan Žerjal; 2010 Jurij Gruden, Matjaž Klemše, Andrejka Možina, Igor Zobin; 2011 Peter Gerget /Andrej Kralj, Petra Grasić, Jure Kopušar, Mateja Černic. Žirijo Zlatega zrna za letnik 2013 sestavljajo: Aleš Doktorič, Katja Kralj, Marko Kravos, Poljanka Dolhar, Marjan Kravos.

Kratke

70-letnica spusta primorskih padalcev / "Prikriti odpor" Blaža Torkarja

V noči od 17. na 18. marec 1943 - pred 70 leti - se je na slovenska tla v dveh skupinah spustilo prvih šest "primorskih padalcev". S tem se je začela junaška in tragična zgodba prostovoljcev, ki so jih Britanci s soglasjem jugoslovanske vlade v emigraciji izurili, da bi si na zasedenem ozemlju z domačimi odporniki in z zavezniškimi misijami kot radiotelegrafisti, tolmači, saboterji in gverilci prizadevali za zmago nad nacifašizmom.

Padalcem, ki so jih izurili Britanci, so se kasneje pridružili padalci, ki jih je izurila ameriška obveščevalna služba OSS. O tej skupini, njeni vlogi in usodi, o konfliktu med OSS in partizanskim vodstvom, o odnosih ameriškega vodstva do narodnoosvobodilnega gibanja in protikomunističnih skupin v Sloveniji in Jugoslaviji govori študija Prikriti odpor - ameriška obveščevalna služba na Slovenskem, ki jo je napisal zgodovinar dr. Blaž Torkar iz Vojaškega muzeja v Mariboru, izdala pa Mohorjeva založba Celovec. Medtem ko je bilo "primorskim padalcem" iz organizacij SOE in ISLD posvečenih že nekaj raziskav, je za slovenske pripadnike OSS to prva celovita študija.

Ponedeljkov večer, ki ga bodo 18. marca ob 20.30 priredili Društvo slovenskih izobražencev, Knjižnica Dušana Černeta in Mohorjeva založba Celovec, bo posvečen predstavitvi knjige, a tudi razgovoru o pomembni 70-letnici. Ob avtorju bosta spregovorila zgodovinar dr. Gorazd Bajc in časnikar Ivo Jevnikar.

Potrjena možnost podaljšanja obdobja sečnje na zaščitnih območjih

Pristojna deželna služba je odgovorila na poseg deželnega svetnika SSK Igorja Gabrovca, ki je pred kratkim predlagal podaljšanje termina sečnje na vseh evropsko zaščitnih območjih Sic-Zps tržaške in goriške pokrajine do 31. marca. Zahtevo je deželni svetnik Slovenske skupnosti osnoval na

Igor Gabrovec

dejstvu, da so redna vzdrževalna dela v gozdu (sekanje drv in čiščenje gozda) zaradi slabega vremena, večkratnega sneženja in dežja letos precej zaostala. Kot znano, so nekatere občinske uprave (Zgonik, Repentabor in Devin Nabrežina) za to že zaprosile in dosegle podaljšanje termina. Deželna uprava v svojem odgovoru potrjuje Gabrovčev izvajanje in upravičenost zahteve.

Pristojna deželna služba bo torej brez oklevanja ugodila tudi preostalim občinam, ki pa morajo za to zaprositi. Odgovor Dežele je zato Gabrovec posredoval vsem županom na zainteresiranem območju tržaške in goriške pokrajine.

Prešernova proslava v Križu / Ivo Jevnikar je spregovoril o nastanku Zdravljice

Ob dnevu slovenske kulture je bila tudi v Slomškovem domu v Križu že tradicionalna Prešernova proslava v organizaciji župnijske skupnosti ter Slomškovega društva. Četudi se je letos dan praznovanja ujemal s pustnim petkom, se je vabilo odzvalo lepo število gledalcev, tudi iz okoliških vasi, ki so dodobra napolnili dvorano. Kriški župnik Maks Suard je vse pozdravil z uvodno mislijo, slavnostni govor pa je imel novinar Ivo Jevnikar, ki je lepo podal potek nastanka Prešernove Zdravljice in tudi izbiro slovenske himne kot take, obenem pa poudaril pomembnost razlik v družbi ter spodbudil skupno delovanje v premoščanju ovir. Cerkveni moški pevski zbor Sv. Jernej z Opčin je s šopkon Prešernovih uglasbenih pesmi poskrbel za prefinjeno glasbeno kuliso. Zbor je ob tej priložnosti vodil prof. Walter Lo Nigro, na klavir pa je spremljala Zulejka Devetak. Na večer, ki ga je povezoval predsednik društva Igor Sedmak, so se tako vrstile pesmi in recitacije; za te so poskrbeli nekateri člani župnijske mladinske skupine Ksenja in Matej Kosmač, Caterina Cossutta in Kevin Heric; vsem skupaj pa so zadovoljni poslušalci velikodušno zaploskali. Prisoten je bil tudi predsednik rajonskega sveta zahodnega Krasa Roberto Cattaruzza. / IS

KATEDRA SV. JUSTA V gosteh jeruzalemski patriarh msgr. Fouad Twal

Cerkev v Sveti deželi je Cerkev trpljenja in vstajenja

Ali lahko obstaja vera, ne da bi jo v svojem življenju udeleževali z delom, s pričevanjem, jo dejansko oplemenitili z milostjo in ljubeznijo do bližnjega? Odgovor na to vprašanje nam ponuja apostol Jakob: vera brez dobrih del je mrtva!

To je bila izhodiščna misel, ob kateri je jeruzalemski patriarh msgr. Fouad Twal razvil svoje izvajanje z naslovom **Vera in šalom: priča iz Jezusove dežele** kot gost Katedre sv. Justa, v sredo, 6. marca. Njegove besede niso priložnostno poudarjale odnosa,

ki veže kristjana na Sveto deželo, a so ravno na podlagi Jakobovih besed pridobile globljo pričevanje jsko razsežnost, ki verniku ponuja v razmislek preprosto dejstvo, da se v pričevanju vere na Bližnjem vzhodu zrcali temeljno poslanstvo same Cerkve: "Naša Cerkev je Cerkev trpljenja, hkrati pa tudi vstajenja", je dejal gost tržaškega škofa msgr. Crepaldija, ki je v svojem uvodnem posegu podčrtal, da so kristjani pred vsem osebe miru. To se je dejansko pokazalo v podpisu pobračenja med tržaško škofijo in župnijo pri Betlehemu, kar sta oba škofa toplo pozdravila. Jeruzalemski patriarhat docela izpričuje svojo dejansko vraščeno v okolje, v katero je postavljeno: trpljenje se zrcali v izredno

hudih okoliščinah splošnega položaja na Bližnjem vzhodu, ki je že desetletja podvržen vojni vihr, v dejstvu, da so kristjani v Sveti deželi izredno maloštevilna skupina; vstajenje pa se kaže v

stinskih območjih", je povedal msgr. Twal in poudaril, da so najosnovnejše življenjske razmere prebivalstva vsakodnevno pod udarom zaradi kočljive politike palestinsko-izraelskih odnosov.

Foto IG

nenehnem snovanju dialoga na tem območju z muslimani in Izraelci in v izjemnem delovanju patriarhata na družbenem, vzgojnem in zdravstvenem področju v Izraelu in Jordaniji. Msgr. Twal je po rodu Jordanec, po daljšem službovanju v vatikanski diplomaciji in na čelu škofije v Tunisu je leta 2008 nasledil msgr. Michela Sabbaha na čelu jeruzalemskega patriarhata.

Na začetku prejšnjega stoletja je bilo kristjanov v Jeruzalemu kar 25 odstotkov prebivalstva, podatki iz leta 2011 pričajo, da je to število zdrknilo na pičla 2 odstotka. V svetem mestu živi danes 15 tisoč kristjanov, v Izraelu pa 140 tisoč. "Večina kristjanov je Arabci, tem je potrebno prišteti še 51 tisoč vernikov, ki živijo na pale-

stinskih območjih", je povedal msgr. Twal in poudaril, da so najosnovnejše življenjske razmere prebivalstva vsakodnevno pod udarom zaradi kočljive politike palestinsko-izraelskih odnosov. Kontrolne točke izraelske vojske so navadno prostor nasilja, tudi izraelski enostranski posegi na območje globoko spreminjajo etnične in demografske količnike; še hujše se godi kristjanom in Palestincem v Gazi, kjer nasičenost prebivalstva ruši dostojanstvo osebe. Palestinsko ljudstvo pa na splošno trpi zaradi posledične družbenogospodarske krize. Kaže mamreč, da miru ni in ne bo... Mnogi se zato sprašujejo, zakaj Jezus Kristus, ki je v teh krajih živel, nemo spremlja to sovraštvo. Po mnenju jeruzalemskega patriarha so za ta položaj krivi ljudje, politiki, ki se krčevito držijo svojih stališč, "včasih pa se zdi, da je tudi naša vera zaspala in da ni več zmožna pričakati Božjo pomoč".

Jeruzalemski patriarhat z zakoreninjenostjo na območju poskuša to zatohlost prebiti. Krščanskih šolskih zavodov je v Sveti deželi kar sto, štirinštirideset jih neposredno upravlja patriarhat; skupno število študentov je okrog 75 tisoč enot. Izobraževalni dejavnosti je potrebno prišteti še veliko število bolnišnic in zdravstvenih središč, ki glede na demografsko razsežnost palestinsko-arabskega prebivalstva dejansko ponuja svoje storitve zlasti tej etnični komponenti. Izredno dejavnost je tudi jordanška Karitas, ki zlasti v tem hudem obdobju nudi pomoč vojnim pribežnikom iz Sirije. Msgr. Twal je poudaril zlasti poslanstvo nove univerze v Madabi v Jordaniji, ki bo odslej kovala nove kadrovske moči: naj bodo ti izobraženci porok za prihodno normalizacijo Svete dežele.

Katoličani so v takih okoliščinah danes podvrženi nasilju in nestrpnim gestam palestinskih in izraelskih skrajnežev: patriarh msgr. Twal je v stolnici sv. Justa obljubil, da Jezusovi pričevalci ne bodo nikdar klonili bojazni, in povabil, naj katoliški romarji tudi v prihodnje in v čim večjem številu obiščejo Sveto deželo: "Tudi na tak način se bomo čutili manj same". V času nove evangelizacije, ki jo Cerkev namenja zlasti evropskim vernikom, je jeruzalemski patriarh posvaril, da izraz nova pomeni preprosto to, da se kristjani povrnemo k evangeljskemu izročilu: temu je vselej zvest jeruzalemski patriarhat, ki je morda med vsemi nosilec trpljenja in hkrati vstajenja.

IG

DSI o nedavnih političnih volitvah

Črički in Slovenci

Na okrogli mizi, pri kateri so sodelovali župan občine Repentabor Marko Pisani ter deželna svetnika Igor Kocijančič in Igor Gabrovec, je prišla na dan zagrenjenost ob tolikšnem uspehu, ki ga je poželo Grillovo Gibanje petih zvezd, še posebno, ker je le to pridobilo tudi lepo število slovenskih glasov. Vsi trije so analizirali trenutno stanje, negativne posledice tega neorganiziranega in nestrukturiranega gibanja ter skušali izrisati končno sliko italijanske politične scene. Debata je potekala o nekaterih medijih, katerim se je Beppe Grillo izogibal, pa tudi o takih, ki se jih je namenoma posluževal. Rezultat je bil ravno nasproten, saj so s tem, ko je zavrnil nastop na televiziji, novinarji še bolj polnili časopisne strani.

Poslužuje se neposrednega stika s ljudmi in premeteno ter dovršeno uporablja samo en medij, spletno stran, preko katerih nagovarja še posebej mlade, ki so bolj revolucionarno usmerjeni. Po Pisanijevem mnenju, je "Grillo po eni strani zmagal, po drugi pa je tudi levica naredila napako, ker ni zaznala utripa javnosti in sprememb, ki so si jih želeli ljudje". Kot je še dodal, da če seštejemo glasove Grilla in Berlusconija, ugotovimo, da so Italijani volili proti Evropi, saj niso bili pozorni na programe, ampak je bil to le izraz protesta in globoko nezadovoljstva. Kot je dejal Igor Kocijančič, izrablja Grillo popularnost sebi v prid s prefinjeno strategijo. Sam se boji, da ne bo prišlo do sporazuma z drugo stranko, ker si voditelj Gibanja petih zvezd želi,

da bi spet šli na volitve in bi pridobil štirideset odstotkov glasov. Živimo v dobi velikih protislovij, tako je tudi Grillovo gibanje bolj sociološko zanimiv fenomen kot politični. Deželni svetnik je z občinstvom Peterlinove dvorane delil mnenje, da leva sredina ni izgubila toliko zaradi neprepričljivosti Bersanija, ampak zaradi javnomnenjskih raziskav, ki so jih izvedli, ko je Monti še prisegal, da ne bo kandidiral na parlamentarnih volitvah. Pri Grillo je fascinantno prav to, da nasilno udriha počez in govori o privilegijih politikov ter o brezposelnosti, sam pa raste v vakuumu. Igor Gabrovec si je dovolil tudi primerjavo s pravljico Ostržek, v kateri pa čriček nastopa mirno in premišljeno. Grillo pa, ko spodbuja to, kar hočejo ljudje slišati, je bolj podoben lisici. Vsi so že zaupali Berlusconiju in verjeli levici, Grillo pa je nekaj drugega. Velik del glasov je črpal od razočaranih

volivcev Demokratske stranke. Je pa to fenomen, ki že kaže znake šibkosti in ni pripravljen konstruktivno vladati. Marko Pisani je strnil nekaj presenetljivih številok o svoji občini. V Repnu je tako največ glasov pridobila Demokratska stranka, takoj za njo pa Grillovo Gibanje petih zvezd. Največ je izgubila Severna liga. Mladi so odigrali pomembno vlogo pri podpori Grillo. "V vsaki preobrazbi imamo tri vzroke: meščanskega, ki je etičnega značaja, revolucionarno - gospodarskega in anarhičnega. Mislim, da je v Repnu prevladal gospodarski vzrok, saj je občutiti splošno nezadovoljstvo in negativen pogled v prihodnost", je še dejal Pisani. Na okrogli mizi, ki jo je priredilo Društvo slovenskih izobražencev, so svoje misli in poglede na število glasov in izide parlamentarnih volitev izrazili tudi poslušalci ter nadaljevali debato.

Šin

GLASBENA MATICA Predstavili so študijo muzikologinje Darije Koter

Zamejska glasbena dediščina ni nikoli zaostajala za vseslovensko

Splodna zgodovina glasbe je predmet, ki ga morajo vsi učenci glasbenih šol obvladati; v njegov obseg pa ne morejo spadati podrobnosti o razvoju glasbe posameznih narodov, predvsem tistih, ki so se udeleževali evropskih in svetovnih gibanj izven referenčnih, glavnih središč. To velja na primer za Slovenijo, ki je v osrčju srednjeevropskih tokov razvila svojo umetniško ustvarjalnost pod vplivom nemškega, slovanskega in latinskega sveta. Na pobudo Glasbene matice je najnovejša, specifična raziskava na tem po-

dročju doživela izjemno uspešno predstavitev v Trstu. Avtorica impozantnega monografskega dela, dolgo pričakovane, sodobne in ažurirane študije o zgodovini glasbe na Slovenskem, je glasbenica, znanstvenica, izredna profesorica na Akademiji za glasbo, zborovodkinja, izvedenka za stara glasbila in instrumentalno dediščino na Slovenskem Darija Koter. Dragotin Cvetko je pred petdesetimi leti podpisal knjigo o zgodovini glasbene umetnosti na Slovenskem, v zadnjih desetletjih pa so znanstveniki in študentje

glasbe pogrešali nov in dopolnjen pristop k snovi. Koterjeva je preučila obdobje od pomlad narodov 1848 do osamosvojitve Slovenije leta 1991, kar zgovorno poudarja željo po osvetlitvi kulturnih meja in značilnosti slovenskega čutenja in ustvarjanja. Razgledana avtorica je oblikovala svojo znanstveno pripravo z up-

oštevanjem družbenih, političnih, umetnostnih dejavnikov, ki soustvarjajo razvoj glasbene umetnosti skozi zgodovinske spremembe. Dvojna knjiga, ki jo je izdala Študentska založba, je zato in zaradi posebno prikupnega in preprostega posredovanja bogato dokumentirane snovi zanimiva in dostopna tudi ne-

Foto Kroma

strokovnjakom. Ob branju knjige pride do izraza, kako je glasbena zgodovina Tržačanov, Goričanov in Benečanov trdno povezana in vključena v razvoj slovenskega glasbenega prostora. Nikoli ni zaostala in pravzaprav je v določenih obdobjih prevzela vodilno vlogo, kot velja na primer za pojav tržaške čitalnice ("ki je bila ob ustanovitvi edina med vsemi zares slovensko naravnana, saj je kot multinacionalna in panslovenska sredina poleg tržaških Slovencev združevala še Hrivate, Srbe, Čehe in druge Slovence ožjega prostora") ali za avtorje, ki so se uveljavili v širšem, slovenskem in mednarodnem prostoru, kot

so Marij Kogoj, Danilo Švara ali Pavle Merku'. Bralec bo lahko spoznal tudi veliko anekdot in dokumentov, ki bogatijo posamezna poglavja predvsem v zvezi s predstavitvami ključnih osebnosti, od rodoljubne pisateljice in skladateljice Josipine Turnograjske do bolj znanega Lucijana Marije Škerjanca, priljubljenih avtorjev zborovskih skladb in najbolj vidnih predstavnikov sodobnejših tokov, kot so bili člani skupine Pro musica viva, ki so v šestdesetih letih promovirali nove glasbene govornice. Darija Koter je predstavila svojo monografijo na pogovoru, ki ga je Glasbena matica priredila v mali dvorani svojega nekdanjega sedeža, Narodnega doma, ob koncu vrste predavanj o zgodovini slovenske glasbe, ki so bila namenjena učnemu osebju Sole.

PAL

OPČINE Primorska poje v Trstu in na Opčinah

Sakralni program je dodana vrednost za revijo

Koncerti s sakralnim programom so pred leti odprli nova obzorja, vsebinske in izvajalske priložnosti v reviji Primorska poje; najprej zato, ker so bili mešani programi neuglašena izbira, drugič, ker so nabožni sporedi nujno povezani s cerkvenim okvirom, tretjič, ker so nastopi v cerkvah podarili dodatno, duhovno razsežnost, poleg tega, da je cerkvena akustika v večini primerov izjemno hvaležen pripomoček za boljše počutje vsakega pevca. Ne nazadnje so prireditelji na tak način dali možnost, da se revije lahko udeležujejo tudi cerkveni zbori. O večstranski vrednosti teh koncertov sta spregovorila openski župnik, gospod Franc Pohajač, in predsednik ZCPZ Marko Tavčar v cerkvi svetega Jerneja na Opčinah na letošnjem prvem srečanju revije na deželnem območju. Prvi je pravilno poudaril, da cerkvena glasba doseže svoj namen le v cerkvenem prostoru, in je citiral nekdanjega papeža Benedikta XVI. z mislijo o stremeljenju nabožnih glasbenih izrazov po visokih verskih vrednotah. Drugi pa je izrazil zadovoljstvo zaradi kakovosti teh koncertov, ki vrednotijo večstoletno bogastvo cerkvene literature in hkrati vabijo k duhovni rasti z

globoko sporočilnostjo. Oopenski koncert je zazvenel v vseh niansah cerkvene literature, od najbolj preprostih in vsakdanjih spevov za navadne maše do zahtevnejših koncertnih del v bolj slovesnem tonu. Združeni zbor ZCPZ je pozdravil vse goste z izvedbo treh delov iz Tretje maše

duhovne literature. Čast sklepne nastopa je doletela mešani zbor Lipa iz Šempasa, saj je publika lahko poslušala napovedan nastop vokalne skupine Radost iz Godoviča le dan kasneje, ko so dekleta olepšala s svojim ubranim petjem drugo srečanje Primorske poje na Tržaškem, ki ga je

Foto Kroma

Staneta Maliča, ženska cerkvena pevska skupina Zgonik in članice vokalne skupine Žene iz Dornberka so se usmerile v preprosto sporočilnost ljudskih nabožnih spevov. Mlade pevke deklarskega zbora Kraški slavček-Krasje so se navdušeno preizkusile v različnih slogih, medtem ko je izolski ženski zbor Korte poskrbel tudi za izvenevropski vtis črnske

ZCPZ priredila v Marijinem domu v bližini stolnice svetega Justa. V tej dvorani je prisotne pozdravil ravnatelj Slovenskega pastoralnega središča Dušan Jakomin, ki je spodbudil zbor, naj s svojim petjem dokažejo, da naši zbori niso v krizi. Občinski svetovalec Igor Švab je pozdravil v imenu občinske uprave in poudaril povezovalno moč glasbe in njeno

spособnost usmerjanja v globine duše.

Pogoj za uresničitev spodbudnih besed pa je seveda kakovost izvajanja, ki je v dobri meri odvisna od sposobnega zborovodje. Primorska poje prikazuje celotno paleto dosežkov, saj je vsak koncert izložba različnih pristopov in rezultatov in publika ve, da mora biti prizanesljiva pri ocenjevanju, saj se vsak prikaže po svojih najboljših močeh. Obvezo pa je imeti pravi odnos do nastopa, pokazati trud in iskreno veselje do petja. Tudi drugi koncert na Tržaškem je bil revija med seboj zelo različnih zborovskih navdušencev; med temi so se publiki prikupili z občutenim petjem člani moškega zbora Srečko Kumar iz Kojškega in prav tako z doživetimi izvedbami oktet Pr'Farci iz Spodnje Idrije. Na tem koncertu so nastopili izključno gostujoči zbori iz Slovenije in končni pečat je bil zupan novogoriškemu moškemu zboru Provox, ki je posebno pozornost namenil izbiri bolj nenavadnega programa in je oboževal svoj nastop s kar dvema praznima.

Primorska poje se bo konec tedna selila na Goriško, kjer bo Zveza slovenske katoliške prosvete nadaljevala niz sakralnih koncertov z zanimivo revijo v cerkvi sv. Andreja v Štandreu, v petek, 15. marca, in poskrbela tudi za koncert v Kulturnem centru L. Bratuž v Gorici.

PAL

Obvestila

Slovenska Vincencijeva konferenca vabi v četrtek, 14. marca, na predvelikonočno srečanje, ki bo v Domu Šolskih sester pri Sv. Ivanu v Trstu (ul. Delle Docce 32). Ob 16. uri bo sv. maša, po njej pa bosta priložnostna duhovna misel ter družabno srečanje. Toplo vabljeni člani, dobrotniki in prijatelji. Slovensko dobrodelno društvo bo v petek, 15. marca, izročilo 26. Flajbanove nagrade in podpore ter 2. nagrado "Irena Srebotnjak". Začetek ob 18. uri na sedežu v ul. Mazzini 46 v Trstu.

Ob 70-letnici spusta prvih "primorskih padalcev" Društvo slovenskih izobražencev, Knjižnica Dušana Černeta in Mohorjeva založba Celovec vabijo v ponedeljek, 18. marca, v Peterlinovo dvorano v ul. Donizetti 3 v Trstu. Na sporedu bo predstavitev knjige vojaškega zgodovinarja Blaža Torkarja "Prikriti odpor - ameriška obveščevalna služba na Slovenskem". Poleg avtorja bosta o knjigi in o pomembni obletnici spregovorila zgodovinar Gorazd Bajc in časnikar Ivo Jevnikar. Začetek ob 20.30.

Vabilo na romanje v Medjugorje: od 3. do 6. maja letos. Poleg

zvpona na Križevac in Hrib prikazovanj se bodo romarji udeležili češčenja Sv. križa in Najsvetejšega ter svetih maš. Udeleženci romanja potujejo z veljavno osebno izkaznico tako iz Italije kot iz Slovenije. Vpis za Gorico: Darko 00393703201305 ali 0481 32121; za Tržaško Jože Markuža, župnik v Zgoniku 040 229166; za Slovenijo 00386 5 3022503. **Poletno potovanje z Novim glasom** v letu 2013: Gruzija, 8 dni na Kavkazu od 20. do 28. junija 2013 (vpisovanje najkasneje do konca meseca marca). Spored in vpisovanje na sedežih Novega glasa v Gorici in Trstu.

Darovi

Misijonski krožek Rojan je prejel: za slovenske misijonarje: Adelka Vončina 20, Tatjana Hudomolj 20, Anica Premrov 10 in Anica Zupančič 20 evrov. Darove lahko nakažete tudi preko Banke: IBAN: IT22 L089 2802 2010 2000 0086 948 Codice BIC: CCTSIT2TXXX Misijonski krožek Rojan via Cordaroli 29 34135 Trst

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV

vabi na

revijo otroških in mladinskih pevskih zborov

PESEM MLADIH 2013

nastopili bodo:

v soboto, 16. marca, v občinskem gledališču

France Prešeren v Boljuncu

ob 14. uri zbori iz otroških vrtcev

ob 16. uri zbori iz osnovnih šol

ob 18. uri zbori z nižjih in višjih srednjih šol

v nedeljo, 17. marca, v Športnem centru Zarja v Bazovici

ob 16. uri in ob 18.30 zbori, ki delujejo v društvi in župnijah

Srečanje na kavi v Tržaški knjigarni Gost pesnik Ivan Tavčar s svojo novo zbirko

Literarno izkušnjo pesnika Ivana Tavčarja lahko imamo za poseben primer v razsežnosti tržaškega leposlovnega okolja z več vidikov. Začenši z dejstvom, da je kljub njegovim bogati literarni izkušnji v našem prostoru dokaj malo poznan; obenem stoji ključni del njegovega odnosa z literarnim snovanjem na enakovrednem razmerju, ki ga vselej vzpostavlja do slovenske, italijanske in nemške pisane besede. Nedvomno se Ivan Tavčar ima za tržaškega Slovenca, ki ima svoje korenine v večnarodnem mestu. Zaradi njegove življenjske rodinske preteklosti je po krvi in kulturni umeščenosti pesnik treh jezikov. Oče je bil namreč Slovenec s Krasa, mama pa koroska Avstrijka, "sam pa sem svojo delovno pot opravil v italijanskem okolju", je dejal pesnik, ko je v sredo, 27. februarja, na sreča-

nju ob kavi v Tržaški knjigarni predstavil svojo zadnjo pesniško zbirko *Vrtoglavost duše*. Svojevredno značilnost avtorja je občinstvu predstavil slovenski esejist in odgovorni založbe 2000 Peter Kovačič Peršin, ki je poudaril, da Tavčar "vztraja pri svoji dialoški in medkulturni drži. V okolju, kjer so nacionalistične strasti še vedno žive, pa je potisnjen na obrobje javnosti". Zato ni slučaj, da se kot italijanski pesnik uveljavil na italijanskem jugu, kjer je prejel več literarnih nagrad. "V rojstnem Trstu sem imel najmanj zadoščenja. Verjamem, da je to bilo tudi po moji krivdi...", je dejal avtor in dodal, da je njegova obrobnost odvisna tudi od dejstva, da se njegova osebnost težko kreta v profiliranih kulturnih ali družbenih sredinah, slovenskih in italijanskih. Pesniški in vsebinski razpon njegovih del se namreč usidra v poj-

mu splošne srednjeevropske omike, v kulturno-jezikovni širini in neobremenjenosti je Peršin primerjal Tavčarja koroski pisateljici Maji Haderlap, ki je s svojim romanom *Angel pozabe* v nemškem jeziku razkrila predvino in medvojno usodo koroskih Slovencev. Tavčarjeva lirčna govorica se bralcu predstavlja kot dovršen primer refleksivne in doživljajske poezije, ki je razpetja med občutjem krhkosti človekovega bivanja in vprašanjem o smiselnosti naše človeške mimobežnosti, hkrati pa se kaže tudi v zasidranosti "verujoče gotovosti, da je človeško življenje ne le smiselno, pač pa tudi odprto za absolutno prihodnost", piše na kolofonu knjige. Ta drža sodi v same pesniške začetke Ivana Tavčarja. Peršin je namreč pojasnil, da se je avtor s svojimi začetnimi zbirkami predstavil v zrelih letih, šele leta 1995, ko je bil star več kot 50 let. "Zato v njegovi poeziji ne bomo našli vihravih mladostnih izpo-

vedi", pač pa razmišljujočo držo do eksistencialnih vprašanj; ta drža "je močno obarvana z religiozno motiviko in religioznimi temami". Tovrstna vsebina je v zadnji zbirki *Vrtoglavost duše* dosegla vsebinsko in slogovno dovršenost, ki jo simbolno izraža zrelo klasje

Ivan Tavčar in Peter Kovačič Peršin (foto IG)

na fotografiji naslovnice. V svoji vrtoglavi življenjski pustolovščini se Tavčar nikakor ne prepušča malodušju ali samotni osamljenosti, temveč raje krene v raziskovanje samega sebe. To je bistveno poslanstvo vsakega člove-

ka, ki se mu izpiljena podoba sebe izostri v zadnjem hipu bivanja. Vstopanje v svojo dušo in uso do je navsezadnje smisel življenjske hoje, kar je navsezadnje izraz človekove svobode. Ta pot vodi k poslednjemu cilju, ki se izpričuje v odrešenju vseh človekovih stisk. Le v tem vidiku postane samota sredstvo za poglobljanje vase, samota ni zato sama sebi namen. Taka izkušnja nenehno občuje z danostjo naravnih lepot in z vsem živim, nazadnje spremlja pesnika v smer obljubljenega dežele. Kot pa sam pesnik svari v poeziji *Neobrabi sadež*, se človek ob koncu svojega zorenja zgrudi na zemljo,

ki ga bo "razkrojila v sluz razvejanih sokov in me presnovila v tkivo neskončno rodovitnih rojstev". Tedaj se mu pred očmi razkrije transcendenca, ki temelji na zasidranosti v verski gotovosti, da ostaja življenje odprto v prostrano absolutno prihodnost. Božanska vzmet njegove poezije vodi k razmišljanju iz teme vpraševanja v svetlobo spoznanja: "Ta poezija se dviga iz bivanjske stiske v večnost zorenja", je dejal Peršin, ki je Tavčarja uvrstil med sijajne primere sodobne slovenske religiozne lirike, "kjer Bog ostaja vprašanje vseh vprašanj". Steza do milostnega odrešenja je zato v darovanju. Peršin je poudaril, da se ta motivika odkrivanja zarje večnosti udejanja na podlagi sugestivnega, bogatega in izrazju in pesniški podobi izpiljenem slogu. "Njegov jezik je dozorel do perfektnosti", še več, Tavčar se pogloblja v srčiko drhtenja slovenskega prajezika.

IG

OPČINE Proslava ob dnevu slovenske kulture

Štirje letni časi v besedi, glasbi in sliki

Oopenska proslava ob dnevu slovenske kulture je tista, ki na robu pomladi sklone vrsto društvenih prireditev v znamenju slovenske pesmi in besede na Tržaškem. Zato sta Društvo Finžgarjev doma in cerkveni zbor Sveti Jernej poiskala navdih za nenavadno počastitev ravno v tem prehodu iz zimskega v pomladanski čas z mozaičnim prepletom različnih umetniških zvrsti o temi štirih letnih časov. Prireditve v dvorani openskega Finžgarjevega doma

so sooblikovali vaški pevci, glasbeniki, recitatorji, vsak od štirih vsebinskih sklopov pa je imel svojega govornika. Kljub programskemu razkošju je režiserki Manici Maver uspelo sestaviti enourno, razgibano celoto, spontano združiti različne generacije in ohraniti pomen z odstranitvijo okorne formalnosti. Napovedovalec Tomaž Susič je na začetku posredoval "navodila za uporabo", da bi aplavzi ne prekinili zaporedja točk, ki jih je spremljala likovna kulisa s pro-

jekcijami del štirih krajevnih umetnikov in povezovala glasba pianista Roka Dolenc, ki je v sodelovanju s kitaristom Nikom Trentom ustvaril prijetne medigre. Vsak letni čas so opisale besede pesnikov, ki so izdali knjige pri založbi Mladika, kot tudi mladih avtorjev, katerih pesmi so bile nagrajene na literarnih natečajih in objavljene v prilogi revije Rast. Nina Pahor, Anna Piccolo in Jana Zupančič (ta je aktivno sodelovala pri proslavi tudi s klavirsko spremljavo) so bile avtorice del mladostnega jesenskega sklopa, katerega ozadje so bili fotografski vtisi Irine Tavčar. Govornica Metka Šinigoj je za svoje razmišljanje izbrala temo vzgoje, ki naj vabi k druženju in ustvarjanju v vaškem okolju, k sprejemanju

izziva neposrednih stikov z ljudmi, ki so veliko zanimivejši od tistih na spletnih omrežjih. Recitatorji otroške igralske skupine Tamara Petaros so kot vezna nit večera podali izbrana besedila in simpatično interpretirali spreminjanje letnih časov s prepoznavnimi rekviziti. Volnene kape, besede Vilme Purič in sugestivne zasnežene pokrajine akvarelov Mateja Susiča so interpretirale belo zimo, skupaj s pesniško obarvanim razmišljanjem omenjene avtorice, ki ga je ob njeni odsotnosti podal sin Aljoša Berdon. Njeni rahli, zimsko-eksistencialni vtisi o soncu, ki ga lahko najdemo tudi sredi snega kot upanje v prihajajočo pomlad, so uvedli v naslednji sklop, protagonista katerega je bila Majda Artač Stur-

man. Pesnica je skozi barve in etimologijo izraza, ki ga v različnih jezikih uporabljajo za ta letni čas, opozorila na pomen "zelenega upanja", ki lahko osreči s pomladanskimi občutki tudi v jeseni življenja. Naivna nežnost slik Jasne Merku je zaznamovala podobo pomladi, medtem ko so tople barve in modrina morja dale poletju pečat umetnosti Edija Žerjale. Sklepni del letnega kroga je hvalevredno upošteval tudi bogastvo literature v narečju, kar je s podajanjem mladih recitatorjev pridobilo še večji vzgojni pomen. Prisrčne besede, ki neposredno govorijo srču in o občutku pripadnosti domačemu kraju, so bile besede Aleksandra Furlana, ki je duhovito nastopil tudi kot govornik. Z nasmehom

se je "Šandrin" izognil trošenju modrosti in je brez retorike pokazal na bistveno pomankljivost našega časa, ko predvsem mladim vedno pogostejše zmanjka podpora iskrene družbe, v kateri se rojevajo prijateljstvo, ljubezen in dobra volja (z vsemi dobrimi, včasih celo odraščajočimi posledicami). Prav gotovo pozna pomen druženja, kdor poje v zboru, in to v vseh letnih časih, kot so s svojimi tematskimi nastopi dokazali pevci deklarske pevke skupine Vesela pomlad pod vodstvom Andreje Štucin, moškega zbora Sv. Jernej pod vodstvom Mirka Ferlana in mešanega zbora Sv. Jernej pod vodstvom Janka Bana. Solistično sta nastopila sopranistka Mojca Milčič in tenorist Marjan Štrajn.

PAL

Peta številka mladinske revije Galeb

Zima, zima bela ...

Na platnici januarske številke mladinske revije Galeb je dvanaest privlačnih risbic, na katerih je kar 28 razigranih snežakov, ki se veselijo poplesavajočih snežink. Narisali so jih učenci tretjega razreda OŠ P. Butkovič Domen iz Sovodenj. Zima je pač kraljica januarskih dni, ko je prav lepo ždeti pri topli peči in brati kaj lepega, tudi na Galebovih straneh, ki ponujajo veliko prozernih besedil in nekaj pesmi. O Zlatih sledeh, ki so prava priložnost za doseg cilja, poje pesmica Zvezdane Majhen, ki jo kot vselej spremlja lepa, nežna ilustracija Mojce Cerjak. Povsem zimska je tudi pesmica

Kac Marn ob ilustraciji Katerine Kalc, ki prikazuje razgibano dejanje, nadaljuje zgodbo o Volčji ljubezni; tokrat je v ospredju krdo hrabrih volkov, ki z vsemi močmi ščitijo svoje mladiče pred lovci. Milan Peter Levokov mimo vodi tri piščančke pri iskanju mame koklje. Čez vodo jim pomaga velik krap, ki je ves iz sebe, ker so mu piščančki rekli gospod krap! Anina Oblak v šegavem tonu spremlja na čajanko pri Kozimi in Kamili dame, ki so se napudrale in načikale, da bi bile čim bolj sijajne. Živo, s prečudnimi frizurami jih je ilustrirala Andreja Peklar. Nina Kokelj in

Ježerniku in možu Smodivniku, ki je, kljub svarilom palčka Možuha, posekal vsa drevesa ob jezeru, ker se je bal svoje pohlepne žene Jere. Včasih prav nagajiva opica - hudomušno jo je naslikal Veno Dolenc - večkrat nastopa v besednih zvezah (skače kot opica, po opičje), kot nazorno opisuje Klarisa M. Jovanović. Ista avtorica ponuja pripoved o skopuhu in darežljivcu in z njo opozarja, da se darežljivost slej ko prej "obrestuje". Ilustracijo je prispeval Dušan Muc. V četrtem nadaljevanju o Oblakih, letečem dežniku in kamnitem mostu Helena Jovanović popelje bralca v čudno dogodivščino na mostu, ki se je majal, ker mu je grozila pošast - velikanska bela kača; pogumni deček Tadej jo je premagal in rešil palčka Dežana. Poleg omenjenega branja so v peti Galebovi številki še strip Majde Koren in Bojana Jurca O medvedu in miški in neverjetni pravljici, strip Sandre Kump o metuljčici Kamili, ki je našla topel dom pri medvedu Rikiju, Galebov kviz, vabilo na izlet v kobilarno Lipica, Galebova likovna delavnica, v kateri Jasna Merku' daje navodila, kako narediti dinozavra iz papirja, pa še rubrika Zelišča in začimbe, v kateri Martina Malalan in Katerina Kalc opisujeta Žajbelj, že od nekdaj zelo cenjeno zelišče zaradi zdravilnih lastnosti. Škrobkov nasvet je, naj žvečimo svež list žajblja kot naravni žvečilni gumi brez sladkorja in konzervansov, ki bo olajšal tudi bolečine v grlu. Čisto ob koncu Pete številke je kotiček za male dopisnike. Šolarji OŠ Marica G. Stepančič - Ivan Grbec iz Škedenja pišejo o zelenem tednu v Domu Fara pri Kolpi.

JK

Igrivi velikan Martine Legiša o orjaškem hrastu sredi zime. Veselo snežinko, ki se opriema hrapavega debla, je naslikal Štefan Turk. Stih o čudnih parih, o nekakšnem narobe svetu, so pa dodatek v vezani besedi k zgodbi v nadaljevanjih Prigode družine Hadilnik. V njej Maja Gal Štromar ob tej čudni družini razvija teme, ki se tičejo realnega življenja vseh nas, tudi vzgoje otrok. V močnih barvah protagoniste zgodbe slikovito upodablja Štefan Turk. Štefka

Saška Rakef ob upodobitvi Nine Mrdenović pripovedujeta o brodarju, ki so mu v belini zasnežene pokrajine prihajali v spomin mladni in poletni dnevi, ko je ljudi na splavu varno vozil čez vodo. Marjeta Zorec ob pristrčno pravljici ilustraciji Marjane Šegula Miš razpreda, pod naslovom V jezeru je čudni mož doma, zgodbo po pohorski ljudski pripovedki o velikem jezeru, ki se je razprostiralo med Planinko, Roglo in Plešičem, o povodnem možu

be, v kateri Martina Malalan in Katerina Kalc opisujeta Žajbelj, že od nekdaj zelo cenjeno zelišče zaradi zdravilnih lastnosti. Škrobkov nasvet je, naj žvečimo svež list žajblja kot naravni žvečilni gumi brez sladkorja in konzervansov, ki bo olajšal tudi bolečine v grlu. Čisto ob koncu Pete številke je kotiček za male dopisnike. Šolarji OŠ Marica G. Stepančič - Ivan Grbec iz Škedenja pišejo o zelenem tednu v Domu Fara pri Kolpi.

Nagrajevanje natečaja Šola spodbuja davčno zakonitost

Prvonagrajenci tudi dijaki Ad formanduma

Dežela Furlanija Julijska krajina je objavila razpis za zbiranje idej za širjenje med mladimi kulturo davčne zakonitosti in učinkovitosti. Glavni cilj natečaja Šola spodbuja davčno zakonitost

se je prijavilo 186 skupin iz 32 šol s celotnega deželnega območja, skupaj 450 dijakov in študentov. Na končno lestvico je ocenjevalna komisija uvrstila 26 skupin iz 20 šol, porazdeljenih po

tudi dve skupini gostinske šole Ad formanduma iz Trsta. Pri pripravi idej in gradiva je dijake usmerjal prof. Procentese, ki na šoli poučuje italijanski jezik. Dijaki so tekmovali v kategoriji bienija. Pisni

– La scuola promuove la legalità fiscale, ki so se ga udeležili dijaki nižjih srednjih in višjih šol ter univerzitetni študenti iz naše dežele, je, da bi se mladi zavedali pomena davčne zakonodaje in plačevanja davkov ter vpliva in posledic, ki jih to dejanje ima, na razvoj družbe v smislu novih in boljših storitev za celotno skupnost. Dijaki in študenti so predstavili svojo idejo o davčni zakonitosti v pisnem izdelku, v obliki stripa, ali v video posnetku. K natečaju

kategorijah: nižja šola, višja šola (bienij), višja šola (trienij). Svoje ideje so predstavili tudi univerzitetni študenti: nagrajeni so bili prvi trije predlogi. Nagradni sklad je znašal 90 tisoč evrov. Podelitev nagrad je potekala v ponedeljek, 4. marca 2013, v avditoriju Dežele Furlanije Julijske krajine v Vidmu ob prisotnosti deželnega odbornika Roberta Molinara in Antonelle Manca, direktorice glavnega računovodstva Dežele. Tekmovanja sta se udeležili

izdelek v obliki stripa so pripravili dijaki 2. razreda, ki so dosegli četrto mesto (od petih nagrajenih), medtem ko so dijaki 3. razreda slovenske sekcije pripravili video posnetek, ki je prejel prvo nagrado v njihovi kategoriji. Gostinska šola Ad formanduma je bila edini zavod za poklicno izobraževanje in edina slovenska šola, ki se je uvrstila na končno lestvico. Potek nagrajevanja je povezoval tržaški napovedovalec Andro Merku'.

Potovanje po skrivnostih vesolja

Bleščeči kometi z žarečimi repi

Za opazovanje in odkrivanje asteroidov se moramo vedno posluževati teleskopov. Na nebu pa smo lahko pričali tudi pojavom, ki smo jih sposobni opazovati s prostim očesom iz domačega vrta, čeprav so telesa, ki jih rojavajo, tako velika kot asteroidi. Tak je npr. prehod velikih kometov skozi notranje predele Osončja. V preteklosti in sedanosti je bil človek večkrat pričča spektakularnim nebesnim predstavam, ko so veličastni repi kometov krasili nočno nebo. Nekateri so bili tako svetli, da jih je bilo videti celo podnevi. Večina kometov pa je s prostim očesom nevidna, saj je njihova aktivnost majhna. Vendar, kaj se z njimi dogaja, da so tako svetli, ko pa spadajo med majhna telesa Osončja, kamor so uvrščeni tudi asteroidi?

Komete so zaradi občasne pojavljanja antični narodi obravnavali kot znanilce nesreč in katastrof, saj so se nepričakovano prikazali na nebu in s svojimi žarečimi repi vzbujali strah v ljudeh. Spomnimo se tapiserije iz Bayeuxa, na kateri je izvezena podoba zvezde z repom, pod njo pa

prestrašeni angleški kralj Harold. Zanj je bil komet res slabo znamenje, saj so ga kasneje v bitki premagali Normani. Ta strah se je pri nekaterih ohranil še do nedavnega. Najstarejši zapisi o kometih segajo v 3. tisočletje pred Kristusom. Najprej so učenjaki menili, da so to atmosferski pojavi, vendar so kasneje ugotovili, da to ni res. Tycho Brahe je iz svojih opazovanj izračunal, da je bil komet iz leta 1577 oddaljen vsaj 230 zemeljskih radijev. Newton je s svojim nepogrešljivim matematičnim pristopom kometu iz leta 1680 izračunal orbito. V tem obdobju je ravnokar razvil svojo gravitacijsko teorijo in rezultate svojega opazovanja izkoristil za potrditev gravitacijskega zakona. Prvi je torej dokazal, da se kometi pojavljajo periodično, saj so do tedaj mislili, da se po enem obhodu nikoli več ne vrnejo. Newton je ugotovil, da se je opazovani komet gibal po zelo razpotegnjenem paraboličnem tiru, in izpeljal način, kako iz treh meritev položaja določiti njegovo orbito. S tem načinom je pozneje Edmond Halley napovedal po-

novni prihod komet, ki se imenuje po njem. Na podlagi dokumentiranih opazovanj je namreč ugotovil, da so orbite treh v preteklosti zabeleženih kometov zelo podobne. Sklepal je torej, da gre za isto telo. Newtonov komet iz leta 1680 je bil pomemben tudi zato, ker je bil prvi, ki so ga opazovali s teleskopom. Robert Hooke je na njem opazil snop svetlobe, ki je izhajal iz jedra in tako prvi opisal curke plina. Sonde so se nekaterim že približale in fotografirale dogajanje na njih. Ena je tudi zbrala nekaj materiala iz kometovega repa in ga pripeljala na Zemljo.

Današnjemu modelu kometovega jedra pravi model "umazane snežne kepe", saj naj bi njegov videz spominjal na umazane kupe snega ob cestah. Jedro je sestavljeno večinoma iz sprijetega vodnega ledu, prahu in drugih primesti. Njegova površina je zelo temna, saj odbija le 4% Sončeve svetlobe. Ta nizko odbojna snov, ki je zmes prahu, organskih molekul in drugih zmesi, sestavlja skorjo kometovega jedra. Pod njo je vodni led s primestmi prej naštetih snovi. Končno lahko pogledamo, kako vse skupaj deluje. Ob bližnjem

prehodu mimo Sonca se njegova svetloba učinkovito absorbira na temni površini jedra, ki je obrnjena proti Soncu, in segreje led pod njo. Ta naglo preide iz trdnega v plinasto stanje (sublimira). Tlak pare povzroča razpoke v skorji, skozi katere plin uhaja v obliki curkov. Ti vplivajo tudi na kometovo orbito, saj delujejo kot nekakšni raketni mo-

Jedro Halleyevega komet

torji. Različna kemijska sestava ledu določa, na kateri oddaljenosti bo začel sublimirati, za oglikov dioksid se to zgodi, ko je Soncu bližje od 10 astronomskih enot, za vodni led pa od 3 astronomskih enot dalje. Z vsakim obhodom okrog Sonca se jedro

komet zmanjša povprečno za 2 metra. Taljenje ledu pušča za sabo primesti, ki se nabirajo v skorji vse dotlej, ko se led popolnoma odtali in dejavnost zamre. Plini in prah, ki bruhajo na plano, obdajo jedro komet. Tako nastane koma, ki lahko meri tudi več 100.000 km, saj je njegova gravitacijska privlačnost zelo majhna. Plini in prah večinoma izhajajo s strani, ki je obrnjena proti Soncu. Sončna svetloba povzroča tudi ionizacijo atomov in molekul v tem plinu ter cepitev nekaterih večjih molekul v manjše. Ko se komet približa Soncu, se koma razpotevne v značilen rep, ki je lahko dolg do 100 milijonov km. V izrednih primerih je dosegel več kot 300 milijonov km (dvakrat več, kot je razdalja od Zemlje do Sonca!). Rep nastane, ko Sončev veter (nabit delci s Sonca) razpiha prah in pline. Komet ima dva repa: rep iz ioniziranega plina, ki je ravno usmerjen proč od Sonca in modrikaste barve, ter prašni rep, ki je ukrivljen in rumenkast. Prašni rep vidimo, ker delci, ki ga sestavljajo, odbijajo sončno

svetlobo, ionski pa, ker oddaja svetlobo, ki jo sevajo vzbujeni ioni. Zadnjič smo opisali Kuiperjev pas in Oortov oblak. Sedaj vemo, zakaj morata obstajati, saj smo videli, da se kometi prej ali slej iztrošijo. K njihovemu pojavljanju v Sončevi bližini skozi celo zgodovino Osončja torej pripomorejo zaloge novih kometov, ki nadomestijo stare. Med seboj ločujemo kratkoperiodične komete (obhodna doba je manjša od 20 let), srednjepriodične (med 20 in 200 leti) in dolgoperiodične (več kot 200 let). Večina se jih giblje v smeri vrtenja planetov (predvsem kratkoperiodični) in imajo orbite približno v isti ravnini kot planeti. Orbite srednje in dolgoperiodičnih kometov pa lahko zavzamejo poljuben naklon glede na ravnino Osončja. Velikokrat je njihovo gibanje tudi retrogradno, v nasprotni smeri planetov. Izračun orbit je nekoliko bolj zapleten zaradi curkov plina, podobnih raketnim motorjem, in zaradi gravitacijskih motenj drugih planetov. Če se komet približa kakemu planetu, po navadi Jupiteru, lahko njegov gravitacijski privlak bistveno spremeni kometovo orbito. Če pa se še bolj približa, mu grozi neprijeten konec, saj ga planetova plimska sila zdrobi na kose, kot se je zgodilo kometu Shoemaker-Levy 9.

Andrej Brešan

Obeleževanje 300-letnice tolminskega kmečkega upora

V Sloveniji nova vlada ali pa predčasne parlamentarne volitve

Ob pripravljanju tega prispevka še ni gotovo, ali bo mandatarki Alenki Bratušek uspelo v ustavno določenem petnajst dnevnem roku sestaviti novo slovensko vlado levsredinske zasnove in programa. Politično malo izkušena, vendar pa odločna in ambiciozna gospa težko usklajuje zelo raznovrstne strategije in načela strank, ki bi sestavljale novo koalicijsko vlado in državnem zboru. Te namreč v sedanjem obdobju povezujejo zgolj nasprotovanje desnosredinskemu polu slovenske družbe in politike in pa nestrpnost, pogostje celo sovraštvo do njenega voditelja, Janeza Janše. Razmere, kakršne so zdaj, nakazujejo dve možnosti za vsaj začasen razplet dogajanja. Ali bo novi premierki uspelo poenotiti koalicijsko in sestaviti novo vlado ali pa bo potrebno razpisati nove predčasne parlamentarne volitve. To je bila tudi glavna zahteva t. i. četrte vseslovenske ljudske vstaje, ki so jo uprizorili prejšnjo soboto v Ljubljani. Njene razsežnosti so organizatorji poizkušali ponazoriti z velikima napisoma Vstaja, ki so ju postavili na Sabotinu ob meji z Italijo in na ljubljanskem gradu. Sicer pa zamišljena koalicijska pogodba strank mogoče nove vlade, to je Pozitivne Slovenije, Socialnih demokratov, Demokratične stranke upokojencev (DESUS) in Državljanske liste, vsebuje enajst različnih zavez za premaganje sedanje vseobsegajoče krize v Sloveniji ter za njen

prihodnji razvoj. Vendar so nekatere vsaj za zdaj videti nerealne in neuresničljive. Država nima denarja za izvedbo novih velikih projektov v gospodarstvu, ki jih napoveduje Alenka Bratušek. Slovenija bo letos za povračila prejšnjih kreditov, vključno z obrestmi, in za financiranje sprotnih nalog in potreb za delovanje države potrebovala vsaj 4 milijarde evrov novih kreditov. Ti pa so odvisni od pogojev, izbir in pripravljenosti mednarodnih finančnih ustanov. Ob zelo kritičnem stanju na področju javnih financ pa je težko verjeti, da bi novi vladi uspelo učinkovito posredovati v državnih bankah, to je v Novi ljubljanski banki, Novi kreditni banki Maribor in v A banki, kjer ugotavljajo veliko zlorab in korupcije. Ni znano, kakšno je resnično stanje v omenjenih bankah, ki kar naprej poslujejo z izgubo. Znan pa je podatek, da so omenjene banke v državnih lasti v prejšnjih letih odobrile za več kot 7 milijard evrov t. i. političnih kreditov, v precejšnji meri vplivnim osebam z "lepimi očmi raznih barv". Alenka Bratušek zagotovo ve, da so bila med prejemniki takih posojil tudi imena iz strank nove vladne koalicijske. Zlorabe in druge vrzeli in pomanjkljivosti v poslovanju preiskovalna komisija državnega zbora, ustanovljena pred nekaj dnevi. Ob njeni predstavitvi pa so se pojavila pričevanja, ki uradno sicer niso bila potrjena, da v bankah uničujejo listine z imeni

oseb, ki so prejele t. i. politične kredite, in z imeni bančnih funkcionarjev, ki so posojila odobraval.

Alenka Bratušek sestavlja vlado pod pokroviteljstvom Zorana Jankovića, osumljenega korupcije, ki je "zamrznil" svojo funkcijo predsednika stranke Pozitivna Slovenija. Ob izjavljanju, da je v Sloveniji potrebno umiriti politične strasti, jih

sama ohranja in spodbuja. Ni opustila zlobnega besednjaka zoper Janeza Janšo, ki po njenem vzbuja strah med Slovenci, hkrati pa grozi, da bo nova vlada izvedla politične čistke in obračunala z nasprotniki v desnosredinskem taboru. Molči pa o sumu, da je

goljufala v pisnem izpitu za dosego akademskega naslova magistrice, pridobljenega na Fakulteti za družbene vede v Ljubljani. Dokazov o goljufiji je več, o plagiatstvu pa je prepričanih več

znanih ljudi iz slovenskih akademskih krogov. Alenka Bratušek, kot zapisano, o zadevi molči, javna občila pa primer le redko in bežno omenjajo. Premierka je pred 8. marcem, praznikom žensk, v oddaji Odmevi na javni TV, govorila o vsem mogočem, tudi o tem, kako v pogajanjih za novo vlado sodeluje z moškimi, toda voditeljica oddaje dr. Rosvita Pesek ni izrazila priložnosti, da bi jo kaj vprašala tudi o njenem magistratu. Najbrž nikoli ne bo jasno, ali se je tega bala ali pa ji uredniki Odmevov vprašanja o sumu plagiatstva v magistrskem delu nove predsednice vlade niso dovolili postaviti. Prof. dr. Matej Makarovič, dekan Fakultete za

uporabne družbene študije v Novi Gorici, je v kolumni, objavljeni v novi številki tednika Demokracija, zapisal, "da se v magistrski nalogi že v povzemanju posameznih tujih misli brez navajanja virov, še toliko bolj pa v dokazanem kopiranju celih odstavkov besedila brez navajanja virov, v akademskem svetu reče plagiatstvo. Zanimivo bo videti, kaj bodo temu rekli na ljubljanski Fakulteti za družbene vede, kjer je Alenka Bratušek opravila magistrir". Javna občila v Sloveniji javnosti tudi niso obvestila o pismu, ki ga je minister za izobraževanje, znanost, kulturo in šport, dr. Žiga Turk, očitno spodbujen s primerom nove premierke, poslal visokošolskim ustanovam in Slovenski akademiji znanosti in umetnosti. V njem jih je opozoril "na primere domnevnega ponarejanja spričeval, goljufanja pri izpitih ter prepisovanja v diplomskih in magistrskih delih s strani politikov. Vse to namreč meče slabo luč na visokošolsko izobraževanje v Sloveniji". K umiritvi političnih strasti bi Alenka Bratušek lahko več prispevala tudi sama. Denimo s tem, da bi se poistovetila z razmišljanji naše in mednarodne vrhunske smučarke Tine Maze ob razglasitvi za najbolj uspešno Slovenko v letu 2012. Dejala je tudi tole: "Mi Slovenci smo tako dobri ljudje in toliko srčnosti je v nas, da je škoda, ker ne izkoriščamo bolj svojih sposobnosti. Predvsem v sedanjem času dokazujem vse Sloveniji, da z nepravilnim razmišljanjem na nekaterih področjih ne moremo doseči uspehov. Manjka nam sporazumevanje, da bi se lahko

med seboj več dogovorili". Gospa Alenka Bratušek je v govoru po izvolitvi za novo premierko zagotovila, "da bo v Sloveniji z nastopom nove vlade konec delitev, zaničevanja, žalitev in strahu". Vendar obljube glede delitev ne uresničuje. Premierka se kljub prejetemu vabilu ni udeležila slovesne maše v ljubljanski stolnici v zahvalo papežu Benediktu XVI. za njegovo delovanje. Svoje odsotnosti tudi ni opravičila. V slovenskem katoliškem tedniku Družina so se oglasili z mnenjem, "da njeno odsotnost razumemo kot opredelitev, da za katoličane nima časa". Življenje pa se kljub stiskam in težavam, ki jih povzročajo sedanje razmere, nadaljuje na ustaljen in v slovenski preteklosti preverjen način, in v tem je najbrž tudi njegov čar. Približuje se vrhunec proslav, zaznamovanj in obeleževanj ob 300. obletnici tolminskega kmečkega upora ali, kot mu pravijo v Tolminu, "tminskega punta". Gre za dogodek, ki je močno zaznamoval preteklost in življenje Slovencev, posebej v zahodnem delu narodnega ozemlja. Spominjamo, da je bil največji spopad med tolminskimi kmečkimi uporniki in oblastjo v mesecu maju leta 1713. Končal pa se je z njihovim porazom in usmrtnitvijo enajstih vodilnih upornikov na Travniku v Gorici. To se je zgodilo 20., 21. in 23. aprila leta 1714. V spomin na ta tragični dogodek pripravljajo pohod od Tolmina do Travnika v Gorici. Maša zadušnica za usmrčene voditelje tolminskega upora bo v cerkvi sv. Ignacija na goriškem Travniku. Banka Slovenije je 300. obletnico tolminskega kmečkega upora zaznamovala z izdajo serije zbirateljskih kovancev.

Marijan Drobež

Sklenjen memorandum o hrvaških varčevalcih v LB Pokopane bojne sekire

Pogajanja za nastanek nove vlade se nadaljujejo. Do konca redakcije sicer še ni znano, kako se je odločila Državljanska lista, ki je konec prejšnjega tedna postopek imenovanja nove izvršne oblasti nekoliko nepričakovano blokirala. Medtem pa so druge zadeve seveda teklo naprej. Koalicijska pogodba, imena ministrov in prisotnost posameznih strank v vladi niso bili edina tema na slovenskem političnem prizorišču, čeprav drži, da so bili daleč najbolj prevladujoča. No, v prejšnjih dneh pa se je za Slovenijo sklenila še ena dolgo-

lum. Kot se je Borut Pahor hvalil, da je pod streho spravi arbitražni sporazum za določitev kopenske in (predvsem) morske meje, tako se bo Janša lahko ponašal z rešitvijo drugega perečega problema med sosedskima državama. Ampak, da ne bo pomote, tudi v primeru varčevalcev LB se državi, tako kot pri arbitražnem sporazumu, nista dogovorili glede rešitve, ampak glede načina in metode, kako priti do rešitve. Za Slovenijo sta oba sporazuma pomembna, ker zapirata poglavja, ki so odprta še iz časa Jugoslavije. Za Hrvaško pa sta bila oba sporazuma še

po osamosvojitvi leta 1991 je Slovenija prevzela odgovornost za vse devizne vloge na svojem ozemlju. Decembra istega leta je Hrvaška omogočila svojim državljanom, da dve tretjini deviznih vlog (skupaj približno 260 milijonov evrov) iz zagrebške podružnice Ljubljanske banke (LB) prenesejo na hrvaške banke (v glavnem sta to bili dve banki: Privredna in Zagrebačka banka): te vloge so se v pričakovanju na povračilo iz Slovenije umestile v hrvaški javni dolg. V naslednjih letih je postalo dogajanje dinamično v obeh državah: leta 1994 je v Sloveniji nastala Nova ljubljanska banka (na pogorišču stare LB): obveznosti LB do tujih deviznih varčevalcev pa se niso prenesle na novo banko. Leta 2001 so z Dunajskim sporazumom o nasledstvu SFRJ poleg drugih stvari poskušali urediti tudi vprašanje nerešenih deviznih vlog, ki naj bi se reševalo v okviru baselske banke za mednarodne poravnave (BIS). Sporazum so ratificirali vsi parlamenti, vključno s

hrvaškim Saborom. Do novega preobrata je prišlo leta 2010 na hrvaški strani. Medtem ko so se namreč sklepali mednarodni sporazumi in so evropski birokratski mlinci le počasi mlieli pravne vidike tega vprašanja, sta hoteli Privredna in Zagrebačka banka priti do hitrejšega povračila sredstev in sta zato tožili NLB (kot naslednico LB) na hrvaških sodiščih z zahtevo za izplačilo nadomestila za devizne vloge. Hrvaško Vrhovno sodišče je leta

2010 zadevo vrnilo v ponovno sojenje svojemu pravosodnemu sistemu, potem ko je bilo vprašanje dalj časa blokirano. Potem ko sta v drugi polovici leta 2010 takratna slovenski in hrvaški premier, Borut Pahor in Jadranka Kosor, skušala zgladiti spore in temo varčevalcev vrniti na evropsko raven, je novi hrvaški premier Zoran Milanović aprila lani podprl stališče o upravičenosti tožb Privredne in Zagrebačke banke proti NLB. Hrvaški se je mudilo dobiti omenjena sredstva, ker je zadeva postala vroči kostanj notranje politike in pridobivanja volitev (ter vstopa v EU): najkrajša pot za unovčitev sredstev je bila prav tožba neposredno proti NLB. Slovenija pa se je te tožbe ustrašila: NLB je namreč v zadnjih letih v tako katastrofalnem stanju, da bi si dodatnih stroškov v višini več sto milijonov evrov ne mogla privoščiti. Ob vsem tem bi za Slovenijo (in predvsem za NLB) rešitev vprašanja v sklopu nasledstvenih dogovorov, kot je bilo sklenjeno leta 2001 na Dunaju, bila tudi veliko cenejša. In tako smo prišli do današnjih razvojev. **Strategija Janša – Erjavec** Potem ko se je hrvaški premier Zoran Milanović postavil na stran pritožbe dveh hrvaških bank, je Slovenija burno reagirala in zagrozila, da ne bo podprla vstopa Hrvaške v EU. O taki možnosti razvoja dogodkov je takratni zunanji minister Karel Erjavec govoril še julija lani, in to kljub pogajanjem za rešitev vprašanja, ki sta jih državi začeli po svojih finančnih strokovnjakih Francetu Arharju in Zdravku Rogiču. Temperatura se je v drugi polovici lanskega leta ohladila, pogajanja so tako lahko tekla nekoliko bolj mirno. Do sporazuma je prišlo tako rekoč v zadnjem trenutku: državi sta parafirali dogovor prejšnji četrtek, 7.

marca, v ponedeljek, 11. marca, pa sta memorandum podpisala še oba premierja. In kaj predvideva sveže podpisani memorandum? Kar je za Slovenijo najpomembnejše, je dogovor, da se bo vprašanje prenesenih deviznih vlog LB reševalo v nasledstvenem vprašanju. NLB torej neposredno ne bo finančno oškodovana. V času do rešitve vprašanja bo Hrvaška zaustavila vse postopke na

sodišču, ki sta jih vložili Zagrebačka in Privredna banka. Slovenija pa se po drugi strani obvezuje, da bo v parlamentu čim prej sprožila postopek ratifikacije hrvaške pristopne pogodbe z EU. No, odprta poglavja s Hrvaško so tako dokončno zaprta, tudi neplačani računov ni več. Slovenija se lahko vrne k notranjim razprtijam.

Andrej Černic

trajna soap opera, v kateri je glavno vlogo igrala tudi Hrvaška: premierja Janez Janša in Zoran Milanović sta podpisala memorandum za rešitev vprašanja deviznih vlog hrvaških državljanov v nekdanji ljubljanski banki.

Tudi Janša do svojega hrvaškega uspeha

Tik pred iztekom svojega mandata je tako tudi Janša zabeležil svojo zunanjepolitično zmago, ki jo bo vpisal v politični kuriku-

lom. Kot se je Borut Pahor hvalil, da je pod streho spravi arbitražni sporazum za določitev kopenske in (predvsem) morske meje, tako se bo Janša lahko ponašal z rešitvijo drugega perečega problema med sosedskima državama. Ampak, da ne bo pomote, tudi v primeru varčevalcev LB se državi, tako kot pri arbitražnem sporazumu, nista dogovorili glede rešitve, ampak glede načina in metode, kako priti do rešitve. Za Slovenijo sta oba sporazuma pomembna, ker zapirata poglavja, ki so odprta še iz časa Jugoslavije. Za Hrvaško pa sta bila oba sporazuma še

Negotova usoda varčevalcev

Območno združenje Rdečega križa

Na Goriškem narašča število prošenj za socialno pomoč

Na novogoriškem območnem združenju Rdečega križa je v letošnjem letu iskalo pomoč že 260 oseb, v vsem lanskem letu pa 380, je za STA povedal sekretar Aleš Markočič. Prosilcem pomagajo predvsem s prehrambenimi artikli, denarja za plačilo položnic in drugih nujnih zadev pa imajo zelo malo.

"Žal pa je v letošnjem letu že deset odstotkov novih prosilcev, torej takih, ki jim doslej še nismo pomagali", je povedal Markočič.

Hrane imajo v novogoriškem skladišču Rdečega križa dovolj. Markočič je povedal še, da jim pri nabavi hrane pomagajo donatorji, ob koncu koledarskega leta so dobili pomoč Lions kluba Renče ter nekaj dodatnih paketov za pomoč družinam ob poplavih: "Največ prehrabnenih zalog pa dobimo iz intervencijskih zalog Evropske unije ter iz različnih humanitarnih akcij na nacionalnem nivoju".

Povpraševanje po različni materialni pomoči ali denarnih sredstvih za plačilo položnic narašča tudi pri Karitas, je za STA povedala voditeljica goriške območne Karitas Marija Mlinar.

Karitas pomaga proslcem predvsem s paketi osnovnih prehrabnenih živil, obleko, obutvijo in plačevanjem osnovnih položnic gospodinjstev, ki tega ne zmorejo. Občasno pa proslcem pomagajo tudi s šolskimi potrebščinami ali plačevanjem otroškega vrta. Tedensko razdelijo med 50 in 60 paketov hrane, prosilci pa jih lahko dobijo glede na število članov družine enega na mesec in pol do dva meseca. "Med prejemniki pomoči imamo tudi take posameznike, ki si ne znajo ali ne zmorejo pomagati, takega življenja pa so se naučili že od svojih staršev in ga prenašajo tudi na svoje otroke. Seveda pa je med njimi tudi precej hudo bolnih ali takih, ki jih prizadenejo različne naravne nesreče", je še povedala Mlinarjeva. Konec januarja je stopnja brezposelnosti v severnoprimerjski regiji znašala 11 odstotkov, brez dela je bilo 5994 ljudi.

Dekanijska karitas v Štandrežu

Trajna skrb za potrebne

Verjetno mnogi ne vedo, da deluje pri nas že vrsto let Dekanijska karitas, ki ima sedež v Štandrežu. Njen glavni ravnatelj je g. Karel Bolčina. Šest prostovoljcev vsak petek popoldne od 16.00 do 17.30 odpira vrata ljudem, ki potrebujejo hrano in obleko. Vsi prosilci morajo predstaviti osebni dokument in dokument ISE, da točno vemo, ali so res v stiski ali so le navidezni reveži. Zadnjih pet let dobivamo hrano enkrat na mesec pri ustanovi GEA, prošnjo zanjo pa obnovljamo vsako leto. Dajejo nam, kar imajo, zato si moramo sami dokupovati primarne stvari, kot so kava, sladkor, moka, večkrat tudi mleko in olje. Oblačila nam prinašajo domačini in drugi ljudje, ki jim je pri srcu pomoč bilžnjim v stiski. Večkrat trkajo na vrata dekanijskega urada osebe, ki so ostale brez dela; teh je vedno več. Poleg hrane prosijo tudi denarno pomoč, saj ne morejo plačevati položnic za vodo, elektriko in plin. Ker denarja ne dajemo komurkoli in za karkoli, obstaja posebna komisija, ki preverja potrebe in določa višino denarnega prispevka.

Ne moremo mimo zahvale mnogim, ki ste nam že priskočili na pomoč z denarnim prispevkom, z zelenjavo, s suho hrano. Mnogi to naredite tudi tako, da del svojih nakupov v marketih v Sovodnjah in Štandrežu oddaste v posebne košare, ki so postavljene v trgovini. Poleg tega se tudi sami lastniki trgovin večkrat izkažejo in dodajo kar precej potrebnih dobrin.

Število brezposelnih stalno narašča, zato bomo v prihodnosti še kako potrebovali pomoč vsakogar. Sodelavci, ki nismo plačani, večkrat dajemo celo iz

svojega, ko ugotovimo, da primanjkuje določene hrane v naših shrambah. Zaskrbljeni smo, ker bo ustanova GEA (ONLUS) prihodnje leto prekinila delovanje. Podjetja namreč zapirajo, in ker ne proizvajajo, tudi ne morejo darovati. Zato se že zdaj obračamo na vse ljudi dobre volje, ki imajo posluh za potrebne. Radi bomo sprejeli vsakršno obliko pomoči: otroške vozičke, kolesa, otroške, moške in ženske čevlje, moške hlače, bunde, majice, srajce, spodnje perilo, zlasti otroško in moško. Sprejemamo tudi odeje, pernice in rjuhe, zavese in drugo hišno opremo. Vse darovalce pa prosimo, naj bodo darovi oprani in čisti, urejeni in ne ponošeni. Večkrat moramo prineseno metati v smeti, ker nekateri zamenjujejo središče Karitas za zbiranje odpadkov. Ker prihaja k nam veliko mladih družin s številnimi otroki, bomo zelo radi sprejeli piškote, sokove, trajno pripravljene sladice; dobrodošli bodo tudi sladkor, moka, riž, kava ... Dosedanjim in prihodnjim darovalcem se iskreno zahvaljujemo in kličemo nanje Božjega blagoslova. Posebno zahvalo izrekamo župnijam, ki so darovale ob zahvalni nedelji in župniji Jamlje-Dol, ki je darovala večji del zbranih darov ob božičnih praznikih.

Vsem pa, ki boste darovali tudi kakšno uro svojega časa, smo vedno na razpolago za pogovor in informacijo, kako sodelovati. Jezusova beseda "...kar ste storili enemu izmed teh malih, ste storili meni..." pa je naše vodilo danes in tako naj ostane tudi v prihodnje.

Prostovoljci dekanijske
Karitas - Štandrež

Kaj bo letos s pridelovalci sadja v Vipavski dolini?

Fructal ne namerava odkupiti domačih breskev

V Fructalu so se zaradi velikih zalog breskove kaše odločili, da letošnje letine breskev od sadjarjev v Vipavski dolini ne bodo odkupili. Trudijo se, da bi prodali sadno maso, ki so jo po lanskem odkupu uskladiščili, in če jim bo to uspelo, bodo ponovno odkupili vse ponujene breskve. O tem so že obvestili Kmetijsko zadrugo Vipava. Breskve naj bi Fructal od domačih sadjarjev ponovno odkupil leta 2014, ko bodo porabili uskladiščeno breskovo kašo, dotlej pa novih zalog ne potrebujejo, je povedal direktor Kmetijske zadruge Vipava Boris Bajc.

Lani je Fructal po slabi letini od domačih sadjarjev odkupil 1450 ton breskev in jih plačal po 0,25 evra za kilogram. Leto poprej je bila letina precej obilnejša, odkupili so kar 2250 ton breskev. "Če odkupa breskev letos ne bo, pomeni to za proizvajalce iz Vipavske doline katastrofo", je za STA povedal eden večjih proizvajalcev breskev Franc Vodopivec in nadaljeval: "Breskve niso kot solata, ki jih posadiš ali pa ne, pač pa je odločitev za njihovo pridelavo dolgoročna". Prav zaradi tega, ker so pred leti v Fructalu spodbujali obnovo starejših breskovih nasadov, se Vodopivec sedaj čudi, da ne razumejo vipavskih sadjarjev, ki so se s to odločitvijo znašli v nezavidljivem položaju. Vodopivec je še povedal, da breskev, ki jih pridelujejo za industrijsko predelavo, ne morejo

prodati na trgu, prav tako pa sadiži ne prenesejo daljšega transporta.

V Fructalu so pojasnili, da so zaradi vse manjše kupne moči še bolj podvrženi cenovnim pritiskom: "Prišli smo v situacijo, da trg takšne cene ne sprejme in posledično večjih količin proizvodov tudi ne moremo prodati. Ker večine lani odkupljenih breskev v Fructalovi lastni proizvodnji nismo porabili in so zaloge naraščale, smo skušali breskovo kašo prodati vsaj kot surovino. Vendar lanske leto nam ni uspelo prodati niti kilograma zaloga sadne kaše".

Glede na trenutne proizvodne načrte v Fructalu letos novih zalog breskev za lastno predelavo ne bodo potrebovali in jih zato v letošnjem letu "izjemoma tudi ne bomo mogli odkupiti", še pojasnjujejo. Zadrugo

nom prodaje breskove kaše kot surovine", so še zapisali v sporočilu.

Ajdovski župan Marjan Poljšak je za STA povedal, da je bil z informacijo le neuradno seznanjen. Zato je na Fructal že poslal vprašanje o tem, ali letos odkupa breskev resnično ne bo, na odgovor pa še čaka. Poljšak je še poudaril, da se bo poskušal pogovoriti in tako rešiti nastali problem.

V Vipavski dolini je okrog 250 hektarov površin zasajenih z intenzivnimi breskovimi nasadi. Kmetijska zadruga Vipava redno sodeluje in odkupuje breskve od 160 do 170 sadjarjev, vsaj polovica med njimi prideluje breskve za industrijsko predelavo.

Fructal je sicer v 100-odstotni lasti srbskega Nectarja, ta pa je v lasti družine Radun. Srbi so v Fructal vstopili leta 2011, ko so

in pridelovalce zato pozivajo, naj se pravočasno obrnejo na druge potencialne odjemalce ali poskušajo breskve ponuditi na trgu svežega sadja. "Če bodo imeli pridelovalci težave, lahko v skrajni sili Fructal kooperantom ponudi le odkup z name-

93,73-odstotni delež v ajdovski družbi kupili od Pivovarne Union. Kasneje so prek prevzemne ponudbe za preostale delnice Fructala pridobili še štiri odstoten delež, nato pa maja lani iz lastništva Fructala iztisnili še manjšinske delničarje.

Vrtec Sonček v Gorici

Bogat mesec februar

V vrtcu Sonček v ul. Max Fabiani v Gorici je bil mesec februar zelo bogato obarvan. V letnem programu, ki nosi naslov *Otroci enega sveta*, so malčki do sedaj obiskali severno in južno poluto ter Ameriko. Tu so odkrili Indijance in si izdelali perjanico, s katero so se v pustnih dneh veselili. Na debeli četrtek je bilo v vrtcu veselo in zabavno: otroci so prišli osemljeni, rajali so in si privoščili mastne krofe in "štraube". Naslednjega dne so praznovali dan slovenske

kulture: narisali in izrezali so slovenske zastavice, barvali slovenske motive in poslušali slovensko himno. V torek, 26. februarja, so srednji in veliki "sončki" obiskali še Feiglavo knjižnico. V središče mesta so se peljali s šolabusom. Sprejeli sta jih prijazni knjižničarki Breda in Luisa; ta jim je prebrala zabavno pravljico o nenavadni kokoški, ki je želela potovati po svetu. Malčki so nato tudi sami pobrskali po knjižnih policah in si izbirali najljubše knjige.

Vzgojiteljice vrtca Sonček so se letos odločile, da bodo sodelovale v mednarodnem projektu *Say hello to the world / Pomahajmo v svet*. Povezali so se z vrtcem "Dr. France Prešeren" iz Ljubljane, s katerim izvajajo projekt *Stopen vrtec*. Redno se srečujejo preko skypa: otroci so se tako s pomočjo računalnika oz. videoprojektorja in velikega platna spoznali in si izmenjali pozdrave, skupaj so zaplesali in zapeli. Februarja so mali sončki prijateljem iz Ljubljane predstavili naše pustne maske in pesmi, obenem pa so spoznavali in izdelali tudi slovensko masko - kurenta.

Tudi marčev program se obeta ravno tako pester: v vrtcu so prve dni meseca imeli v gosteh gledališko predstavo CTA. Povabili so tudi malčke sosednjih jasi in skupaj prisluhnili Andersenovi pravljici Slavček. Ta teden so si v KCLB ogledali še zadnjo predstavo v abonmaju Mali polžek, naslednji teden pa bodo v gosteh imeli gledališko predstavo *Palček*, ki jo izvaja Dramski krožek "Face" KD Slavec iz Solkana.

Slovenija / Po razglasitvi vladnega odloka

Kranjske klobase in ljubenske potice živi mojstrovini

Vlada je na nedavni seji sprejela odloka o razglasitvi tradicionalnega izdelovanja kranjskih klobas in izdelovanja ljubenskih potic za živi mojstrovini državnega pomena. Razglasitev je prvi korak za vpis na Unescov Reprezentativni seznam nesnovne dediščine človeštva, za katerega nameravajo nosilci izdelovanja kranjskih klobas tudi kandidirati. Izdelovanje kranjskih klobas izhaja iz kulturne dediščine kolin, prisotne že od srednjega veka. Njihova dokumentirana geografska opredelitev sega v drugo polovico 19. stoletja in vključuje meseno klobaso s Kranjskega na območju celotne habsburške mo-

narije kot tudi drugod po Evropi in v svetu. Izdelovanje kranjske klobase je značilno za celotno območje Slovenije, pod tem imenom pa jo izdelujejo tudi drugod po svetu.

V povezavi s tradicijo izdelovanja kranjskih klobas so se razvile tudi sodobne ritualne prakse: festivala v Sori pri Medvodah in v Cleve-

bo pa ima pomemben gospodarski potencial.

Ljubenske potice pa so figuralno oblikovane cvetnonedeljske butare, ki so edinstvene v Sloveniji in Evropi. Oblikovane so kot najrazličnejša orodja, naprave in predmeti, povezani z vsakdanjim življenjem in delom ljudi z Ljubnega in okoliških krajev ter s krščansko simboliko. Izdelujejo jih že od konca 19. stoletja in jih na cvetno nedeljo prinašajo na ogled ter k blagoslovu v župnijsko cerkev sv. Elizabete na Ljubnem. Izdelovanje potic je trdno zasedrano v zavesti Ljubencev in pomembno vpliva na prepoznavnost kraja.

landu ter tradicionalni Dnevi kranjske klobase. Izdelovanje kranjskih klobas po Pravilniku o Kranjski klobasi z zaščiteno geografsko označ-

Vlada, skladno z zakonom o varstvu kulturne dediščine, z odlokom o razglasitvi za živo mojstrovino lahko razglasi živo dediščino, ki je pomemben del življenja na območju Slovenije oziroma predstavlja pomemben vir za razumevanje zgodovinskih procesov in pojavov ter njihove povezanosti s sedanjo kulturo, so sporočili z vladnega urada za komuniciranje.

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Poljak, e-mail poljak@noviglas.eu
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.eu

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD,
tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 67 M 05484 12401 001570069280, SWIFT ali BIC koda: CIVIIT2C,
naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria-Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst.
Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi letih.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To število smo poslali v tisk v torek, 12. marca, ob 14. uri.

Pred Veliko nočjo

Razmislek ob postnem času

Vem, da mi marsikdo ne bo hotel verjeti, a postni čas, ki se nekako ujema z začetkom pomladi, je meni eno izmed najlepših obdobij v letu. Seveda me boste ponovno imeli za čudaka, če vam bom priznala, da imam te mirne in za mnoge nepomembne tedne veliko raje od pustnega norenja. Prvega sem se nasitila že v mladih letih, ko so me prijatelji vsako leto dobesedno prisilili, da sem se našemila in se podala na utrujajočo nočno romanje od plesišča do plesišča. Vsakič, ko se je žuranje končalo, sem imela občutek, da sta mi glava in srce prazna, da ni več misli v meni, niti besed, in najbolj sem si želela tišine in samote. In postni čas je prav to: miren čas za razmislek. O sebi in o življenju, ki nam je bilo dano v dar, a se največkrat tega ne zavedamo. Preveč smo objestni in preveč površni. Tega obdobja pred Veliko nočjo se vsako leto razveselim tudi, ker se z mozem ob tem času redno postiva. Da ne bo spet vzkljanja joi, težko, zopno, kako zmoreda, tega bi nikoli ne počel, najprej povem, da je post nekaj lepega, nekaj neprecenljivo lepega. Ob postenju človek spet začuti sebe, svoje telo, svojo energijo in misli postanejo spet lahke, čiste in sproščene. Nekaj takega je na predavanju razlagal tudi naš evropski poslanec Lojze Peterle, ki je zavzet zagovornik postenja in je pripovedoval, kako iz dneva v dan čuti radost svojega telesa, ki je čisto, sveže. Zjutraj, ko vstane, ga prevzame neizmerno veselje in vsak delček telesa, vsak prst na rokah in nogah se radosti življenja. Z mozem sva se letos postila pet dni, sedaj nadaljujemo z uživanjem samega sadja in zelenjave. Ne zaradi bolezni, izvide ima-

va hvala Bogu kot tridesetletniki, kot zdravi tridesetletniki seveda, ampak ker nama je lepo. Zaradi energije, zaradi občutka sproščenosti, pa tudi zaradi duše. Že stari Rimljani so govorili "mens sana in corpore sano". Post nam razjasni tudi misli, umiri strasti in sama se počutim srečno in sproščeno, kljub vremenu. Ravno te dni, ko sem bila po rezultatih krvnih analiz srečna kot ob zadetku lota, tako zelo cenim svoje zdravje, sem se zamislila nad podatki o poraznem zdravstvenem stanju Slovencev. Te sem našla čisto slučajno med brskanjem po spletu. Izvedela sem, da je Slovenija na samem evropskem vrhu po umrljivosti za rakom, najbolj presenetljiva pa je bila novica, da si povprečen Slovenec ob rojstvu lahko obeta le 54 zdravih let. Ta statistika se nanaša na pričakovano število let, ki naj bi jih po določeni starosti človek še preživel ob dobrem zdravju, brez resnih težav in kroničnih bolezni. Slovenija pa je tudi tu na samem evropskem repu, med zdravstveno najmanj razvitimi državami. Na vrhu lestvice, ki jo je objavil Eurostat, sta Švedska in Malta, kjer se lahko novorojenček danes veseli ob pričakovanju kar 70 zdravih let, 65-letnik pa si lahko v teh državah obeta še dodatnih 15 zdravih let, kar pomeni dostojno življenje do častitljive starosti. Tako, kot si ga vsakdo izmed nas pravzaprav želi. Pred desetimi leti, ko sem se preselila v Slovenijo, sem sama opazila, kako slabe so tu prehrabne navade. Saj ne, da bi Italijani jedli samo zdravo hrano, a bližina Mediterana vendarle vpliva. Več je sadja, agrumov, oljčnega olja, zelenjave. Vsega tega na severu in

v gorskih predelih ni oziroma je na tržišču dražje. Vendar za slabo zdravje Slovencev ni kriva le zemljepisna lega. Navada je namreč železna srajca in večkrat je, predvsem pri nižjih slojih, nobena informacija ne more izpodriti. Spominjam se, kako sva se prva leta z možem muzala, ko je v naši vasi čisto iz vsake hiše in ob vsaki uri dišalo po cvrtju in pohanih jedeh. Iz srca sva se smejala, kajti pri nas doma te jedi nikoli ne zaidejo na mizo. Togo? Ne, enostavno navadila sva se na zdravo, preprosto pripravljeno hrano in nama taki okusi sploh ne prijaajo. Nekega vročega poletnega dne, ko sta se sosedna potna pritoževala nad nevzdržno vročino, sva midva z loparji za badminton uživala sonce in dolge julijske dneve ter si privoščila lubenico. Ali jo ponudiva še sosedom, me je vprašal mož. Ne vem, sem se obotavljala, onadva jo bosta zagotovo spohala. Res sva opazila, da Slovenci vsako zelenjavo, celo cvetačo, radi jedo le, če je pohana. Cvtije pa je pri preprostih družinah, predvsem na vasi, vsak dan na dnevnem redu. Ni se čuditi, če poletja nihče ne mara in če se ljudje že pri petindvajsetih stopinjah pritožujejo nad vročino. Poleti namreč naše telo potrebuje veliko vode, sveže hrane, predvsem sadja in zelenjave, maščobe, predvsem pregrete, so povsem odveč in zamaščeno telo veliko težje prenaša vročino. Žal pa, tudi zaradi vse večje krize, brezposelnosti in nizkih plač, vse manj Slovencev uživa kakovostno hrano. Delež tistih, ki vsaj enkrat na dan uživajo svežo zelenjavo, je leta 2001 znašal 67,7 odstotka, leta 2008, čeprav kriza še ni bila tako izrazita kot danes, pa že 56,2 od-

stotka. Prav tako se je v tem obdobju zmanjšal delež tistih, ki uživajo sadje. Pomanjkanje denarnih sredstev ljudem vsekakor onemogoča, da bi posegali po kakovostni, polnovredni hrani, saj več kot tretjina Slovencev porabi za nakup hrane manj kot 100 evrov na mesec. To je malo, premalo za kakovostno in osveščeno izbiro, predvsem za tiste, ki nimajo lastnega vrta in sadovnjaka. Poleg denarne stiske, pa so tu še slabe navade in reklama, ki je narod zasvojila s tako imenovano "odpadno prehrano", z živili brez vsake prehrabne vrednosti, ki jim onkraj oceana pravijo joint food. Pomislimo le na mladino, ki je sicer škodljive alkoholne pijače delno zamenjala za energetske napitke. Če ima že naša generacija nekaj težav zaradi pretiranega uživanja kave, bodo posledice na mladih, ki si žejo gasijo z Red Bullom in podobnimi pijačami, veliko večje. Kofeina je v energetskih napitkih toliko, kot ga je celo v desetih skodelicah kave, pred tremi leti pa je v Veliki

Britaniji triindvajsetletni fant zaradi prevelike količine kofeina v krvi (menda je spil okoli sedemdeset energetskih napitkov), celo umrl. Liberalizem in divji kapitalizem je tudi na področju prehrane naredil svoje. Ljudje izbirajo pod vplivom reklame, ki je največkrat zavajajoča, raje kot svežo domačo hrano kupujejo tuje izdelke, ki so bolj po modi in po embalaži bolj privlačni. Zaradi pomanjkanja časa in denarja pa so industrijsko predelani proizvodi bolj priljubljeni od doma pripravljenih jedi, ki so večkrat dražje in za pravo zahtevajo kar nekaj truda. Vse nižje plače in pokojnine, pa tudi neosveščenost, vodijo ljudi, da raje kupujejo v cenenih tujih diskontih kot v domačih trgovinah, na tržnici ali pri kmetu. Dokaz za to, kakšna je kakovost hrane, ki jo ponujajo ti veliki koncerni, pa so mesni izdelki in čokoladne tortice švedske Ikeje. Večkrat skušam o tem spregovoriti z znanci iz Slovenije, izgovor je vedno denar in pomanjkanje le

tega. Čeprav razumem stisko družin, ki se z nepojmljivo nizkimi plačami prebijajo skozi vsakdan, pa vem, da ne gre samo za to. Po številu trgovin je Slovenija peta v Evropi, ravno v teh kriznih letih se odpirajo nove in država doživlja pravi diskontni boom. In, glej čudo, vse te trgovine, brez katerih smo Slovenci pred nekaj desetletji živeli in celo bolj zdravo živeli, so vsak dan polne, parkirišča pred halami pa do kraja natrpana. Z mozem pa sva ob postu ravno ugotavljala, koliko nižji so naši izdatki, če iz vsakodnevnega jedilnika odstranimo nekatere odvečne in celo škodljive izdelke. Ob postu s skokovi in zelenjavo pa sva soglasno ugotovila, da sploh nisva veliko shujšala, nekaj manj kot pol kilograma. Najina petdnevna dieta pa bi za marsikatero Afričana pomenila obilen, kaloričen in zdrav obrok poln vitaminov in mineralov, o katerem lahko tisti, ki živijo v resnični revščini, samo sanjajo.

Suzy Pertot

JURIJ PALJK

KAJ SPLOH POČNEM TUKAJ?

148

"Kompleksnosti preteklosti in naloge sedanjosti. Demokracijo moramo utrditi tako, da poudarjamo kompleksnost preteklosti. Kompleksnost, ki jo lahko občutimo v zgodbah, kakršna je na primer usoda politika Manuela Carrasca iz Formiguere, krščanskega demokrata in republikanca, ki ga je Franco ukazal ustreliti v Burgosu (mestu v severni Španiji, kjer je bil med vojno sedež frankistične oblasti, op. prev.), potem ko je pobegnil iz Katalonije pred grožnjami antiklerikalnih anarhistov (kako grenka ironija!). Še en primer takšne kompleksnosti: vsem se je zdelo povsem normalno, da komunistični voditelj S. Carrillo na predstavitvi neke knjige o republikanskim deportirancih v nacistična koncentracijska taborišča ni niti z besedico omenil načina, kako je Komunistična partija Španije preživele iz tega pekla obtožila sodelovanja z nacističnimi rablji, kar se je po diktatu stalinistične paranoje dogajalo povsod po Evropi. Še več kompleksnosti: ideološka prilagoditev Juana Antonia Samarancha, pokojnega dolgoletnega predsednika Mednarodnega olimpijskega komiteja, enega izmed glavnih organizatorjev frankističnega športa, ki se je z leti spremenil v nedotakljivo figuro in prijatelja režimov vseh barv. Poudarjanje kompleksnosti ne pomeni preuranljive dvoumnosti ali relativizacije dejstev, vendar pa ne sprejema prisile shematizma. Onkraj glasnih polemik je naloga vsakega posameznika, da se sooči s svojimi lastnimi spomini. Naloga zgodovinarjev in raziskovalcev pa je, da nadaljujejo raziskovanja, ki so potrebna za osvetlitev preteklosti, in postavijo vsako stvar na svoje mesto. Pri tem naj poskušajo karseda verodostojno določiti zgodovinsko resnico, ki bo kar najbolj zvezo realnosti, zavedajoč se, da imajo – tako kot pri vseh družbenih znanostih – tudi ideologije svoj vpliv pri oblikovanju interpretacij, pa naj hočejo biti te še tako poštene.

Končamo z vprašanjem: koliko generacij se bo še moralo truditi, da bo kolektivni spomin prenehal biti mesto, kjer pridejo najbolj do izraza naše razlike, in bo zaživel kot horizont državljanske obnove? Elias Canetti pravi, da "smrt nima spomina". Naš spomin nas torej opominja na to, da smo živili; izkoristimo torej priložnost in poiščimo delčke te sestavljanke, ne da bi se pri tem pobili med sabo. Ne da bi pri tem pobili nikogar". Tako se glasi zadnji odstavek, v bistvu konec naravnost imeniten Razprave o zgodovinskem spominu v Španiji, ki jo je napisal Francesc-Marc Alvaro, kolumnist dnevnika La Vanguardia in profesor na Univerzi Ramon Llull v Barceloni, v slovenščino pa lepo prevedla Katja Pahor. Razprava je bila objavljena v zadnji, dvojni, zimski številki odlične revije Razpotja o temi pozabe in bi si zaslužila večjo pozornost širšega občinstva, prav gotovo pa jo svetujem vsem, ki jim je do tega, da bi tudi med nami zavladala tista normalnost, ki jo Slovenci zadnje čase še kako potrebujemo, saj smo razbiti in razdeljeni. Revijo Razpotja izdaja v Novi Gorici Društvo humanistov Goriške, ki si je za geslo vzelo misel filozofa Kierkegaarda: "Vseposvoda v življenju so razpotja. Sleherni človek stoji enkrat na začetku, na razpotjih - to je njegova popolnost, brez njegove zasluge. Kje stoji na koncu - kajti na koncu je nemogoče stati na razpotjih, je njegova izbira in njegova odgovornost".

Že teh nekaj zgodb misli, ki sem jih navedel iz revije, ki jo redno že nekaj let v celoti prebiram, odkril sem jo po naključju, priznam, to sem tudi javno povedal na neki okrogli mizi v Novi Gorici, kamor so me povabili člani Društva humanistov Goriške, ko so hoteli tudi od mene slišati, kakšno je stanje (ne) sodelovanja med obema Goricama danes. Revija Razpotja je namreč po kakovosti za-

pisov, mnenj in esejev daleč nad vsemi revijami, ki izhajajo v našem prostoru, vanjo pa pišejo predvsem mladi goriški, in ne samo!, izobraženci, ki jih sicer v drugih tiskanih medijih žal ne boste zasledili, vsaj večine ne, kar je žalostno, saj so skoraj edini, ki vnašajo v naš goriški, in ne samo goriški prostor, sveže vsebine, ki so poglobljene, vse pa še kako vredne premisleka.

Revijo Razpotja sem pred leti namreč po naključju našel v naši Katoliški knjigarni, bila je na razpolago, in ker sem dobesedno obseden s tiskovinami, sem vprašal gospo Sonjo, ali smem vzeti eno številko, ker ne vem, kakšna je ta revija, tako sem povedal, nato sem po njenem pritrdilnem odgovoru seveda vzel tri izvode, ponudil sem jo kolegom v uredništvu, a odziva ni bilo nobenega, vsi trije izvodi so tako romali na zadnji sedež avtomobila, enega sem zvečer položil na nočno omarico, enega sem podaril naprej, enega pa sem hranil v avtu na zadnjem sedežu, kot vedno, prebral sem jo med čakanjem otrok pred šolo in na parkiriščih, ki so zadnje čase najbolj prikladna mesta za moja branja v zbrani tišini. Že takrat sem bil prijetno presenečen, zares prijetno, saj iz revije vejejo tista širina, nevsiljivo podano znanje, sodobnost, strpnost, ki jih že dolgo nisem vajeni, tudi vedoželjnost, predvsem pa čist, lep jezik, ki je daleč od suhoparnega, dolgočasnega, samozadostnega in tudi dobesedno nadutega jezika strokovnjakov raznih sort, ki po navadi kar tekmujejo s tujkami, da bi ja samim sebi in enakim pokazali vso učenost, ki je nam navadnim zemljanom nepoznana. Predvsem pa mi je revija Razpotja odkrila lepo število mladih (novih) goriških Slovencev, ki jih sicer ne bi poznal, a sem prebrical, da so cvet jutrišnjega dne, slovenskega seveda, upam sam, saj si zares srčno želim, da bi taki ljudje vzeli slovensko stvarnost v svoje roke in ne bi vsi po vrsti odhajali na tuje, kot se pri nas dogaja. In tu bom zapisal še osebno noto, saj mi je ob Razpotjih nekaj vedno žal, ker česa podobnega književniki pri nas nismo sposobni narediti, zares ne, pa tudi v širšem goriškem, primorskem prostoru ne.

Pred leti sem tako na nekem branju poezije in neformalnem pogovoru ob njej s prijaznimi mladimi gostitelji v Mostovni v Novi Gorici, pravzaprav takoj za nekdanjim maloobmejnem prehodom meje v Solkanu, spoznal nekoga mladega fanta in mu omenil, da sem ravno takrat prebiral eno od števil Razpotij, ki je bila posvečena medijem, če se ne motim, v tisti številki pa sem z velikim zanimanjem prebral prav esej, odlično napisan!, o novem žurnalizmu, ki bi ga moral vsak časnikar prebrati. Fantu sem čisto resno dejal, da gre za imeniten zapis in mladenci me je vprašal, ali zares tako mislim. Ko sem mu pritril, da ne samo res tako mislim, ampak tudi to, da sem esej delil naprej in opozoril številne, naj ga preberejo, mi je zaupal, da je on tisti mladi izobraženec, ki ga je napisal, in bil ves vesel, ker sem ga prebral, saj: "Veste, zdelo se mi je, da nihče tega ne bere, ker ste vi prvi, ki mi je o tem tako lepo govoril!". Iskreno sem mu čestital in ga bodril, naj nadaljuje, v pogovoru tudi izvedel, da je sin prijatelja, s katerim sva bila skupaj pri vojakih v Beogradu, kar je dalo vsemu še žlahten ton preteklosti, ki ne sme v pozabo.

Prav o pogubni pozabi je tokrat govoril v zadnji številki Razpotij, ki jo toplo priporočam, zaradi kakovosti pisanja in vsebin seveda, ter predvsem zato, da se boste sami prepričali, kako sploh ni res, da nimamo odličnih mladih, ki bi lahko zasedli odgovorna mesta na vseh področjih javnega dela v Sloveniji, tudi na političnem.

Res pa je, da se jim namerno noče dati ustreznega mesta v javnosti in se zato govori, da jih ni!

Kritično razmišljanje o našem športu

Zamejski nogomet: premalo trenerjev, preveč ekip?

Na nedavnem srečanju Združenja slovenskih športnih društev v Italiji s predstavniki včlanjenih društev je tekla beseda o dveh zgodbah v našem nogometu: pomanjkljivi viziji o vzgoji domačih trenerjev in o vprašanju prevelikega števila slovenskih članskih ekip.

Goriški tajnik Združenja Igor Tomasetig, ki pobliže spremlja nogometno srenjo, zlasti mladinsko, tako na Goriškem kot na Tržaškem, je skupaj s predsednikom ZSSDI Juretom Kufersinom načel problematiko nesorazmerno visoke gostote slovenskih društev z lastno člansko ekipo na geografsko izjemno omejenem, majhnem območju. V goriški pokrajini Juventina v Štandrežu, Sovodnje v istoimenski vasi in Mladost v Doberdobu, v tržaški pa Vesna v Križu, Primorje na Proseku, Kras v Repnu, Primorec v Trebčah, Gaja v Gropadu in na Padričah, Zarja v Bazovici in Breg v Dolini. Dvomi o smiselnosti toliko postojank se vlečejo že desetletja. Zastopniki posameznih klubov, ki so po večini tudi upravitelji vzorno urejenih in vzdrževanih športnih središč, trdijo, da je treba vztrajati po tej poti, saj vsakdo odgovarja svojemu odboru in privrzcem, ki jih je – to vsekakor drži – ob vseh igriščih iz nedelje v nedeljo res veliko. Pri ZSSDI pa argumentirajo, da je v vseh ekipah – Tomasetig je postregel tudi z natančno raziskavo s številskimi – zelo malo slovenskih igralcev,

športnih delavcev in domačih privrzcem. Gospodarska kriza z vse manjšimi finančnimi sredstvi na razpolago seveda udarja po vseh okoljih, tako da bi bilo tudi

Igor Tomasetig

z ekonomskega vidika bolj racionalno – tako menijo pri Združenju – združiti vsaj nekatere sredine in se osredotočiti na manj (močnejših) centrov. Na soočenju pa so pozitivno ocenili razmere na mladinski ravni, kjer meddruštveno sodelovanje deluje dobro in ni sporno. V Kraševih enotnih vrstah se kali lepo število naših mladih, nekateri si polagoma tudi utirajo pot v prve ekipe. Nerešeno vprašanje ostaja tu lastnina samih nogometašev po končani mladinski karieri, saj matična društva nato večkrat nimajo nazaj odraslega igralca, potem ko so ga po obdobju cicibanov posodila ali prispevala k sistemu združenih postav. Poveda-

no velja deloma tudi za goriško realnost, kjer si pomagata zlasti Mladost in Sovodnje. Druga velika tema so nogometni trenerji. Dejstvo je, da domačih pri nas že desetletja krvavo primanjkuje. Nekateri (med mlajšimi Alen Carli, Simon Feri, Alen Sardoč in še kdo drug) so uspešno opravili zvezni izpit prve stopnje, na klopek v naših društvih pa jih je resnično bore malo. Nekaj v najmlajših kategorijah in mladinskih ekipah, kjer je sicer precejšen priliv strokovnjakov iz Slovenije, nič pa v članskih moštvih. Na ta pojav v javnosti med drugimi opozarjata tržaška slovenska trenerja Miloš Tul in Marjan Babuder, ki pravita, da je sicer res, da pri nas ni produkcije mladih trenerjev, da pa jim tudi naša društva ne zaupajo. Imeti domače trenerje, ki poznajo stvarnost in jezik, bi bil obvezen pogoj za rast slovenskega nogometa v Italiji. V ostalih panogah, košarki, odbojki in vseh posameznih, naši klubi zgodovinsko dosledno vzgajajo svoje mlade trenerje, vi pa jih ne, je odbornikom nogometnih društev dejal predsednik Kuferšin.

In končno, če težko verjamemo, da bi se okoli prve pereče teme kateri od klubov kratkoročno odpovedal svoji članski ekipi, pa poudarjamo, da je zgraditi doma nove trenerje (med nogometaši zanimanje nedvomno obstaja) pereča prioriteta v našem naokrog sicer obče spoštovanem in cenjenem nogometnem gibanju.

HC

Deželni svet je potrdil osnutek kandidatnih list za deželne volitve

SSk je od vselej zdrav in čist obraz politike

Slovenska skupnost, zbirna stranka Slovencev v Italiji, je od nekdaj predstavljala zdrav in čist obraz politike, zato se ne boji današnjih populističnih nastopov v državni in deželni politični areni. Delovanje v SSK je zmeraj temeljilo na poštenem, prostovoljnem delu ter na vrednotah slovenstva, demokracije, narodne samobitnosti, politične samostojnosti in avtonomnega upravljanja lastnega ozemlja. To je bila tudi osnova, na kateri se je po vojni obudilo samostojno politično delovanje demokratičnega dela Slovencev; tega je stranka SSK sprejela ob svojem nastanku na Tržaškem leta 1961, na Goriškem leta 1975 ter ob združitvi v deželno stranko 24. maja 1975. Ti trdni temelji so omogočili vse do danes, da je SSK bila in je protagonist političnega življenja v deželi FJK, v njenih pokrajinah ter v vseh tistih občinah, v katerih je od nekdaj prisoten slovenski življenj. Prav zaradi

tega se lahko SSK danes brez kakršne koli sence na delu njenih ljudi lahko neposredno sooča tudi z Gibanjem petih zvezd. Tako je na nedavnem srečanju deželnega sveta SSK začel svoj uvodni poseg deželni tajnik Damijan Terpin, ki je še poudaril, da bodo razni Grillovi somišljeniki zastopnikom slovenske stranke solili pamet o morali v politiki šele potem, ko bo-

do sami imeli za seboj 35 let trdega prostovoljnega političnega dela, za katerega ne bodo prejeli nikakršnih honorarjev, kot se dogaja vsem, ki delajo za slovensko stranko. Zasedanje izredno dobro obiskana deželnega sveta SSK je vo-

dila predsednica Fulvia Premolin, ki je na začetku na kratko obnovila potek pogajanj med SSK in Demokrasko stranko glede dogovora za politične in deželne volitve, ki je bil končno sklenjen.

Prisotne člane je nagovorila, da je za SSK to najpomembnejše obdobje, v katerem se morajo vsi zavzeti za doseg izvolitve strankinega predstavnika v deželni svet FJK. SSK je po njenem prepričanju v dobri formi, in čeprav politični razpleti na

državnem in deželnem nivoju lahko vzbujajo upravičene skrbi, ima slovenska zbirna stranka vse argumente, da se uspešno uveljavi kot vselej do danes. Deželni tajnik Damijan Terpin je

niti liste za Videm, Tolmeč in Pordenon. Deželni svet je poveril deželnemu tajništvu mandat, da na podlagi smernic, ki so izšle iz poglobljene razprave, pripelje postopek o kandidaturah do

konca in naredi vse, da bodo liste SSK dobre in verodostojne. Cij pa je, da SSK doseže vsaj 1% vseh glasov in s tem izvoli ponovno svojega samostojnega deželnega svetnika. To je za celotno našo narodno skupnost v danih političnih razmerah še posebej pomembno, saj glede na zaplete pri drugih strankah, zmanjšanje števila deželnih svetnikov in glede na porast protestniških glasov, ima le SSK najbolj realno možnost, da ponovno zago-

tovi slovenski glas v prihodnjem deželnem svetu FJK. V zadnjem delu svojega poročila je Terpin spregovoril še o vsebini volilnega programa SSK, o katerem se je nato razvila razčlenjena razprava, ki so se je udeležili številni člani deželnega sveta stranke. Deželni svetnik Igor Gabrovec je v svojem posegu poročal o preiskavah finančne straže glede stroškov deželnih svetnikov. Ta

afera močno pogojuje bližajoče se deželne volitve. Sam se je že obrnil na tožilstvo, da mu izda potrdilo, da ni tudi sam v preiskavi, in pri tem potrdil vestno, odgovorno in zakonito ravnanje s finančnimi sredstvi, ki so mu bila, kot vsem ostalim svetovalcem, zaupana za opravljanje svojega poslanstva.

Oseben stik z občani je bil označen kot najboljšo sredstvo volilne kampanje in SSK je to znala vedno dobro opraviti. Številni izvoljeni upravitelji stranke so tudi garancija za skrb na ozemlju in za primerne razvojne strategije v spoštovanju njegovih značilnosti. Velik pomen ima poudarek na avtonomiji, ki se more poznati tako na političnem kot tudi na upravnem področju. Med prednostnimi nalogami ostaja seveda skrb za mlade, ki so najbolj prizadeti zaradi pomanjkanja dela in morajo zaposlitev iskati celo v tujini, kar je posebno skrb vzbujajoč podatek tudi za našo narodno skupnost. Civilna družba slovenske manjšine v FJK mora dobiti nove oprijeme, da lahko bolje kljubuje sedanji situaciji, pri tem pa mora ostati čvrsto povezana z ozemljem. Slovensko šolstvo pa naj ostane zvesto svojem izvirnemu poslanstvu, da poleg znanja oblikuje tudi slovensko narodno zavest.

Ob 7. salonu Olio Capitale Potenciali in omejitve skupne promocije

Odlučna nova lokacija 7. salona Olio capitale, ki je bil namenjen promociji značilnih in kakovostnih ekstrasdeviških oljčnih olj, v spodnjih in zgornjih prostorih tržaške Pomorske postaje, je nedvomno prispevala k ponovnemu uspehu tega sejma. Tako so organizatorji, tržaška trgovinska zbornica, njeno podjetje Aries, skupaj s partnerji Citta' dell'Olio, tržaško pokrajino in občino, lahko upravičeno poudarili številke letošnje štiridnevne: 10.500 obiskovalcev, 231 razstavljalcev iz preko 10 italijanskih dežel, Grčije, Izraela, Španije, Portugalske in Hrvaške, kakih 30 kupcev iz vse Evrope, Severne in Južne Amerike, Rusije, Japonske, Tajvana in tri tisoč obiskovalcev kuharske šole, ki je z degustacijami preverjala uporabo oljčnega olja pri raznih specialitetah, od predjedi do sladice. Ne gre namreč pozabiti, da je tržaška prireditev edinstvena v Italiji, kar se tiče oljčnega olja, in da je v teh letih s stalno vsebinsko in eksperimentalno rastjo utrdila to poslanstvo. Letošnje nagrade so šle ponovno italijanskim tradicionalnim regijam, Sardiniji, Toskani in Apuliji (podatki o dobitnikih in posnetki so na spletni strani www.oliocapitale.it).

Ob številnih posvetih in poslovnih sestankih med prisotnimi operaterji in prodajalci, velikem vrvežu radovednežev in obiskovalcev iz vse dežele in tudi sosednjih držav bi omenili udeležbo krajevnih ponudnikov. Samostojno so nastopili oljkarji Parovel iz Mačkolj in Starec iz Doline. Prvi so predstavili več linij: Ul'ko (belico), Rozo' (pol belice in pol drugih sort) in Macke' (večinoma druge sorte). Predsednik konzorcija Tergeste dop Pavel Starec, sin Erik in brat Robert pa so imeli v gosteh mojstra čokolade Roberta Mosenicha iz

openske slaščičarne Saint Honore', ki je za svojo znamenito Tržaško torto uporabil olje Starec blend Poljane. Ob njih je nastopala še kmetija Sirk s Subide, znani gostinec Joško Sirk in sin Mitja sta ponujala kis iz jagod briške rebule in čezmejno olje Ollio, sad

mocijo območja v znamenju zlatorumene Vesper in rebule. Ko bi šlo za nelocalno izkoriščanje imena pri promociji konkurenčne vinske proizvodnje (kot se dogaja pri parmezanu in podobnih očitnih zlorabah), bi lahko razumeli birokratsko protekcionistično zdržanje konzorcija briških vinarjev. Ker pa gre za širšo promocijsko filozofijo, ki zajema briško območje kot tako (in celo v povezavi s slovenskim delom), bi kazalo to premostiti. Tudi neuresničeni ukrepi iz meddeželnega sporazuma Veneto-FJK o proseški

7° salone degli oli extra vergini tipici e di qualità
7th top quality extra-virgin olive oil expo

skupnega dela oljkarjev iz italijanskih in slovenskih Brd. Pogrešali pa smo ostale znane oljkarje iz Brega, FJK in tudi sosednje Istre. Nekateri so bili sicer simbolično prisotni z vzorci na stojnici deželne ustanove ERSa, spodletel pa je poskus skupnega nastopa občin Dolina, Milje in Devin-Nabrežina, zaradi dobro znanih proračunskih težav javnih uprav. Pri kuharski šoli, ki jo je usklajeval šef tržaških kuharskih mojstrov FIC Emilio Cuk, so sodelovali tržaška gostilna Suban, šefi Stane Puzzer, Satko Sardoč s Prečnika, Pavel Marc (lanski kuhar leta mesta Trst), predstavljali pa so jih izvedenci Vesna Guštin, Marino Vocci (Slow Food Trst), predsednica gostincev SDGZ Pavla Zivic, predsednik tržaških gostincev FIPE Bruno Vesnaver, častnikarji Fabiana Romanutti (revija Quantobasta), Furio Baldassi (Il Piccolo)... Na pokušnji je bila tudi kava Qubik. V zadnjem času smo brali o nerazumljivih težavah, ki jih imajo briški turistični operaterji in proizvajalci pri uporabi naziva Collio za svojo edinstveno pro-

penini Proseccu v prid tržaškemu kmetijstvu ter novica o odcepitvi kraških vinogradnikov iz skupnega konzorcija za zaščito vin Collio in Kras in nastanku novega združenja kraških vinarjev pričajo o velikem nelagodju. Dejstvo je, da kljub uveljavljenim nerednim posameznikom v samem vrhuncu krajevnih, državne in mednarodne ustvarjalnosti, v enogastonomiji, vinarstvu, oljkarstvu, kuhinji in turizmu, ne uspejo posledično vzpostaviti tudi sistemskega sodelovanja raznih zasebnih in javnih oseb. Kljub nemajhnim sredstvom na razpolago, javnim, evropskim in namenskim, kljub poskusom raznih krajevnih uprav za usklajevanje in povezovanje sorodnih pobud tostran in onstran meje, ne uspejo ubrati dolgoročno vedno negativnega dela. Mislim, da še vedno primanjkuje pri vseh nas prava širša vizija, ki bi se izogibala obstoječim kampanizmom ter si prizadevala strniti dejavne (omejene) sile okrog skupnih ciljev in projektov, ki bi združevali interese vseh in širšega območja.

Davorin Devetak

GORICA Deveta Pravljica urica v Feiglovi knjižnici

Veselo vzdušje v družbi mladih lutkarjev

Predzadnje srečanje s pravljicami v letošnjem nizu Pravljicnih uric, ki jih že dolgo vrsto let prireja Feiglova knjižnica v Gorici, je v ponedeljek, 4. marca 2013, privabilo v prijazno mladinsko sobo res zelo veliko, v glavnem predšolskih otrok, ki so jih spremljale mamice, pa tudi kakšen očka. Tokratni pravljicni popoldan je bil nekaj posebnega: na njem se je zaiskrila prava gledališka oz. lutkovna predstava. Na Pravljicni urici je namreč prvič nastopila Gledališka skupina "O'Klape" z lutkovno predstavo v verzih Štirje fantje muzikantje v režiji Franka Žerjale. Spevno stani pravljicni stih so pred več kot

zelo delavno učiteljico in katehistinjo. Prav ona je vztrajna, poštenovalna mentorica "O'Klape", ki se je prvič pokazala javnosti junija 2011 prav s to lutkovno igrico, v kateri nastopajo čudovite velike lutke na palici. V glavnem sta jih izdelali Ferletičeva in Ana Turus, ki sta tisto leto, v organizaciji Kulturnega centra Lojze Bratuž, obiskovali kratek tečaj izdelovanja lutk pod vodstvom najboljših slovenske lutkarske ustvarjalke, Brede Varl. Spodbudna zamisel Ferletičeve je bila vzmet, da so se mladi odločili uprizoriti igrico, ki je doživela krasen odziv; tudi avtor, ki je bil prisoten na premieri, je pohvalil izvajalce, ki

svala! Mladi lutkarji (Mateja Fajt, Tadej Pahor, Ivana Fajt, Mojca Pintar, Veronika Winkler, Chiara Bergnach, Katja Terčič, Simon Čavdek, Manuel Persoglia, Veronika Onesti, Sanja Vogrič) so si v teh dveh letih nabrali kar nekaj odrskih izkušenj, pa še "zrasli" so, - tudi fizično! -, zato so pred malčki v knjižnici sproščeno odigrali svoje vloge. Pri tem so seveda tudi zapeli songe in kot vselej jasno in razločno podali Košutovo besedilo. Otroci so v tišini radovedno spremljali dogajanje in zvedavo opazovali velike lutke, ki so jih mladi lutkarji spretno upravljali, tako da so z gibi prikazali potrtost, žalost, razočaranje,

strah..., pa tudi veselje nastopajočih pravljicnih likov. Prisrčno ploskanje je bila najlepša zahvala gledalcev za lepo pravljico doživetje, ki je obogatilo otroke, pa tudi njihove odrasle spremljevalce. Mlade lutkarje so kot vselej spremljali zanesljiva mentorica Katerina Ferletič, g. Marijan Markežič, ki ima kar precej zaslug pri izdelavi in

postavitvi posrečenih, pisanih scenskih elementov, pa še Niko Klanjšček, ki je posnel tudi tokratni nastop "O'Klape". Goriška gledališka skupina je z isto predstavo prijetno presenčila in razveselila tudi gledalce v Gnidovčevem domu na Miren-skem Gradu v nedeljo, 3. marca. Do sedaj jo je odigrala že v marsikaterem vrtcu na Goriškem. JK

štirimi desetletji izšli izpod peresa Miroslava Košute. Dramska skupina "O'Klape" pa je vzklikala na rodovitni prsti med najstniki, ki so v l. 2011 obiskovali veroučne ure za pripravo na birmo v Slovenskem pastoralnem središču v Gorici. Nastala je ob podpori Skupnosti družin Sončnica, ki v svojih vrstah ima tudi vzneseno ustvarjalno navdušenko Katerino Ferletič, sicer

so ob jasni dramaturški razčlenitvi režiserja Žerjale in pod njegovim solidnim vodstvom razgibano podali pravljico. Ta pripoveduje dogodivščine osla, psa, mačka in petelina, ki so morali na stara leta zapustiti toplo zavetje domačih domov zato, ker niso mogli več služiti svojim zahtevnim gospodarjem kot nekoč, ko so bili mladi in polni moči. Hvaležnost pač ni od tega